

Тиждень

український www.ut.net.ua

«БУРАН»
КОНСТРУКТОРА
ГЛУШКА,
СТОР. 56

№ 36 (45) 5 – 11 ВЕРЕСНЯ 2008 р.

Грузія у Верховній Раді

Нові теми для війни
в парламенті. Стор. 18

Головне – маневри

Характеристики військових
кораблів НАТО і Росії.
Стор. 22

Рекет

Сина нардепа
підозрюють
у вбивстві. Стор. 24

М'ясна лавка

Чорний ринок органів. Стор. 40

ISSN 1996-1561

9 771996 156002

КОКТЕБЕЛЬ

1879

ЗАВОД МАРОЧНЫХ ВИН И КОНЬЯКОВ

19-21 ВЕРЕСНЯ
КОКТЕБЕЛЬ
К Р И М
ARCHIE SHEPP
RED SNAPPER
KARL FRIERSON (DE PHAZZ)
RICHARD GALLIANO
& TANGARIA QUARTET
ТАМАРА ГВЕРДЦТЕЛІ
GEOFFREY ORYEMA

Koktebel
Jazz festival

contemporary world & jazz music

2008

МИ ЩАСЛИВІ
РАЗОМ!

WWW.KOKTEBEL.INFO

АВТОР ІДЕЇ І
 ОРГАНІЗАТОР ФЕСТИВАЛЮ **promo**

CMS
 Complex Management Service

FARGO

ОФІЦІЙНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ПАРТНЕРИ

ФОКУС **OFFICIEL** **Гвард** **XXL**

WHAT'S ON **ПРОФИЛЬ** **94.2**

ЭКСПЕРТ **ОБЗОР** **FORUM**
 національний журнал дозвіл

Тижень **ГОЛОВНОМУ ЧЕЛОВЕКУ** **ДНК**

SEAT

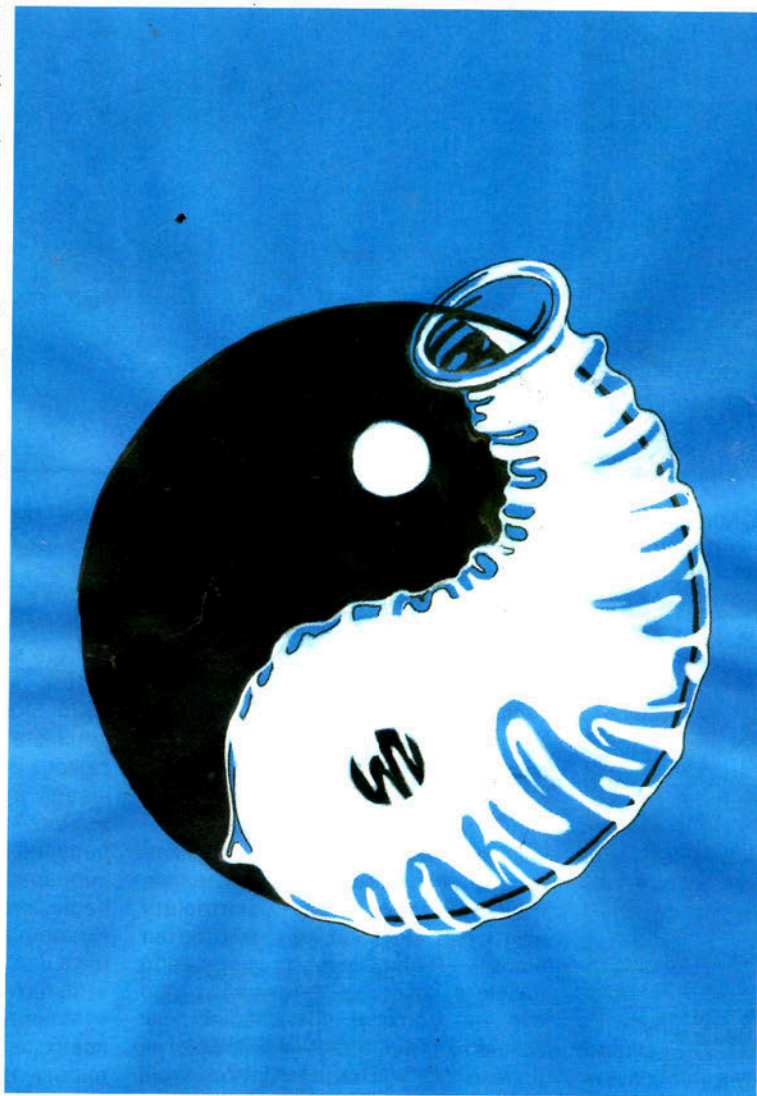
autoemotion

ОБРАЗ

«Між БЮТОм і Партією регіонів будуть не обійми, а безпечний секс», – заявив у середу в кулуарах

насолода без результату. Лише політика ідеалістів має шанс дати благо державі та її громадянам. Малюнок Марини Туровської

Ради один із депутатів Тимошенко. Він не уточнив, хто буде зверху, хто знизу, а хто – презервативом. Це закон прагматичної

політики: жодної вірності, лише отримання насолоди, тобто влади. Але безпечний секс – це

Тижень

Засновник ЕСЕМ Медіа ГмбХ

Видавець ТОВ «Український Тижень»

Шеф-редактор Юрій Макаров

Головний редактор Роман Кульчинський

Заступник головного редактора Павло Солоджко

Редактори Анатолій Бондаренко, Наталія Васютин,
Роман Кабачій, Ігор Кручик, Андрій Лаврик, Катерина Ліпа,
Сергій Лук'яничук, Вікторія Поліненко

Спеціальний кореспондент Марія Старожицька

Журналісти Анна Бабинець, Богдан Буткевич,
Василь Васютин, Дмитро Губенко, Сергій Гузь,
Інна Завгородня, Антон Зікора, Вероніка Кіричак,
Олександра Киричук, Наталія Петринська, Олена Чекан

Літературний редактор Олександр Григор'єв

Контент-редактор сайта Таня Овчар

Виконавчий директор Роман Чигрин

Фінансовий директор Андрій Решетник

Відповідальний секретар Віталій Столига

Арт-директор Надя Кельм

Дизайнери Ганна Єрмакова,
Тимофій Молодчиков, Сергій Сторчак

Художники Андрій Єрмоленко, Павло Ніц

Більд-редакція Анатолій Белов,
Кирило Хайлов, Вікторія Буянова

Фотографи Андрій Ломакін, Євген Котенко

Кольорокоректор Олена Шовкопляс

Коректори Марина Петрова, Світлана Стоглова

Відділ реклами Олена Карпенко

Відділ розповсюдження Наталія Астаф'єва

Відділ маркетингу Ганна Кашейда

Свідоцтво про державну реєстрацію

КВ №13005-1889Р від 13.08.2007 р.

Друк ЗД «Бліц-ПРИНТ»,

Київ, вул. Довженка, 3

№ зам. 57320

Наклад 30 700

Адреса для листування

03040, Київ,

вул. Васильківська, 2 А

Телефон (044) 503 3740

Виходить щоп'ятниці

Розповсюджується

в роздрібній торгівлі

та за передплатою

Ціна договірна

Передплатний індекс 99319

«Нам своє робить»

АНАТОЛІЙ СТРЕЛЯНИЙ
публіцист

Звичайно, червонієш, коли тобі вкотре підступно нагадують, що Розстріляне Відродження – це були всі як один комуністи, до того ж такі, що і в передсмертних записках називали себе найщирішими. Червонієш тому, що нагадують тобі про речі, які хотілося б забути. Ти давно привчив себе дивитися крізь пальці, як у підручниках ріжуть по живому, розділяючи в німбі того ж Миколи Хвильового червону зірку й тризуб. (А там ще й свастика мерехтіла – класик був прихильником початкового, ще романтичного, європейського фашизму).

Однак, каючись у своєму лукавстві, не перестаєш вважати Розстріляних своїми, рідними й ніколи не віддаси їх ані Конотопській Відьмі, ані КПУ, ані будь-кому з інших лівих, які вовтузяться сьогодні в українській «політиці».

Але ті й не беруть. Їм давай Третій Рим і Україну в ньому, а в цій справі Розстріляні їм уже напевно не помічники, інакше вцілили б усі до одного.

У комунізмі Розстріляне Відродження хотіло бачити спасіння не лише України, а, між іншим, і Росії. Ці «червоні» романтики цінували комунізм як противагу російському імперіалізові. Іншої противаги на їхньому обрії просто не було. Молотом комунізму й пролетарського інтернаціоналізму Хвильовий закликав «розбити російський месіанізм», «звільнити російську молодь від вікових забобонів імперіалізму».

Кажуть, що Розстріляне Відродження прагло геть тільки від міщанської й буржуазної Москви, а перед комуністичною схилилося, та не додають, що нову українську культуру воно збиралося створювати все-таки самостійно й опиратися винятково на європейську. Хвильовий: «Справа в тому, що російська література тяжить над нами в віках, як господар становища, який привчав нашу психіку до рабського наслідування». Московському комунізму, звичайно, слава й честь, проте «ідеї пролетаріату нам і без московського мистецтва відомі». Люди, котрі тицяють тебе пикою в комунізм Хвильового, про все це мовчать. Ти слабкий, як кожна людина, а вони – мерзота, як далеко не кожна. Нагадують тобі правду, а однаково брешуть.

Нам, нинішнім хитрунам, може здатися, що хлопці використали червоний прапор, щоб під ним легше було протягувати «буржуазний націоналізм». Хоча ця думка – від нашої зіпсованості. Їм не потрібен такий подарунок.

У радянському комунізмі завжди точилася боротьба твердокам'яних більшовиків із гнучкими, готовими хилитися в будь-яку сторону, аби з лінією партії. Не варто запліщувати очі: перші бували страшніші за других, адже ті вміли пристосовуватися не лише до вождів, але й до життя. Треба радіти, що гнучкі в кінцевому підсумку завжди перемагали – аж до повної перемоги над собою в 1991-му. Проте в українському пи-

танні тверді комуністи були кращі гнучких. Твердокам'яність надавала їм такої сили, що в звичайній політичній боротьбі взяти над ними гору було неможливо. Лише вбивати.

Що ще можна зробити з людиною, котра, як Хвильовий, запитує в 1926 році: «Росія ж самостійна держава? Самостійна! Ну, так і ми самостійна». Вони вимагали українізації робітничого класу, до того ж, негайної; відверто називали це дерусифікацією! Порівняно з цими «червоними» теперішні «помаранчеві», затюкані всесвітньою «політкоректністю», – ніжні дошкільнята.

«Розбити російський месіанізм», «звільнити російську молодь від вікових забобонів імперіалізму» виявилось не до снаги ані комунізму, ані «перебудові», ані ельцинізму. Зовсім недавно здавалося, що це може зробити глобалізм. Звичайно, зробити. Та під непрямыми ударами російський імперіалізм буде (принаймні, в російських мізках) стояти вічно. Надія адекватних росіян, за їхніми словами, – лише на поразки в прямому, грубо політичному й воєнному розумінні: як в Афганістані, в Чечні, на Тузлі, як, напевно, буде в Грузії.

І де ще? Питання важливе, та для України не першочергове. Не має значення, якою буде Росія – хоч тричі демократичною. Якою бути, вирішувати їй. Україні – «своє робить»: у будь-якому разі, з усіх поглядів і, насамперед, культурному, орієнтуватися на Захід.

В НОМЕРІ

ФОТО: PHIL

ФОТО: МІЛА ТІШАВА

ФОТО: REUTERS

18 ПАРЛАМЕНТ ПОПУСТИЛО
У Верховній Раді нова більшість

60 РЕСПУБЛІКА БЕРЛІН
Повернення в НДР

70 У ЛЬВІВСЬКОМУ КЛЮЧІ
Шанувальники класичної музики
прямують до Львова

ОБРАЗ

1 КАРИКАТУРА ТИЖНЯ.
Малюнок Марини Туровської

ОСОБИСТА ДУМКА

2 «НАМ СВОЄ РОБИТЬ».
Авторська колонка Анатолія Стреляного

НА ЧАСІ

- 4 ФОТО ТИЖНЯ.** Війна триває
- 6 ТЕНДЕНЦІЯ ТИЖНЯ.**
Імпорт стабільності
- 11 ОЦІНКА.** Тому, що послідовна
- 12 СУБ'ЄКТИВ.** Несумісність

ВПРИТУЛ

- 14 МАЕСТРО ЗІ СТИСНУТИМИ**
ЗУБАМИ. Диригент Володимир
Сіренко про екстрим у класичній музиці
- 18 ПАРЛАМЕНТ ПОПУСТИЛО.**
БЮТ і Регіони знову голосують разом
- 20 ЛИСТ НАГОРУ.**
Листуватися з нардепом — марна річ
- 22 У КОГО БІЛЬШЕ.**
Військово-технічні характеристики
кораблів НАТО в Чорному морі
- 24 СИН НЕДОТОРКАННОГО.**
Спадкоємець регіонала сидить у СІЗО,
його підозрюють у вбивстві
- 28 НАПІВПРОРІВ.** У країні зростають
ціни й промислове виробництво
- 32 «ДИКТАТУРА» ПОКУПЦЯ.** Квартири
не купують, але вони дорожчають
- 34 ПІТБУЛЬ ПРОТИ БАРАКУДИ.** Барак
Обама та Джон Маккейн вибрали
напарників у боротьбі за Білий дім
- 36 НЕ ЗАБУДЬТЕ ВИМКНУТИ**
ТЕЛЕВІЗОР. У новому телевізійному
сезоні багато змін

ТЕМА ТИЖНЯ

40 ТІЛО ВРОЗДРІБ. Журналіст **Тижня**
купував людські нирки

МИ

- 50 МАТИ АТОМОГРАДА.**
Китайка Марія Проценко збудувала
Прип'ять
- 55 ПИВО — СИЛА.**
Вольвач про сакральну силу пива
- 56 РАКЕТНИЙ СКРИПАЛЬ.**
Конструктор Валентин Глушко
придумав, як долетіти
до Марса й Венери

НАВІГАТОР

- 60 РЕСПУБЛІКА БЕРЛІН.**
Німецькою столицею на велосипеді
- 66 ФТОРОВАНІЙ ШЛЯХ ДО НЕБЕС.**
Із чого будують повітряні замки
- 68 ЛЕБІДЬ, РАК І ЩУКА.**
«Металург» лідирує
в чемпіонаті з футболу
- 70 У ЛЬВІВСЬКОМУ КЛЮЧІ.**
Львів перетворюється на столицю
класичної музики
- 72 ЕПІЧНЕ-ВІЧНЕ.**
Сергій Проскурня про містичну
природу Львова
- 73 ЗМІНИТИ «СКРИНІЮ».** Архитектурного
монстра розчинили в повітрі
- 74 РАМПА ДЛЯ НЮ.** Живописна серія
нагадає маленький фільм
- 76 ВІДГУКИ.** Вистави, фільми, виставки,
книги, музичні записи
- 78 АНОНСИ.** Коротко про культурні події

НАШ ТИЖДЕНЬ

80 Кілька слів від журналістів **Тижня**

36 НЕ ЗАБУДЬТЕ ВИМКНУТИ
ТЕЛЕВІЗОР
У новому телесезоні рулять
«Новіє русські бабки»

ФОТО: АНДРІЙ ЛОМАКІН

Війна триває

ФОТО Й ТЕКСТ: Міла Тішаєва,
спеціальний кореспондент
Тижня в Грузії

| НА ЧАСІ |

Ввечері мене забрали в гості старі, що залишилися в селі. Ми довго пили за мир, який мав настати вже завтра. Але наступний ранок приніс розчарування: смуга в 26 кілометрів між Горі та Цхінвалі перетворилася на буферну зону. І вже наступної ночі згорів дощенту будинок за 500 метрів від російського поста.

Наступних кілька днів у найближчі до Горі села потягнулися машини з біженцями, що поверталися додому.

Пост миротворців біля Каралеті пропускає жителів, але машини з харчами стоять. Мешканці всіх сіл у 26-кілометровій зоні залишаються фактично відрізненими від світу. Лічені поставки доходять хіба що до найближчих населених пунктів: по 300 г цукру та 1,5 кг борошна або один батон на людину. Далі 15 км від Горі не їде ніхто.

Іля, колишній даїшник – один із тих грузинів, які з ризиком для життя намагаються самотужки допомагати людям. У вівторок уранці він забрав останніх сім людей, що прийшли пішки з села Ердеві – всі старі та одна молода жінка, напів-осетинка. Вона роповідає: «На вулиці лежать тіла вбитих старих, їх їдять собаки. Ми всі дні просиділи в садах, годувалися персиками, але й там у понеділок нас знайшли молоді хлопці з Цхінвалі. Вони сказали: «Це наша земля, ідть зараз, інакше помрете. Миротворці іздили селом, бачили, як вони по нас стріляли, й відверталися. Ми пішли вночі, а за нами вже горіли наші будинки».

Ввечері того ж дня я йшла пішки дорогою з села Чертулі (8 км від Цхінвалі) й зустріла трьох літніх людей із Мегвркісі: «Вчора вони вбили бабцю, порубали сокирою та кинули в річку. Це були не осетини, ці люди прийшли на БТРі в російській формі», – розповіли вони. Мені в цій ситуації зрозуміло одне: миротворці дають повну свободу дій осетинським бойовикам, а грузинський уряд залишив людей у 26-км зоні напризволяще. Для них війна триває.

П'ЯТЬ ОБЛИЧ

ІННА БОГОСЛОВСЬКА
 програла суд і обурена

Печерський райсуд Києва визнав недостовірними її твердження в одному з телеєфірів про те, що за спиною позивача, депутата від БЮТ Андрія Портнова, – сотні рейдерських захоплень. Богословська назвала рішення суду черговим обмеженням свободи слова.

ВІКТОР ЮЩЕНКО
 підвищить зарплати вчителям

Президент України каже, що зарплати вчителів уже 1 вересня зросли на 20%. У поточному році буде запроваджено єдину тарифну сітку, що дасть змогу збільшити середню заробітну плату працівників освіти з 1460 грн до 1891 грн.

ЛЕОНІД ЧЕРНОВЕЦЬКИЙ
 витіснить маршрутки з міста

Київська влада поступово витіснятиме з міста приватних перевізників, оскільки вони не забезпечують пасажирів сервісом належного рівня. Маломіські маршрутки замінять на комунальні автобуси та тролейбуси.

РІНАТ АХМЕТОВ
 почав стрімко біднішати

Статок олігарха за червень-серпень зменшився на 27 млрд грн. Саме на таку суму скоротилася ринкова вартість підконтрольних йому активів. Підприємства Ахметова найширше представлені на основній українській біржі – ПФТС. Найбільше ж подешевшала «Азовсталь» – акції цього заводу за літо впали в ціні майже вдвічі.

ВАЛЕНТИН НАЛИВАЙЧЕНКО
 не став затвердженням главою СБУ

Верховна Рада відмовилася затверджувати Наливайченка головою СБУ. Парламент не проголосував за призначення його на посаду. Цю постанову не підтримав жоден народний депутат.

Імпорт стабільності

У Росії задоволені розвитком ситуації у Верховній Раді

Добрий знайомий Юрія Луценка, Олександр Бабаков – віце-спікер Держдуми РФ і впливовий бізнесмен – висловив задоволення розвитком останніх подій у Верховній Раді. Він заявив, що йому б «дуже хотілося, щоб у найближчій перспективі вийшов не указ президента Віктора Ющенка про нові парламентські вибори, а сформувалася нова коаліція, яка, я сподіваюся, буде стабільніша, ніж попередня». Вочевидь, він мав на увазі нову коаліцію за участі Віктора Януковича і Юлії Тимошенко.

У вівторок уночі, після важких дебатов, в НУ-НС ухвалили рішення про вихід із коаліції нині чинної. Причиною стало спільне голосування Партії регіонів та БЮТу за низку законів, що послаблюють позиції президента. Тепер у політичній сили, яку очолює Юлія Тимошенко, є лише десять днів для того, щоб перекопати своїх партнерів із НУ-НС передумати й відкликати свою заяву. Якщо ж нову

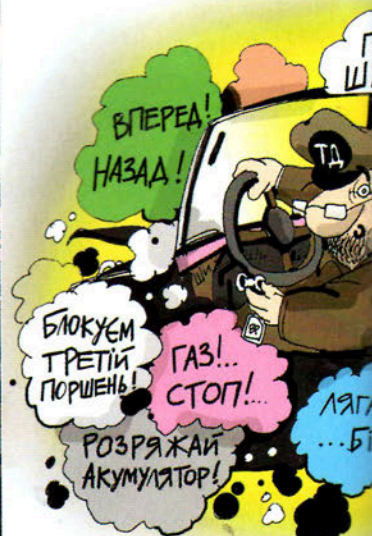

коаліційну більшість інші фракції не створять, наприкінці року мають відбутися позачергові вибори. Зрозуміло, чому в московських політиків гарний настрій: незалежно від того, чи будуть у грудні вибори в Україні, чи з'явиться коаліція в складі Регіонів та БЮТу, в україн-

ХРОНІКИ ТЕОДОРА ДРАЙВЕРА РАДОМОБІЛЬ

ДРАЙВЕР КУПИВ ЛІМУЗИН ДЛЯ МІЛЬЙОНЕРІВ

ГУДЕ, АЛ

НА ЧАСІ

Ще один напад задоволення в Росії має викликати той факт, що приєднання України до Плану вступу до НАТО в грудні, можливість якого зросла після введення російських військ у Грузію, після розпаду коаліції НУ-НС та БЮТу стає нереальним.

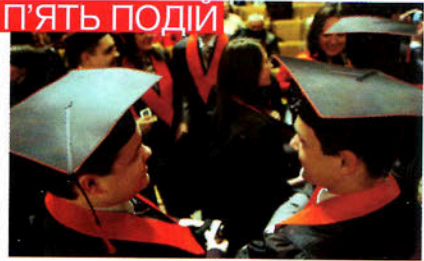
Варто зауважити, що в розпаді коаліції, як і в танго, брали участь дві сторони. Політика конфліктів, яку стосовно Юлії Тимошенко послідовно проводив Секретаріат Президента зі згоди Віктора Ющенка, не могла не призвести до розколу. Адаже після не підкріплених доказами звинувачень на адресу Юлії Тимошенко в державній зраді далі йти вже не було куди.

Як не дивно, в такій ситуації може бути й позитивний момент: якщо нову коаліцію між ПР та БЮТом буде створено, ми нарешті переконаємося, що інопланетне життя таки є. Адаже в січні 2006 року Юлія Тимошенко заявила: «Наш Блок може об'єднатися з Регіонами тільки за умов, якщо НЛО забере мене на тарілку, проведе на мені незаконні дослідження та позбавить пам'яті й розуму. Інших обставин для такого об'єднання не існує».

Анатолій Бондаренко

ському парламенті де-факто створено конституційну більшість, цілком лояльну до зовнішньої політики Кремля. Парламент не зміг прийняти жодного варіанта постанови щодо Грузії. Юлія Тимошенко так і не дала оцінки російському вторгненню в Грузію.

П'ЯТЬ ПОДІЙ

ГРОШІ ЗА ЗНАННЯ. З 1 вересня зросла стипендія в усіх вишах. У закладах III – IV рівнів акредитації. Її підвищили до 530 грн.

ЦІНИ ПАДАЮТЬ. На світових ринках дешевшає нафта – 3 вересня барель коштував уже менше \$109.

ОБМІН СМІТТЯ. Жителі Херсона в межах акції «Зробимо рідне місто чистішим!» обміняли побутові відходи на кавуни та дині.

ДОРОГЕ КУРІННЯ. З підвищенням акцизу на тютюнові вироби ціни на цигарки зростуть на 1–1,5 грн.

ВІДНОВЛЕННЯ РУХУ. «Укрзалізниця» відновила рух поїздів через станцію «Лозова», де вибухали боеприпаси.

ПІДКАПОТНА БОРОТЬБА

Е ІДЕ!

ФОТО: АНДРІЙ ЛОМАКІН, ЄВГЕН КОТЕНКО, UNIAN, УКРАЇНСОПМ, РНЛ, REUTERS

Суд Зміїний

У Гаазі почали слухати справу щодо спірного острова

Міжнародний суд у Гаазі розпочав розгляд позову Румунії до України стосовно розмежування континентального шельфу й ексклюзивних економічних зон Чорного моря в районі острова Зміїний. Засідання суду продовжуватиметься до 19 вересня.

Тяганина триває вже чотири роки, під час яких представники України та Румунії збирали документи. Нарешті дійшли до заслуховування сторін. Кожна з них має по три години протягом шести днів, щоб викласти свої аргументи. Рішення — остаточне й таке, що не підлягає перегляду, — суд оголосить через три-шість місяців.

Нагадаємо, що спірна територія, де на морському дні кілька років тому були відкриті родовища нафти й газу, становить 12 тис. км². «Суд має визначити, чим є Зміїний — островом чи скелею. При цьому головний акцент Румунія робить на врахуванні острова Зміїний під час делімітації кордону. А Україна наполягає на визначенні кордонів берегів Чорного моря для України та Румунії», — пояснив уповнова-

жений України в Міжнародному суді ООН Володимир Василенко.

Якщо вважати Зміїний скелею, тобто не придатною для життя сушею, то розмежування шельфу пройде на користь Румунії. Якщо ж вважати його населеним островом, на чому наполягає українська сторона, то в цьому випадку лінія розмежування доходить до румунського берега в дельті Дунаю — Зміїний розташований на відстані 35 км від узбережжя. Не дивно, що Україна поспішала заселити острів. За розпорядженням президента Віктора Ющенка, на Зміїному почали будувати туристичні об'єкти й навіть банк. Румунія, однак, ще в 2004 році подала позов до Гааги.

«Ми з українськими друзями розуміємо одне одного, маємо спільну мету. Хоча ми вже члени НАТО і Євросоюзу, а вони ще ні, ми допомагаємо їм. Але в питанні розмежування шельфу ми не дійшли компромісу», — підсумував Костянтин Гирбця, колишній посол Румунії в Росії і в країнах Закавказзя, а нині — виконавчий директор Університету Чорного моря.

Dallas в Україні

Американський корабель залишив Севастопольську бухту

Корабель берегової охорони США Dallas, що 1 вересня після доставки гуманітарних вантажів до Грузії прибув із дводенним діловим візитом до Севастополя, вже залишив порт. Перебування в Севастополі американські моряки використали для поповнення запасів води й продуктів харчування, а також відпочинку особового складу.

Як виявилось, Dallas перебував у Криму на запрошення Державної прикордонної служби України, і його візит до України був заздалегідь узгоджений. Прихід корабля до Севастополя супроводжувався пікетом антинатовських організацій. А лідер Партії регіонів Віктор Янукович заявив, що Верховна Рада має негайно розібратися з фактом заходу американського судна в Севастополь.

НАТХНЕННЯ

Прапороносці

У межах заходів з оновлення парламентського інтер'єру до початку третьої сесії Верховної Ради України шостого скликання біля входу до сесійної зали встановлено 27 державних прапорів за кількістю територіальних одиниць України. Як зазначив спікер Арсеній Яценюк: «Кожна область і кожен народний депутат, який представлений цією областю, будуть мати власний прапор біля входу в парламентську залу».

*Освечували, викликали духів —
Ніяк парламент згоди не знайде...
Вже дайте депутату прапор в руки —
З ним він і далі по життю піде.*

Рима Щотижнева

Фінита ля комедія

Одеські військові побилися з Шоном Карром законно

Військова прокуратура Південного регіону України визнала законними дії бійців внутрішніх військ МВС під час конфлікту з Шоном Карром, рок-виконавцем і зятем прем'єр-міністра України, та його дружиною Євгенією Карр. Нагадаємо, 20 червня подружжя на мотоциклі під'їхало до шлагбаума при в'їзді до

одеського пляжу «Ланжерон» і зажадало в охорони їх пропустити. Після відмови між Карром і військовослужбовцями виникла бійка, музикантові заламали руки та відвели у відділок. Ані військовий прокурор Південного регіону, ані міністр внутрішніх справ Юрій Луценко не знайшли в діях військовослужбовців складу злочину. За словами Луценка, конфлікт виник «виключно на емоціях».

Озброїли світ на мільярд

Україна вперше заробила більше \$1 млрд на експорті зброї

Вперше за свою історію наша країна заробила на експорті озброєнь і техніки понад мільярд доларів. Минулого року обсяг українського збройного експорту й послуг зріс на 20% порівняно з 2006 роком, коли було продано зброї на \$800-900 млн. Найбільшим замовником серед 80 країн, яким Україна постачає продукцію й послуги військового призначення, й досі залишається Росія. На неї припадає чверть усього обсягу українського експорту. Дані українських експортерів, однак, значно перевищують оцінку закордонних фахівців. Торік Стокгольмський міжнародний інститут досліджень проблем миру оцінив доходи України на ринку озброєнь тільки в \$109 млн.

ФОТО: УКРАЇНОРМ, РНБ

ПОДОРОЖУЙ, ПРАЦЮЙ, ВІДПОЧИВАЙ!

Досконалість в твоїх руках!
Ноутбуки **SONY VAIO**

Офіційний дистриб'ютор в Україні:

BMX® **БМС Трейдинг**
Стабільність • Якість • Успіх

тел. (044) 572-32-32 www.bms.ua

З питань придбання звертайтеся до наших партнерів:

Мережа магазинів COMFY (Комфі) 8-800-500-1-900
Мережа магазинів Фокстрот - техніка для дому 8-800-500-15-30
Мережа магазинів Ельдорадо 8-800-50-300-50
Мережа магазинів City.com 8-800-501-50-00
Мережа магазинів «BRAIN computers» 8-044-501-25-83
БМС-Захід (Івано-Франківськ) 8-0342-711-189
БМС-Лайн (Суми) 8-0542-211-146
Гайтер (Вінниця) 8-0432-55-40-40
Compass (Київ) 8-044-531-97-30
Комп'ютер-Ленд (Київ) 8-044-490-67-92
Комп'ютерна Мода (Донецьк) 8-062-381-36-85
КПІ-Сервіс (Київ) 8-044-251-15-59
Стек-Комп'ютер (Львів) 8-032-240-34-34
Техніка (Донецьк) 8-062-381-58-10

SONY

www.sony.ua

VAIO

Знову разом

«Стара» та «нова» Європа одностайно засудили Росію

Надзвичайний саміт Євросоюзу в Брюсселі, присвячений кризі в Грузії та перспективам європейсько-російських відносин, продемонстрував, що старі та нові члени ЄС залишили позаду свої суперечки. У висновках саміту Європейська рада висловила стурбованість «неспівмірною реакцією» з боку Росії в Грузії, засудила «одностороннє рішення Росії визнати незалежність Абхазії та Південної Осетії».

Як покарання Євросоюз вирішив заморозити переговори щодо нової угоди про партнерство та співробітництво з Росією, поки Москва не відведе свої війська в Грузії на позиції, які вони займали перед початком конфлікту. Також ЄС пообіцяв надіслати до Грузії близько 200 спостерігачів, та надати допомогу в €110 млн. Очевидно, Росія очікувала на жорсткішу реакцію, бо МЗС РФ відреагувало на результати саміту спокійно, зазначивши, що ЄС повівся «відповідально», не піддавшись на заклики деяких своїх членів запровадити проти Росії санкції.

Інтеграція з головою

Новий іспит виявить успішних претендентів на німецьке громадянство

Той, хто хоче натуралізуватися в ФРН, тепер повинен показати знання державного ладу, історії та культури Німеччини. Від першого вересня це обов'язковий іспит для всіх претендентів на громадянство, крім дітей, важкохворих та тих, хто вчився в німецькій школі. Із 33 тестових запитань треба відповісти щонайменше на 17. Тестування, яке триває годину й коштує 25 євро, можна проходити знову й знову. Всі 310 можливих запитань є у вільному доступі, а підготуватися до іспиту охочі мають змогу на спеціальних курсах.

Претендувати на німецьке громадянство можуть ті, хто прожив у країні не менш як вісім років і добре володіє державною мовою. Нову вимогу — іспит із країнознавства — місцеві професійні спілки, опозиційні партії та іммігрантські організації вже назвали дискримінаційною. Мовляв, такі кроки не на-

часі, коли Німеччина гостро потребує іноземних фахівців. Утім, аналогічні натуралізаційні іспити вже давно проводять у Великій Британії, Нідерландах та інших країнах-членах Європейського Союзу.

Новий фронт

Google вийшов на ринок інтернет-браузерів

На ринку браузерів (програм, що дозволяють працювати в Інтернеті) з'явився перспективний новачок. Компанія Google презентувала швидкий браузер Chrome, який легко працює з інтернет-додатками нового покоління. Програма випущена з відкритим кодом, тож узяти участь у її оновленні зможе кожен програміст. На сьогодні на ринку браузерів домінує Internet Explorer від компанії Microsoft, але його частка постійно зменшується.

Загадковий постріл

Убивство опозиціонера сколихнуло Інгушетію

ФОТО: СЕРГІЙ МАКЕВ/КОМЕРСАНТЪ

На Північному Кавказі знову неспокійно. Ситуація загострилася в Інгушетії, де 31 серпня був убитий власник опозиційного веб-сайта «Ингушетия.Ру» Магомед Євлоєв. Удень загибелі він прилетів до Назрані з Москви в одному літаку з президентом Міратом Зязіковим, якого сайт Євлоєва жорстко критикував. В аеропорту «Магас» лідера інгуської опозиції затримали правоохоронці, посадили в авто та відвезли начебто на допит. За кілька годин він помер у лікарні від вогнепального поранення в голову.

За офіційною версією, Євлоєв намагався вихопити в одного з міліціонерів автомат, і в сутичці пролунав випадковий постріл. Інгуська опозиція, однак, вважає загибель свого лідера політичним убивством. Першого вересня в Назрані розпочався стихійний жалобний мітинг, але наступного дня близько п'ятої години ранку правоохоронці його силою розігнали. ОБСЄ вже порівняла смерть Євлоєва з загибеллю журналістки Анни Політковської й закликала російську владу провести ретельне розслідування та покарати винних.

ОЦІНКА

Тому, що послідовна

Секретар Ради національної безпеки та оборони Раїса Богатирьова відмовилася покидати Партію Регіонів

Той факт, що на ранок 3 вересня ми прокинулися в новій країні, ще й із перспективою нової виборчої кампанії за 30 днів, відсунув на другий план досить значущу подію повного несподіванок українського політичного життя.

Секретаря Ради національної безпеки та оборони Раїсу Богатирьову було виключено з її рідної Партії регіонів за те, що під час свого візиту до Сполучених Штатів вона висловила сумнів, що заява Віктора Януковича про необхідність визнання Абхазії та Південної Осетії відображає позицію всієї партії. Більше того – запевнила, що після подій на Кавказі Україні час вступити до НАТО.

Але щойно коментарі на кшталт «Вигнання Раї» й «Антиросійську Богатирьову відлучено» заповнили вітчизняні ЗМІ, Раїса Василівна довела, що має власний політичний шлях і не збирається підкорятися навіть партійній дисципліні.

Вона з рішучістю Тараса Бульби повідомила, що не має наміру залишати партію, яку сама створювала від початку. А Рінат Ахметов та Борис Колесніков, які разом із Раїсою Богатирьовою числяться в партії прагматиками, котрі врівноважують та коригують дії Віктора Януковича, вже заявили, що проти виключення жінки з політради та партії.

І ще, з дня на день зростає кількість членів «партії одностайців», які і в приватному спілкуванні, і навіть «для преси» іронізують із того, що Віктор Янукович беззаперечно підтримує незалежність двох грузинських територій одночасно з терористичним угрупованням ХАМАС.

Тобто внутрішньопартійна дискусія, про наявність якої повідомила Раїса Василівна, справді триває, і диктатура Віктора Януковича дійсно хитається. Відтак і натяк Богатирьової, що голова партії вирішив виключити її з лав, боячись конкуренції, отримує наочне підтвердження. І політологи вже дискутують, як зміниться

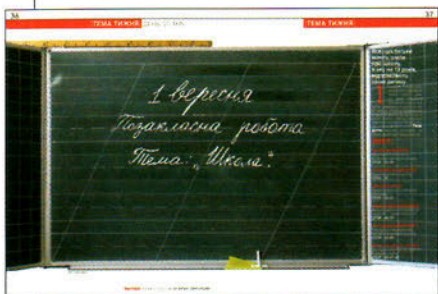

МАРІЯ СТАРОЖИЦЬКА
спеціальний кореспондент

баланс виборчих симпатій, якщо Партія регіонів на наступних президентських виборах висуне кандидатом Раїсу Богатирьову – симпатичну жінку, досвідченого політика. В минулому – лікарка-акушера, яка допомагала народитися і Партії регіонів, поки що – надійного партнера президента Віктора Ющенка та мільярдера Ріната Ахметова. Але буде це за умови, якщо Партія регіонів скасує своє рішення й залишить у своїх лавах нинішню соратницю та одностайницю Ющенка. І продовжить свою тактичну співпрацю з Блоком Юлії Тимошенко в боротьбі за призначення дострокових виборів.

Відтак майбутні президентські вибори можуть стати найелегантнішими в світовій історії – дві найяскравіші жінки на українському політичному небосхилі досі ставляться в однаковому одязі на одному прийнятті. Одяг, звичайно, в них лише схожий, але натхнення до боротьби за визнання електорату є однаково великим. І тут вже ні одна, ні інша, напевне, не матиме наміру оглядатися на чоловіків, які до певного часу були начебто з ними, а за перших-ліпших зручних обставин поспішили звинуватити жінок у зраді своїх ідей...

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

Елена

Отноительно типов учителей автор абсолютно прав. Но в том, что ученики-дети себя так ведут, виновато общество. И это не только в нашей стране так, в Европе происходит то же самое. Мы, родители, учителя, телевизионные программы, политики, прохожие, продавцы, показываем своим поведением не просто пример, а иногда становимся и авторитетом для некоторых детей. И почему сигареты, алкоголь, наркотики, маты и т.д. заинтересовывают ребенка больше, чем книги, интеллектуальные, спортивные игры и т.д.? А дети не видят, не слышат (им не дают) книг в руках своих близких, рассказов, захватывающих историй, взрослых, играющих в шахматы, или шашки, или в мяч (а только на мобильных и с мобильными или машинами) и т.д., и слышат не русский или украинский разговор, а «ну это самое», «короче», «э», мат после каждого слова в музыке, в кино, дома...

ladybird

Нарешті! Не розумію, чому новина про систему «Рада» викликала таку хвилю кепкувань на ТБ. Здається, ідея непогана. Принаймні, це вже щось. Хочеться вірити, що вона допоможе. Хоч український народ, а особливо депутат, славиться своєю вигадливістю рано чи пізно знайдуть спосіб систему обдурити. Краще б платили народним обранцям зарплатню як швейцарським: зібралися-попрацювали-отримали. Але хто ж себе, рідного, обділить...

Свої зауваги та коментарі до статей Ви можете залишати в блозі **Тижня** – ut-magazine. livejournal.com та на нашому сайті www.ut.net.ua

АНДРІЙ ЛАВРИК
редактор відділу розслідувань

Несумісність

Ті, хто безпосередньо причетні до пересадки людських органів, лікарі-трансплантологи, нашого брата-журналіста, м'яко кажучи, недолюблюють. І є за що: навіть у мене, далеко не фахівця в цій галузі, окремі «страшилки» колег про торгівлю органами викликають іронічну посмішку. Але лікарям не до жартів. І річ не лише в іміджі, але й у тому, що після таких публікацій починаються правоохоронні перевірки медичних закладів.

Автора цих рядків один із заступників директора профільного закладу (тут і далі назви установ і прізвища людей не вказую з етичних міркувань) навіть виставив за двері. Після того, як я поцікавився порядком проведення аналізу на тканинну сумісність (імуногенетичне типування). Ні, запитання це не таке вже й невинне: потенційний донор обов'язково має пройти серед інших і таку процедуру, якщо хоче віддати комусь свій орган. Або продати. Впливовий функціонер Міністерства охорони здоров'я за кілька тижнів до згаданого випадку запевнив, що аналіз на тканинну сумісність – процедура цілком доступна

й коштує близько тисячі гривень. Будь ласка, є бажання – платіть гроші й діагностуйтеся на здоров'я. У перспективі, як вважають учені мужі, кожен громадянин мав би пройти імуногенетичне типування. Це полегшило б діагностувати хвороби й боротися з ними. Ну, і якщо громадянин згоден, аби у випадку смерті його органи пересадили хворим, то це пришвидшило б пошук сумісного кандидата.

На запит **Тижня** один із інститутів, що спеціалізується на пересадці органів, повідомив: «без спеціального припису лікаря відділення трансплантації аналіз не проводиться». Але запевнив, що пацієнтові ця процедура нічого не коштуватиме. Ніби нічого дивного, але згаданий вище чиновник говорив саме про цей заклад. Тут же, за власним твердженням, проходила всі необхідні обстеження людина, яка вирішила продати для пересадки печінку. Печінка хворому не підійшла, тож донор запропонував власну нирку авторові цих рядків.

Про міфи та реальність чорного ринку людських органів, або як **Тижень** нирками торгував, читайте на стор. 40 – 49

Редакційна рада: Анатолій Бондаренко, Кирило Галушко, Роман Кульчинський, Юрій Макаров, Лідія Смола, Олексій Сокирко, Роман Цуприк

АДРЕСА «ТИЖНЯ»

Листи надсилайте за адресою: 03040, Київ, вул. Васильківська, 2а
Телефонуйте: (044) 503-3740; факсуйте: (044) 503-3740
E-mail: office@ut.net.ua

Редакція залишає за собою право на літредагування надісланих матеріалів без узгодження з автором. Рукописи не повертаються й не рецензуються.

ХТО ДИВИТЬСЯ ТВ-РЕКЛАМУ?

ВДОМА Ж НІКОГО НЕМАЄ!

ПрессКом® ADVERTISING

Всеукраїнський IndoorVideo оператор
www.presscom.ua

в рамках «Тижня актуального мистецтва» Львів 15-21 вересня

DRUMWORKS PROMO, FUNKMASTERS ТА УКРАЇНСЬКИЙ ЕЛЕКТРОННИЙ ЛЕЙБЛ ONBSESSION MUSIC ЗА ПІДТРИМКИ ЛЬВІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ, МО «ДЗИГА» ТА КОМПАНІЇ «АРТМАКС»

ПРЕДСТАВЛЯЮТЬ:

20 ВЕРЕСНЯ, ВИСТАВКОВИЙ ЦЕНТР "ЛЕМБЕРГ"

BUKEM IN SESSION

Unsound meets media Depo

ZENIAL
JACASZEK

Польща
Experimental /Ambien/ Electronica

20:00

LTJ Bukem feat. MC Conrad
[Good Looking] Великобританія

22:00

А ТАКОЖ:

MaxNRG [FunkMasters]
Derrick [FunkMasters]
Tonika [FunkMasters]
Kind Of Zero [Sarb]
Marik [Nu:Riddimz]
Insane [Destruction]

www.dzyga.com

www.dnb.in.ua

Маестро зі стиснутими зубами

СПІЛКУВАВСЯ Роман Юсипей

ФОТО: Андрій Ломакін

Головний диригент і художній керівник Національного симфонічного оркестру України Володимир Сіренко про мейнстрим у класичній музиці й екстрим в українській оркестровій справі

Володимир Сіренко належить до нечисленної когорти особистостей, яка ділом визначає обличчя української академічної музики і стверджує її право на існування. Попри те, що робити це доводиться, м'яко кажучи, у не зовсім зручний для музичних відкриттів історичний момент.

**ПОП-КЛАСИКА
ТА «ЛАВА ЗАПАСНИХ»**

У.Т.: Ваш оркестр щойно повернувся з гастролей. Яку публіку ви радували цього разу?

— У Західній Європі кожен пристойний курорт або провінційне місто вважає за обов'язок влаштувати фестивалі, деякі з яких напроцуд популярні. Наші нинішні гастролі почалися з Ешторіла — курортного містечка під Лісабоном. Далі був чудовий фестиваль в іспанському Сантандере, де ми представили три програми. Потім попрямували на південь Франції, тоді — знову до Іспанії, ближче до Барселони. Там до нас приєднався гостьовий диригент — Томас Зандерлінг, син знаменитого Курта Зандерлінга. Останній, між іншим, диригував нашим оркестром, чим ми дуже пишаємося.

У.Т.: Яку музику тепер найбільше шанують у Старому Світі?

— Як завжди — розкручену класику. Ми виконували Четверту і П'яту симфонії Чайковського, Дев'яту — Бетховена, Другу — Рахманінова, Месу і симфонічні мініатюри Пуччіні, вокальний італійсько-французький репертуар із запрошеними солістами. Була й камерна програма — невеликим складом зіграли «Серенаду для струнного оркестру Чайковського і ре-мінорний концерт Мендельсона зі скрипалькою Ліаною Ісакадзе.

У.Т.: Тобто Малер із Брукнером наразі перебувають на «лаві запасних»?

— На жаль. Вони й на Заході звучать переважно лише в межах іменних програм оркестрів світового рівня — Берлінського філармонічного, Чиказького, Нью-Йоркського, Лондонського симфонічного оркестрів. Інакше кажучи, там, де публіка спеціально йде послуhati оркестр. Особисто я, коли їжджу на гастролі, цікавлюся, як саме арт-директор добирає репертуар для того чи іншого колективу. Виявилося, вони це роблять хитро: щоб і слухачів привернути, і музику грати не лише цікаву масам. Тільки за такого «політкоректного» балансування там можна почути симфонії тих же Малера, Брукнера, невеликі твори авангардистів або навіть окремі авторські проекти.

Та здебільшого люди йдуть на хрестоматійну, легко впізнавану класику. Попит на такий репертуар дуже високий — у тих самих французьких та італійських колективів пропозицій у кілька разів більше, ніж вони спроможні задовольнити. Тому й стають можливими європейські гастролі нашого оркестру.

**ПРОВІНЦІЯ —
НЕ ТІЛЬКИ ГЕОГРАФІЧНА**

У.Т.: Цьогоріч Національний симфонічний оркестр відзначає 90-річчя. Як на вашу думку, новий підхід дирекції колективу до іміджевої та рекламної галузей ефективний?

— Важливо те, що з'явилася можливість запрошувати майстрів, здатних довести нашій публіці, що є ще на світі видатні музиканти, окрім київських. У будь-якому разі, поява за диригентським пультом Саулюса Сондецькіса, Фьодора Глуценка — це значні події. До ювілею ми почнемо всіх колишніх головних диригентів нашого оркестру. В січні відбувся блискучий концерт Володимира Кожухаря. 20 вересня Ігор Блажков виконає П'яту симфонію Малера, на початку жовтня Теодор Кучар — Одинадцятую симфонію Шостаковича. 25 листопада прозвучить Друга симфонія Малера. Взимку плануємо зіграти цикл із чотирьох Бахівських «Страстей». Потім, якщо Бог дасть, на початку березня і Геннадій Рождественській до нас завітає з ораторією «Засудження Фауста» Берліоза.

У.Т.: Як щодо гастролей Україною?

— Нам би дуже цього хотілося. Пропозицій стільки, що ми могли би заповнити наш концертний графік одними лишень гастрольми в регіонах. Все, як завжди, залежить від коштів. От вам різниця у ставленні до провінції в Європі й у нас. Зараз новий міністр культури порушує питання про те, щоб гастролі проводилися хоча б на паритетних засадах: регіони надавали готелі, забезпечували харчуванням, а міністерство оплачувало транспорт і добові.

У.Т.: Як ви оцінюєте нинішній рівень оркестру? ▀

Після гастролей на Заході диригент
завжди повертається додому

— Вам видніше... Не можу сказати, що він нижчий, ніж 15-20 років тому. Проблеми, звісно, є. Якось в одному інтерв'ю я скаржився на низькі зарплати. В Інтернеті одразу з'явилися коментарі: мовляв, нехай краще «дерево» у себе замінить. Я сам прекрасно знаю що потрібно замінити і кого. Інша річ, як цього досягнути безболісно для людей та ефективно для справи. Проблеми одні й ті самі, як десять років тому, так і нині: бракує інструментів, відсутні приміщення. На спільне використання Колонної зали імені Лисенка Національна філармонія не погоджується.

ІЩЕ РАЗ ТЕРПІННЯ

У.Т.: Що, на ваш погляд, важливо для професії диригента?

ДОСЬЄ ТИЖНЯ

Володимир Федорович Сіренко народився 1 листопада 1960 року на Полтавщині. Закінчив Київську консерваторію по класу оперно-симфонічного диригування у професора Власенка (1989). У 1990 році став фіналістом Міжнародного конкурсу диригентів у Празі. Протягом 1991–1999 років – головний диригент Симфонічного оркестру Українського радіо, з 1999-го – головний диригент і художній керівник Національного симфонічного оркестру України. Неодноразово гастролював у Росії, США, Південній Кореї, Франції, Італії, Німеччині, Іспанії, Нідерландах, Польщі, Словаччині, Болгарії, Бельгії, Великій Британії тощо. Як гостьовий диригент працював, зокрема, з симфонічними оркестрами Петербурзької та Московської філармоній, *Sinfonia Varsovia*, Державним симфонічним оркестром Росії, Симфонічним оркестром Братиславського радіо, Королівським філармонічним оркестром (Велика Британія). Диригував на таких відомих сценах, як Велика зала Московської консерваторії, Велика зала Петербурзької консерваторії, Театр на Єлисейських Полях та Опера Комік у Парижі, Концертгебау (Амстердам), Центр Мануеля де Фалья (Гранада), Зала Народової філармонії (Варшава), Барбікан (Лондон). Заслужений діяч мистецтв України (1997) та Російської Федерації (2003), лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка (2001).

— Звісна річ, людина має володіти музичними здібностями. Але найголовніше – це воля, бажання щось зробити своєю головою і руками. Немає нічого прикрішого за безхребетну істоту за пультом, котра не знає, чого хоче... Знову ж таки, воля не має мислитись як абсолютний диктат. Якщо ж, витріщивши очі, тримати пальці на чісмусь горлі й душити – кому це потрібно?

У.Т.: У чому секрет тривалих творчих відносин?

— Щодо диригента – секрет у терпінні. Щодо оркестрантів – не знаю. Я просто не розгойдую човен, от і все. Одна річ – новостворений оркестр, у складі якого колишні студенти, зовсім інша – старий, де люди працюють по 50 років. Свого часу мене навчив Олег Которович: «Перед тим, як вилятися на репетиції, стисни зуби і поражуй бодай до десяти». Я в жодному разі не виправдовую диригентів, але іноді буває боляче за цех. Хоч сьогодні часто відбуваються підміни: багато вирішують гроші, і в професію пнуться непрофесіонали. Запропонуйте будь-якому колективу на роль головного керівника ділка, котрий назавтра побіцяє обсіпати всіх золотом і гастролі по всьому світу, і простого скромного трудівника, у якого все не так гладенько. Як гадаєте, кого обере оркестр?

У.Т.: А як щодо давно обіцяного переходу на контрактну систему? Пригадується, ви запевняли, що саме вона головний чинник прогресу.

— Так, з одночасним ухваленням закону про національні колективи, який би гарантував пенсії у розмірі 80% суми окладу. Але поки закону немає – це дуже болюча тема. Музиканти погано реагують, коли я піднімаю її. Вони люблять перебувати в штаті, де когось звільнити практично неможливо. Найчастіше, коли виникають конфлікти, міністрові легше замінити диригента, ніж навести лад у тому чи іншому оркестрі.

У.Т.: Як ви оцінюєте сили нинішньої музичної молоді?

— Її з тих самих причин немає куди приходити на роботу. Ротації в колективах майже відсутні. Та якщо вести мову про загальний рівень підготовки випускників музичних ви-

пів, він досить високий. Якби вони ще не виїжджали за кордон, їх цілком би вистачило, щоби додатково сформувати кілька гарних оркестрів. У будь-якому разі, слід зміцнити ті колективи, які у нас ще тримаються на плаву. Як це зробити – знову риторичне запитання. Наприклад, яку зарплату потрібно запропонувати скрипалям рівня Богдани Півненко або Олеся Семчука, щоб посадити їх в оркестр? Між іншим, за кордоном з нами регулярно виступає Михайло Овруцький – лауреат міжнародних конкурсів, концертмейстер Боннського симфонічного оркестру. І ця посада не заважає йому займатися сольним виконанням.

Сіренко знає, як диригувати оркестром, але не знає, як змінити систему

В ДЕПУТАТИ Я Б ПІШОВ...

У.Т.: Ви досі є членом Ради з питань культури і духовності при президентові України. Можливо, цей орган допоміг би щось вирішити?

— Рада, заснована на громадських засадах, може тільки радити. Ви чекаєте, що вона підмінить Мінкульт, Кабмін, Верховну Раду? Звичайно, багато що там робиться не дарма. Мої колеги розробили хорошу концепцію розвитку культури, котра на тривалий час допомагатиме визначати, чим ми маємо займатися і в якому напрямку нам рухатися. Але потрібні ще й укази президента, які в нашій країні виконуватимуть, і закони, які прийматиме Верховна Рада.

Щоправда, в нинішній політиці Міністерства культури я бачу акценти, які розставляються досить активно і правильно. Наш колектив безпосередньо пов'язаний з проектом з увічнення пам'яті про Голодомор 1932—1933 років. А «важняки» — ті самі зарплати, освіта, інструменти, зали... Гадаю, жоден міністр самотужки ці проблеми не вирішить, скільки б нас не привчали до ролі особистості в історії. Певна річ, хочеться, аби все робилося швидко і в повному обсязі. Але дивись: особистості змінюють одна одну, а проблеми залишаються. Так чи інакше, я з цього приводу заспокоївся — все-таки чотири роки після Майдану минуло.

У.Т.: Стали мудрішим або цинічнішим?

— Підтвердив для себе правило, що не варто спокушатися, аби потім не розкаюватися. Одна річ — втратити голову у 18 років, інша — в мої 47 або, як мої батьки, у 78. Їм найбільчше. Якщо говорити про нинішнього міністра культури (з Василем Вовкуном ми знайомі дуже давно), то я поділяю чимало його поглядів як художника і громадянина. Чи вдасться йому щось зробити на державному рівні — подивимося. Треба змінювати систему. Як? Не знаю. Якби знав, пішов би в народні депутати від рідної Полтавщини. ■

Парламент попу

В житті Олександра Лавриновича почалася біла смуга

АВТОР: Марія Старожицька

Пам'яті демократичної коаліції присвячується

Уперший день роботи третьої сесії шостого скликання Верховна Рада підтвердила свою цілковиту непрогнозованість: запаси їжі в буфеті повністю скінчилися ще о третій годині дня, а робота мала продовжитися, за словами Арсенія Яценюка, «до ранку, аж доки всіх попустить» — до розгляду всіх питань порядку денного. Впевненість спікера у власній витривалості вже було підкріплено довгоочікуваним вирішенням питання щодо заступників Голови Верховної Ради: відтепер його права рука, тобто перший заступник — регіонал Олександр Лавринович, а ліва, віце-спікер — бютівець Микола Томенко. 340 депутатів

проголосували «за», і, передчуваючи цю доленосну мить, Яценюк ще перед голосуванням сказав так: «Я прошу апарат Верховної Ради квіти занести, не вінки, а квіти».

ЛАВРИНОВИЧ І ТОМЕНКО

Уточнення було не зайве: всі попередні голосування цього дня легко спліталися в поховальний вінок коаліції більшості: попри узгодження певних волевиявлень на раді коаліції, Блок Юлії Тимошенко голосував так само одноставно, як і фракція Партії регіонів, і за одне й те саме. «Ні, ми не домовлялися, — стверджує **Тижню** регіонал Нестор Шуфріч. — Просто в нас співпали переконання. Ми ніколи не створимо одну коаліцію, але в певний момент наша стратегія співпала, і цей момент сьогодні». «Так, домовленість має місце, — поділився регіонал Тарас Чорновіл. — Заперечувати її було б нерозумно. Очікуємо на нашу спільну тактичну перемогу. А інакше парламент не вийшов би з

того глухого кута, в який загнав себе перед канікулами». «Тепер на черзі або переформатування коаліції, або нові вибори» — їхній «шеф» Віктор Янукович, узятий у кільце телекамер, підсумовує стисло та наочно. Юлія Тимошенко ж уникала незручних запитань преси, скориставшись привілеєм урядової ложі з окремим, не доступним для облоги ЗМІ, виходом. «Що відбувається?» — запитую в нунсівця Миколи Катеринчука. «Повний провал політики президента, — відповідає той. — Перехід до двопартійної системи, яку матимуть підтвердити дострокові вибори. Гра на нервах». «А ми «за», — комуніст Олександр Голуб був у чудовому гуморі. — Ми підтримуємо всі голосування бютівців та регіоналів!»

«ШИРКА»: БЮТ І РЕГІОНИ

Першим цієї гри не витривав спікер Арсеній Яценюк, він не став чекати ранку, коли б усіх попустило, й уже о восьмій годині вечора залишив се-

СТИЛО

ІСТОРІЯ ДРУЖБИ

БЮТ+ПР

Хронологія спільних дій

10.01.2006 – фракція БЮТ приєдналася до опозиційних фракцій (КПУ, СДПУ(о), блок Литвина та ін.) і відправила у відставку уряд Юрія Єханурова («за» проголосували 250 депутатів, НУ не голосувала).

12.01.2007 – у голосуванні за подолання вето президента на Закон «Про Кабінет Міністрів» до коаліції (ПР, СПУ, КПУ) у повному складі приєдналася фракція БЮТ, яка на той час перебувала в опозиції. Таким чином вето було подолано 366-ма депутатськими голосами.

12.02.2008 – фракції БЮТ, ПР та КПУ 282-ма голосами ухвалили в першому читанні законопроект про держзакупівлі (варіант, запропонований БЮТом). Тоді Віктор Балога назвав спільне голосування БЮТу і ПР «корисливим тандемом».

сійну залу Верховної Ради, відмовившись далі вести пленарне засідання. Втім, уже було зрозуміло – третього вересня ми прокинемося в іншій країні. Тій, де в парламенті більше не буде демократичної коаліції, а колишні непримиренні вороги, фракції Тимошенко та Януковича, разом ухвалили закон про спрощення процедури імпичменту президента. Втім, і розробляли цей закон вони разом – депутат від БЮТу Андрій Портнов і депутат від Партії регіонів, відтепер перший віце-спікер Олександр Лавринович. Останній і продовжив вести засідання, ухвалювати перепідпорядкування Конституційного Суду та особливості формування парламентських слідчих комісій.

«Відбулося те, чого всі очікували, – змова. Політичні сили парламенту створили нову конфігурацію, і я в цій конфігурації брати участі не буду, – заявив Яценюк журналістам, вийшовши в кулуари. – Підносити патрони я не буду і тим більше перед кимось гнутися». Представники «Нашої України – Народної самооборони» також залишили залу засідань. Протягом дня вони кілька разів намагалися викликати колеги по коаліції на нараду, але б'ютівці уникали контактів. Як розповів Юрій Костенко, таку поведінку можна зрозуміти: «У них є конституційна більшість, встановлений єдиний центр влади, єдине політбюро, наразі БЮТ і Партія регіонів мають конституційну більшість у парламенті, й далі може бути змінена сама Конституція. Хоча я впевнений, президент не підпише закони, ухвалені БЮТом і Партією регіонів». Утім, відсутність підпису президента вже наврод чи зможе щось змінити...

«Якщо парламент подолає вето президента на закон про тимчасові слідчі комісії, це буде початком імпичменту президента, і ви будете нести за це відповідальність», – закликав українець роздратований голова фракції НУ-НС В'ячеслав Кириленко вже фактично колишніх колеги по демократичній коаліції не голосувати за законопроект. Але якщо хтось і мав сумніви, облишив їх – за це рішення проголосував 361 із 418-ти народних обранців, зареєстрованих у залі – навіть дещо більше, ніж за решту «політичних» законів. Навіть серед нунсівців знайшлося дев'ятеро прихильників «початку імпичменту». Тільки фракція блоку Литвина, як і весь день, зберігала свою недоторканність до кнопок і, відповідно, непричетність до кардинальної зміни політичної ситуації в державі.

А вона таки змінилася. В ухвалених документах, зокрема, із закону про Кабмін вилучено такі обов'язки уряду, названі неконституційними: погоджувати з президентом ініціативу про звільнення окремих міністрів та забезпечувати виконання указів президента України (а не керуватися ними, як передбачає Конституція), а також забезпечувати виконання рішень РНБО. Що саме

Престижні місця праці в державі скоро можна буде переділити заново – скажімо, на нових парламентських чи президентських виборах

отримає Віктор Янукович за таке посилення позицій Юлії Тимошенко, стане зрозуміло ближчими речами. А ось чому саме Юлія Володимирівна вчинила так із Віктором Андрійовичем, охоче пояснюють усі її соратники: «Він образив і не вибачився». Так, Секретаріат Президента вустами його голови Віктора Балого звинуватив прем'єр-міністра у дер-

жавній зраді тому, що Юлія Тимошенко не підтримала Віктора Ющенка, який підтримав Міхаїла Саакашвілі.

ПРЕСТИЖНА ПРАЦЯ

Реванш Юлія Володимирівна взяла просто блискуче – з'явилася в сесійній залі лише тоді, коли парламент провалив десять – рекордна кількість для всіх скликань! – законопроектів щодо ставлення до конфлікту Грузії та Росії. І навіть не наблизилися до згоди з жодним із них. А відтак прем'єр-міністр зробила джентльменський чи популістський учинок (кому як зручніше) – поступилася місцем урядового законопроекту в порядку денному й віддала його гостям парламенту. Річ у тім, що від моменту урочистого відкриття сесії в гостьовій ложі нудилися в повному парадному вбранні представники вугільної галузі – понад сто шахтарів. Вони сиділи, стояли, гуляли, пили воду в кулуарах, не маючи перепустки навіть до, нагадаю, вкрай спустошеного буфету, й чекали закону, внесеного на розгляд парламенту ще три роки тому. Й дочекалися: всі 446 депутатів (нагадаю, при 418-ти зареєстрованих у залі – привіт оновленій системі «Рада», яка мала б унеможливити голосування за відсутніх, але й досі не запрацювала) ухвалили в цілому Закон про престижність шахтарської праці. Тож інші престижні місця праці в державі можна буде й переділити заново – скажімо, на нових парламентських чи президентських виборах. Адже, по суті, які саме дострокові вибори будуть і коли, лишається єдиним питанням порядку денного країни, яку вже повністю дезорієнтовано щодо того, хто саме нею керує. ■

Лист нагору

АВТОР: Анна Бабінець

**Право бути почутим.
Тиждень досліджував,
як українці можуть
достукатися до влади**

У день відкриття нової сесії Верховної Ради між шикарними автівками, припаркованими поряд із парламентом, стояли скромно вдягнені люди. Замість транспарантів та гучномовців вони тримали в руках валізи з документами чи просто речами. Дивлячись на постаті людей, які прямували до Ради, вони терпляче чекали. Здавалося, на якесь диво. Так і є. Вони приїхали до депутатів поговорити про свої проблеми. Дехто вже не вперше.

Загалом такий спосіб звернення до влади — крайній захід, не санкціонований українським законодавством. Закон «Про звернення громадян» дозволяє українцям достукатися до можновладців лише шляхом листування. Або під час особистого прийому чиновника. Галина Балюра, заступник завідувача відділу з питань звернень громадян Апарату ВР, повідомила кореспондентові **Тижня**, що анонімні листи чи листи без конкретної адреси та даних дописувача не розглядають.

За перше півріччя поточного року до Верховної Ради надійшло 46 тис. звернень від українських громадян. Ці листи читають працівники від-

ділу, а потім спрямовують до відповідних служб: приймалень народних депутатів, профільних комітетів, прокуратури.

«Найбільше пишуть працездатні особи, далі — люди похилого віку, інваліди, багатодітні матері, — розповідає Галина Балюра. — Якщо говорити по питаннях, це соціальні проблеми та невіршені судові справи». Мешканці східних і південних областей частіше, ніж інші українці, звертаються за справедливістю до органів влади.

КРАЇНІ ПОТРІБЕН ПІСКУН

Самі народні обранці неохоче повідомляють про листування з людьми, які, власне, делегували їх у владу. З майже десятка опитаних нардепів лише двоє роз-

повіли **Тижню** про те, скільки часу та душевних зусиль витрачають на простих українців.

«Я читаю листи від виборців щодня ввечері, — каже Володимир Литвин, лідер фракції однойменного блоку. — Цю роботу не довіряю помічникам. Треба ж відчувати душу та настрій людини». За оцінками експертів ВР, лише третина опрацьованих ним скарг вирішується позитивно. «Я намагаюся кожній людині написати, куди скерував її лист», — каже пан Литвин.

Більше оптимізму в розповідях тричі генпрокурора, а нині парламентаря від Партії регіонів Святослава Піскуна. «Якщо громадянин вважає, що його право порушено, він чомусь звертається до Піскуна, — майже природно дивується Святослав Михайлович. — Бо він пам'ятає, що це колишній генпрокурор і знає, що треба робити в таких випадках... Коли порушують закон і Піскун пише звернення до чиновників, вони реагують швидко, бо знають, що Піскун повернеться й посадить у в'язницю». На прохання **Тижня** розповісти історію, коли за його сприяння було поновлено справедливість, пан Піскун не без гордості розповів, як допоміг школам Тернопільщини отримувати свіжу пресу: «Там були проблеми, до мене звернулися керівники шкіл, що в них немає газет і журналів. Вони переказали гроші, але через проблеми з управлінням освіти та поштою не отримували пресу. І я допоміг, тепер школярі одержують газети та журнали».

У ДОСТУПІ ВІДМОВЛЕНО

Листуватися з депутатами можна безкінечно. У відділі з питань звернень громадян Апарату ВР **Тижню** розповіли, що є люди, які адресували законодавцям по 200-300 листів. Ті, хто хочуть вирішити питання швидше, приходять на особисті прийоми. Та депутати — люди зайняті, тому часто відправляють поспілкуватися з виборцями своїх помічників. Найбільш наполегливі шукачі справедливості йдуть під стіни Верховної Ради і там намагаються бути почутими. Вдається одиницям, бо законодавство не зобов'язує депутатів спілкуватися з людьми на вулицях.

Відвідати Верховну Раду звичайному громадянину також майже

неможливо. В «Положенні про порядок організації та проведення відкритих відвідувальних заходів у Верховній Раді України» чітко зазначено, що стати гостем парламенту можна лише в складі організованої групи. Учні, студенти, лікарі чи шахтарі регулярно відвідують законодавців, але під пильним наглядом відповідального за організацію візиту.

Для порівняння: у німецький парламент громадянин може потрапити без услякого супроводу, лише надіславши електронний лист за два тижні до запланованого візиту. А в місцевих конгресах штатів США є спеціальне місце з мікрофоном — сюди може прийти кожен, хто бажає висловити свою позицію щодо питань, які обговорюють обранці народу.

До слова, у США, на відміну від України, написання листів є потужним способом не лише вирішити

Відвідати Верховну Раду громадянину майже неможливо. Лише в складі організованої групи

персональні проблеми, але навіть впливати на поведінку законодавця під час голосувань. Найперше це стосується листів у паперовій формі. У кожного зареєстрованого американського виборця є три представники, яким він може написати — один конгресмен і два сенатори від територіального округу, де він проживає.

Спеціальна служба в офісі кожного обранця не тільки обробляє та відповідає на всі листи від виборців зі свого округу, але й щотижня складає перелік питань, про які йдеться в листуванні. Конгресмен або сенатор використовують ці дані для того, щоб вирішувати, що найбільше цікавить виборця та які питання варто порушувати на законодавчому рівні. Від такого реагування прямо залежить, чи буде він переобраний на наступний термін.

Подібний механізм зворотного зв'язку в українських умовах — річ неможлива. Хоча б тому, що чинна пропорційна система ізолювала депутата від виборця: щоб потрапити у

список на другий термін, депутатів потрібна згода керівника партії, а не громадян. Ситуація стане ще гіршою, якщо Партія регіонів та БЮТ зуміють провести конституційні зміни стосовно виборів — згідно з ними, люди втратять можливість напряму обирати президента. Якщо таке станеться, згадані великі партії отримають монополію на владу, а громадяни будуть позбавлені навіть тих кудих механізмів впливу на неї, які вони поки що мають.

ЕЛЕКТРОННИЙ КОНТАКТ

На наше запитання про сучасніший спосіб зв'язку з депутатом, ніж паперова пошта, Галина Балюра відповідала: «факси та електронні листи ми не розглядаємо». Втім, на веб-сайті Верховної Ради вказано електронні адреси кожного парламентаря.

Справді, закони, які регламентують контакт українських громадян із владою, датовані дев'яностими роками. Тому слів «Інтернет» чи «електронна пошта» в них немає. Нещодавно Міністерство юстиції подало до ВР законопроект, який має дозволити громадянам листуватися з владою електронним способом. Але навіть у пояснювальній записці до проекту зазначено, що це нововведення буде складно реалізувати на практиці внаслідок «відсутності електронних цифрових підписів у громадян і органів влади».

Водночас у Великій Британії для електронного листування з депутатами цифрового підпису не потрібно. Наприклад, на сайті writetothem.com виборець може ввести поштовий індекс і отримати список депутатів, починаючи з рівня міського району і закінчуючи членами парламенту Британії з адресами їх офісів та іншою корисною інформацією. Написати листа будь-кому з них — це вже справа кількох хвилин. Надісланий за допомогою форми на сайті лист доставляється депутатам електронною поштою або факсом. Більше того, ведеться статистика відповідей, тож громадяни можуть відстежити, наскільки активно кожен депутат або партія спілкуються з людьми. Так, на 55 939 листів, надісланих через цей сайт до нижньої палати британського парламенту в 2007 році, від депутатів було отримано 33 390 відповідей, які надійшли дуже швидко — вже протягом перших двох-трьох тижнів. ■

У кого більше

Тиждень спостерігав за тим, як НАТО і Росія мірялися військово-морською потужністю у Чорному морі

★ Фрегат LÜBECK (Німеччина)

Рік побудови: 1987

Тоннажність: 3680 тонн

Команда: 222 особи

Озброєння: вертикальна ракетна система, дві протикорабельні ракетні системи NaGroop, одна 76-мм гармата Oto Melara, дві 20-мм автоматичні гармати Rheinmetall MK 20 Rh 202, два торпедні апарати Mark 32, два гелікоптери Westland Lynx

★ Фрегат Juan de Bourbon (Іспанія)

Рік побудови: 2002

Тоннажність: 6250 тонн

Команда: 237 осіб

Озброєння: вертикальні ракетні системи, одна 127-мм гармата Mark 45, дві протиракетні артилерійські системи, протикорабельна ракетна система NaGroop, чотири торпедні апарати Mark 32, один гелікоптер SH-60 Seahawk

★ Фрегат General K Pulaski (Польща)

Рік побудови: 1979

Тоннажність: 3650 тонн

Команда: 215 осіб

Озброєння: два протичовнові торпедні апарати, одна 76-мм гармата, протиракетна артилерійська система Phalanx CIWS, одна протиповітряна ракетна система, протикорабельна ракетна система NaGroop, гелікоптер ASW Kaman SH-2G Super Seasprite

АВТОР: Дмитро Губенко

Кавказький конфлікт перетворив Чорне море на зону активних військово-морських маневрів. Російські кораблі «забезпечують безпеку судноплавства біля берегів Абхазії», американські — «надають гуманітарну допомогу Грузії», а кілька кораблів з інших країн — членів НАТО «беруть участь у рутинних навчаннях, запланованих ще рік тому». Російські військові висловлюють занепокоєння, але підстав для хвилювання в українців немає. Як розповів **Тижню** ке-

рівник дослідницьких програм Центру досліджень армії, конверсії та роззброєння Сергій Згурець, на Чорному морі ми зараз спостерігаємо демонстрацію сили, яка не передбачає якихось активних дій.

США забезпечують свої інтереси у регіоні, а саме: безпеку нафтопроводів та неформальні обіцянки, дані Грузії на політичному рівні. Певна річ, що ті кілька кораблів НАТО, котрі зайшли в акваторію Чорного моря, не суперники Чорноморському флоту РФ, який налічує понад сто кораблів. Проте американці

мають військові бази в Туреччині й Албанії, звідки їх авіація може «накривати» Чорне море. Втім, так розмірковуючи, можна дійти і до підрахунку, хто і скільки має балістичних ракет. «Після російсько-грузинського конфлікту ситуація у Чорному морі змінилася більше в ідеологічному, ніж військово-політичному сенсі. Наявність кораблів не впливає на військово-політичну обстановку, оскільки Туреччина контролює протоки, і російському Чорноморському флоту ніхто не може прийти на допомогу», — заявляє експерт. ■

★ **Ракетный катер «ИВАНОВЕЦ»** (Россия)

Рік побудови: 1989

Тоннажність: 493 тонни

Команда: 41 особа

Озброєння: чотири пускові установки протикорабельних ракет «Москіт», одна 76,2-мм артилерійська установка АК-176, дві шестиствольні 30-мм артилерійські установки АК-630, одна пускова установка переносного зенітно-ракетного комплексу «Ігла»

★ **Малий ракетный корабель «МИРАЖ»** (Россия)

Рік побудови: 1986

Тоннажність: 730 тонн

Команда: 60 осіб

Озброєння: шість пускових установок протикорабельних ракет «Малахіт», одна 76-мм артилерійська установка АК-176, одна 30-мм артилерійська установка АК-630, одна пускова установка зенітно-ракетного комплексу «Оса-М»

★ **Ракетный крейсер «МОСКВА»** (Россия)

(2 вересня має повернутися у Севастополь)

Рік побудови: 1979

Тоннажність: до 11280 тонн

Команда: 510 осіб

Озброєння: протикорабельна ракетна система (16 ракет П-1000 «Вулкан»), 130-мм артилерійська установка АК-130, шість шестиствольних 30-мм артилерійських установок АК-630, зенітно-ракетний комплекс С-300Ф «Риф», дві пускові установки ЗРК «Оса», два 533-мм торпедні апарати, два реактивні бомбомети РБУ-6000, один гелікоптер Ка-27

★ **Фрегат TAYLOR** (США)

Рік побудови: 1967

Тоннажність: 4100 тонн

Команда: 226 осіб

Озброєння: одна 76-мм гармата Oto Melara, протикорабельна ракетна система Harpoon, протиповітряна ракетна система RIM-66 Standard MR, два торпедні апарати Mark 32, протиракетна артилерійська система Phalanx, два гелікоптери SH-60 Seahawk

★ **Есминець MCFAUL** (США)

Рік побудови: 1997

Тоннажність: до 8915 тонн

Команда: 338 осіб

Озброєння: вертикальні ракетні системи, одна 127-мм гармата Mark 45, дві 25-мм гармати M242 Bushmaster, 4 кулемети M2, дві протиракетні артилерійські системи Phalanx, два торпедні апарати Mark 32

★ **Сторожовик DALLAS** (США)

Рік побудови: 1968

Тоннажність: 3250 тонн

Команда: 167 осіб

Озброєння: одна 76-мм гармата Oto Melara, протиракетна артилерійська система Phalanx

★ Кораблі НАТО

★ Російські кораблі

СИН недоторканно

АВТОР: Василь Васютин

ГО

Родича народного депутата звинувачують у викраденні й убивстві

Вантаж на ноги й кінці у воду. Подібний спосіб розправи з неугодними — далеко не анахронізм із часів гангстерських воєн у Чикаго 1930-х. Не гребують цим і нинішні вітчизняні злочинці. Причому з високим суспільним статусом. У Київському апеляційному суді розпочали розглядати безпрецедентну справу. В жорстокому вбивстві із застосуванням тортур обвинувачується син народного депутата.

VIP-КЛІЄНТ СІЗО №13

Поміж арештантів столичного слідчого ізолятора він уже встиг заробити доволі цинічне прізвисько — «Тренер із плавання». 38-річний Сергій Демішкан, син народного депутата, колишнього керівника «Укравтодору» Володимира Демішкана, почувається тут незле. Сидить у «блатній» камері, забезпечений усім необхідним. Нетривалий час його сусідом був навіть Микола Рудьковський.

Про причетність сина сановитого батька до тяжкого злочину вперше заявив народний депутат від «Нашої України — Народної самооборони» Геннадій Москаль. Попри те, що на той час заарештований уже півтора місяця обживав в'язничні нари, правоохоронці не поспішали афішувати цього. Спочатку навіть намагалися спростувати всілякі чутки, що вбивця має якесь відношення до народного депутата, говорили про нього як про сина керівника держпідприємства. І лише вимога Геннадія Москаля створити тимчасову парламентську слідчу комісію, що почала б розслідувати всі злочини, причетність до яких мають родичі нардепів, пролила світло на цю справу.

Володимир Демішкан досі у жодний спосіб не коментував ситуацію з арештом сина. Сам же обвинувачений не заперечує, що саме він організував викрадення та вбивство в листопаді минулого року ▣

62-річного директора приватної авіакомпанії «Крунк» Василя Кривозуба.

Кримінальну справу №07-6953 за фактом зникнення підприємця порушили 29 листопада 2007 року. А вже за два тижні затримали підозрюваних — Сергія Демішкана, його кума, колишнього працівника міліції Сергія Левченка та Олександра Курдіна, відомого у кримінальних колах Луганщини за прізвиськом Товстолобик.

ЛІТАК РОЗБРАТУ

Василь Кривозуб був неординарною людиною. Проїшов Афганістан та Чорнобиль. Залишив військову службу у званні підполковника. Отримав численні нагороди. Причому другий орден Червоної зірки так і не зміг узяти до рук — за прошення від Міністерства оборони Росії дійшло до Києва за два дні до смерті. Кривозуб із 1993 року займався авіабізнесом, створив компанію «Крунк», що в перекладі з вірменської означає «лелека». Справи йшли доволі успішно, та незадовго до смерті Василь Кривозуб планував піти на відпочинок, передавши

справи доньці Ліні Зайченко, випускниці Національного авіаційного університету. Мріяв оселитися в Криму, де вже пригледів земельну ділянку й зводив будинок. Частину грошей, необхідних для здійснення мрії, думав виручити від продажу літаків.

Власне тут і з'явився Сергій Демішкан із пропозицією передати один літак — вантажно-пасажирський АН-26Б — йому. Син депутата мав свої інтереси в транспортному бізнесі, й не лише авіаційному. Не в останню чергу свою справу розвивав завдяки зв'язкам батька. З «Крунком» співпрацював ще з 2003 року. Щоправда, поводив себе не завжди порядно. Як розповідають родичі загиблого, за користування літаком, який отримав у лізинг із подальшим правом викупу, він заборгував \$46 тис. Але замість того, щоб повернути борг, Демішкан передав фальшиву платіжку й почав вимагати безоплатної передачі літака вартістю близько \$400 тис. Кривозуб пояснював, що навіть якби й хотів, то не зміг би цього зробити, тому що майном фірми розпоряджається

не він особисто, а рада директорів. 19 листопада гендиректора викрали.

За даними слідства, під час підготовки злочину Сергій Демішкан узяв на себе фінансові витрати й вибирав місце для вбивства. Правоохоронці вважають, Сергій Левченко відповідав за організацію викрадення, Олександр Курдін — за фізичне захоплення.

«ПЕРЕДАВАЙ ВІТАННЯ КУСТО!»

Близько четвертої години пополудні Василь Кривозуб ішов від автостанки до будинку. Ззаду раптово напав Курдін і заштовхав чоловіка у ВАЗ-21013, за кермом якого сидів Сергій Левченко. Машина вирушила в місцевість, розташовану між затоками Дніпра — Собаче гирло й Верблюд. Там їх уже чекав Сергій Демішкан на Daewoo Lanos. Пересівши в нове авто, всі четверо вирушили до дач садівничого товариства «Гідробудівельник» у селищі Барішівці, де передбачали тримати Василя Кривозуба.

Нападники погано обшукали свою жертву, вони не помітили мо-

Василь Кривозуб. Фото із родинного архіву

більника. Вночі Кривозуб зумів вибратися з будівлі й відправити доньці, зятю та знайомому працівникові СБУ три SMS із текстом: «Мене викрали. Баришівка». Втекти, щоправда, далеко не вдалося — його швидко спіймали у відкритому полі.

«Есбеушник» сприйняв повідомлення за жарт і стер його. Ліна ж, одержавши SMS, зателефонувала Демішкану й запитала, чи не знає він, де її батько. Викрадачі запанікували й повезли Василя Кривозуба в лісосмугу біля села Ровжі Вишгородського району — за 30 км від столиці.

Прибувши на місце, Курдін витягнув Кривозуба з багажника, а Демішкан скотчем почав прив'язувати до його спини чавунну батарею. Аби зв'язати міцніше, Демішкан наступив ногою на груди жертві й переламав йому ребра. Левченко й Курдін зв'язали Василю Кривозубу руки й силою почали вливати йому в горло горілку, в результаті зламали щитоподібний хрящ. Перед тим, як скинути жертву в озеро, Демішкан вигукнув: «Передавай вітання Кусто!»

Міліціонери не одразу розпочали розслідування. «Деся загуляв, скоро з'явиться», — пояснювали знервованій Ліні Зайченко. Проте настирливість доньки таки змусила УБОЗ втрутитися. Демішкана вирухували швидко. Той в усьому зізнався, показав місце, де втопили Кривозуба, назвав імена спільників. Володази підняли тіло.

Під час відтворення обставин убивства 1 грудня минулого року трапився цікавий випадок. Після того, як виконали всі необхідні слідчі дії, тіло загиблого дістали з води, експерти поїхали в свої офіси, а варта відвезла Демішкана в СІЗО, на березі біля тіла загиблого залишилися четверо бійців «Сокола», двоє працівників міського УБОЗу та двоє понять. Вони чекали на автівку, яка мала забрати труп. Усі добряче змерзли, й бійці «Сокола» відправилися до найближчого села по гарячий чай. Коли вони пішли, поряд раптом зупинилася машина, з якої вийшов чоловік напідпитку й запитав: «Що ви робите на моїй землі?» Міліціонери показали посвідчення й порадили їхати далі. У відповідь чоловік накинувся на них, причому мало не перерізав одному з них горло ножем. Вчасно поверну-

ДОВІДКА ТИЖНЯ

Тато

Народний депутат України Демішкан Володимир Федорович потрапив до парламенту в результаті дострокових виборів 2007 року під 119-м номером списку Партії регіонів. Народився 16 листопада 1949 року в селі Новоархангельському Кіровоградської області. У 1987 році закінчив Донецький політехнічний інститут (спеціальність «Автомобілі й автомобільне господарство»). В 2000-му захистив кандидатську дисертацію «Удосконалення управління станом автомобільних доріг за умов обмежених ресурсів». З 1985 по 1996 роки — начальник автоколони, директор автотранспортного підприємства в м. Брянка на Луганщині. У 1996–1998 роках очолював Луганське облуправління з будівництва, ремонту та експлуатації автодоріг, був депутатом Луганської області. З вересня 1998 по вересень 1999 року — заступник міністра транспорту

лися спецназівці з «Сокола» й скрутили нападника. Як згодом з'ясували, ним виявився громадянин Щербак Валерій Володимирович, 1955 року народження, місцевий кримінальний авторитет.

Щербак затримали, але наступного дня за розпорядженням обласної прокуратури відпустили. Чи була випадковою його поява на місці злочину — невідомо.

Ховали Кривозуба в закритій труні. Прийшли прощатися з ним ветерани-афганці, жалобну варту надало Міністерство оборони. Ліна Зайченко рішуче налаштована про-

України. Потім — начальник Київського облавтодору. В 2001–2003 і 2006–2007 роках — голова Державної служби автомобільних доріг України «Укравтодор». У перерві деякий час очолював НАК «Укragenrolizing». Нагороджений орденами «За заслуги» III і II ступенів.

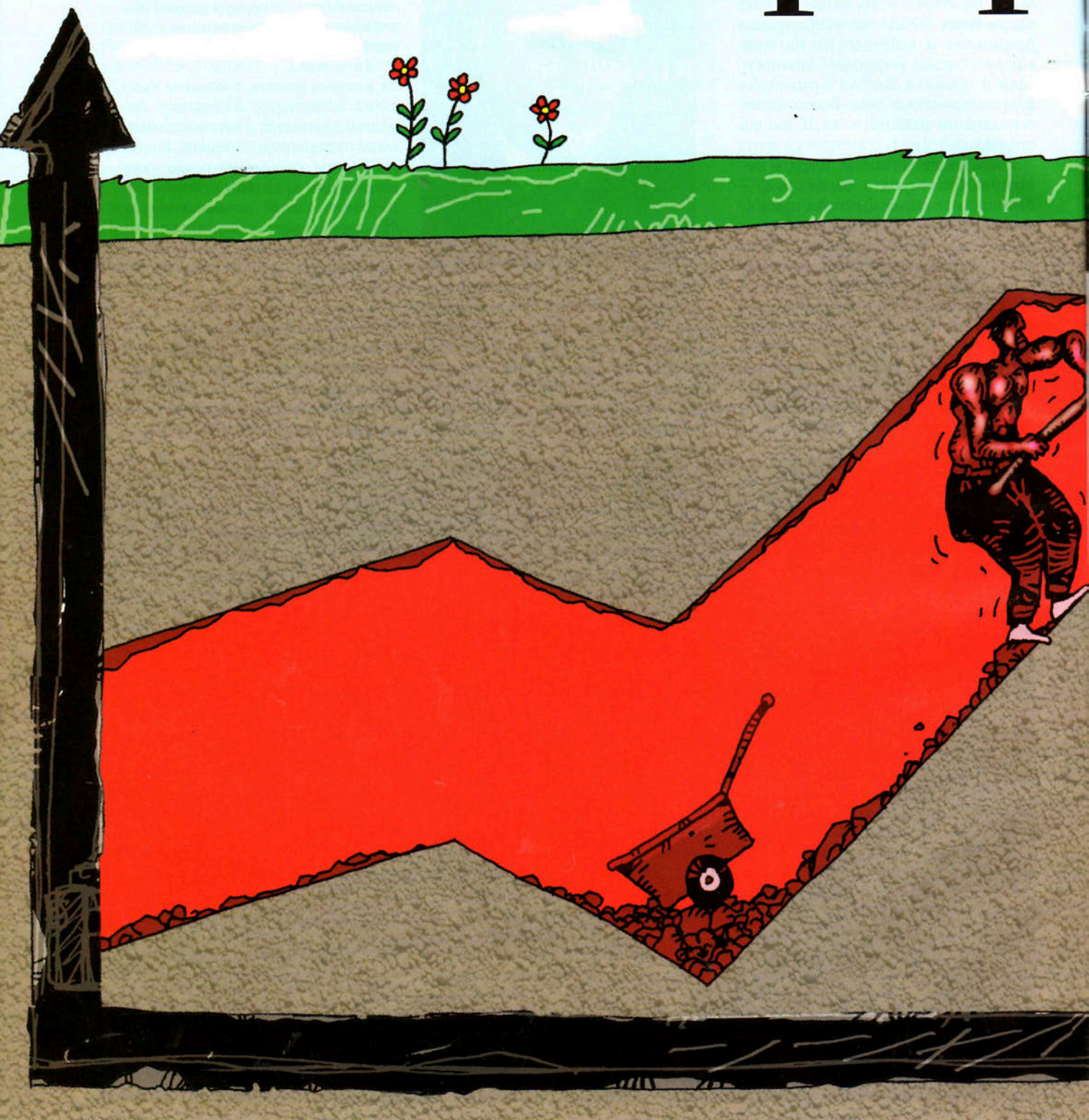
За деякими даними, очолюючи Київський облавтодор, Володимир Демішкан здружився з родиною тодішнього губернатора Київщини Анатолія Засухи. Стверджують, що саме завдяки цим зв'язкам у с. Ковалівка, де розташований родинний маєток Засухи, з'явилися сучасні дороги.

Ще під час першого приходу в «Укравтодор» його ім'я фігурувало в скандалах, пов'язаних із розкраданням значних обсягів бюджетних коштів, виділених на ремонт доріг, та із системою «відкатів» за участь приватних компаній в облаштуванні автошляхів країни. Подейкують, буцімто у зв'язку з цими скандалами Демішкана звільнив тодішній міністр транспорту Георгій Кирпа. Повернув його на посаду вже прем'єр Віктор Янукович. Згадувалася й далеко не остання роль Демішкана, коли той перебував на посаді заступника міністра транспорту, в розпродажу суден Чорноморського пароплавання, зокрема — продажу пасажирського лайнера «Одеса». Чотири роки тому Володимиром Демішканом зацікавилася Служба безпеки України, велось розслідування щодо отримання квартир його родичами та щодо обігу десятків мільйонів гривень через рахунки зареєстрованого в Броварах добродичного фонду. Однак згодом справу закрили.

довжувати справу батька. Один із літаків компанії має на борту абрєвіатуру КВІ — Кривозуб Василь Іванович.

Адвокат Андрій Мамалига, який представляє інтереси Ліни Зайченко як потерпілої сторони, стверджує, що загалом не має претензій до роботи правоохоронців — УБОЗ спрацював оперативно, слідство проведене фахово. А от чи продемонструє свою незаангажованість суд щодо вбивць, яким «світить» довічне ув'язнення? Адвоката непокоїть, що на попереднє слухання, яке відбулося 13 серпня, його просто забули запросити. ■

Напівпрор

ИВ

АВТОР: Сергій Лук'янчук

У першій половині 2008 року українська економіка розвивалась успішно. Місцями

Війна в Грузії та пов'язані з нею навколополітичні з'ясування стосунків в Україні призвели до того, що опублікований наприкінці серпня масштабний звіт Держкомстату про економічний розвиток України в перші шість місяців 2008 року фактично випав із поля зору як політикуму, так і громадськості. Його даремно. Адже наведені в ньому дані про до-

ють відчутні наслідки не лише для урядовців чи олігархів, але й для звичайних громадян. У першу чергу мова йде про валовий внутрішній продукт – головний індикатор розвитку економіки. Саме від темпів зростання ВВП залежить динаміка заробітної плати, напо-

внення бюджету (а отже, й соціальних виплат, які здійснюються його коштом), спроможність стримувати інфляцію тощо.

Реальний валовий внутрішній продукт України у січні – липні 2008 року порівняно з відповідним періодом попереднього зріс на 6,5%. Здавалося б, підстав для урочистих фанфар тут немає. Адже в аналогічний період 2007 року темпи зростання були вищими – 7,7%. Однак варто взяти до уваги дві обставини.

ЗРОСТАННЯ РЕАЛЬНИХ ДОХОДІВ НАСЕЛЕННЯ

За п'ятибальною шкалою 7,3% зростання обсягів продукції, виготовленої в Україні, можна було б оцінити на четвірку з мінусом

сягнення та невдачі нашої економіки є, насправді, першою достовірною оцінкою роботи уряду, сформованого «помаранчевою» коаліцією, та особисто прем'єрки Тимошенко. Вони обіцяли «український прорив» – і чого ж досягли на проміжному фініші?

ПЕРША «ПІВРІЧКА»

Перевага ринкової економіки над планово-адміністративною полягає хоча б у тому, що, на відміну від «тонн чавуну на душу населення», яким так любив хизуватися покійний СРСР, на перший погляд абстрактні макроекономічні показники ма-

Перша – півроку тому ситуація була значно гіршою: лише 4,9% приросту в січні. По-друге, хоча протягом року ВВП поступово зростав, у червні з'явилися загрозові ознаки

спаду: від «провального» січня їх віддаляли лише півпроцента. І це не було типово сезонне коливання: торік економіка влітку не «пригальмовувала». Якби ця тенденція тривала і далі, то довелося б говорити не про «український прорив», а про «український провал». Але у липні ситуація не лише виправилася: ВВП на одну десяту відсо-

ВИРОБНИЦТВО МОРОЖЕНОЇ СВИНИНИ

Лук'янчук

тка перевищив показники липня 2007 року й сягнув 7,3%.

Утім, говорити про те, що ми стали свідками остаточної перемоги економічної політики уряду, наразі ще зарано. Крапки над «і» розставити серпень і, особливо, вересень. Бо торік саме ці місяці виявилися для економіки найгіршими. Причина

відома: наближення дострокових виборів та пов'язаних із ними потрясінь, яких не уникала жодна галузь господарства. Цього року виборів поки що не очікують, однак є загрозливі симптоми загострення політичної кризи, яка може призвести до переформатування коаліції та відставки уряду. Й лише в тому випадку, якщо економіка у два найближчі місяці продемонструє, що на її успішний розвиток ці загрози не

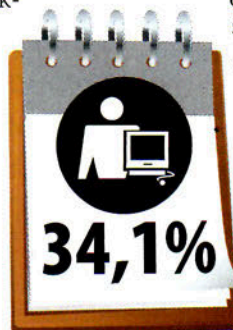

55%

ВИРОБНИЦТВО АВТОМОБІЛІВ

Тиждень навесні (№ 12 за 21.03.2008 р.), не тільки не зупинилося – воно розвивається й росте. Лідером, як і раніше, залишається виробництво автомобілів, яке демонструє феноменальне зростання на 55%. Але дуже показово, що від нього практично не відстають машини й устаткування для

сільського та лісового господарства. Те, що в Україні різко зростає попит на нову сільськогосподарську техніку, свідчить як про збільшення прибутковості аграрного господарства (нинішні високі врожаї мають ще більше посприяти цьому процесові), так і про зростання продуктивності праці в

34,1%

РІСТ ЦІН НА ПРОМИСЛОВУ ПРОДУКЦІЮ

нально («війна» навколо «Укртатнафти» призвела до блокування поставок нафти з Росії на найпотужніший у країні Кременчуцький нафтопереробний завод). А от зниження видобування нафти на українських родовищах, схоже, потребує не виправдань, а покарань. Можливо, когось здивує парадоксальний факт: на тлі хоч і незначного, але зростання видобутку природного газу та газового конденсату нафта та попутний нафтовий газ «пішли в мінуси» (відповідно, на 4,3 та 5,2%). Адже й те, й інше перебуває в компетенції НАК «Нафтогаз України». Однак для обізнаних нічого дивного в цьому немає: компанія «Укрнафта» входить до «Нафтогазу» лише номінально, насправді ж вона перебуває під контролем

групи «Приват». Ще навесні «Укрнафта», по суті, шантажувала уряд консервацією свердловин нібито через «збитковість виробництва» за чинного рівня цін. Схоже, що відбувся тихий перехід від слів до справи. Дивує тільки, чому уряд, який періодично вибухає гострою критикою на адресу приватних зернотрейдерів чи виробників курятини, досі мириться з такою, м'яко кажучи, ненормальною ситуацією на державній «Укрнафті».

Сухі цифри економічної статистики вже найближчим часом перетворяться на гострі аргументи, якими претенденти на президентське крісло гамселитимуть своїх конкурентів

впливають, можна буде зітхнути з полегшенням.

МАШИНИ ПРОТИ НАФТИ

У промисловому виробництві ситуація аналогічна до динаміки ВВП. За п'ятибальною шкалою 7,3% зростання обсягів продукції, виготовленої в Україні, можна було б оцінити на четвірку з мінусом. Проте якщо уважніше придивитися до галузевої «розбивки» показників, то вимальовуються два моменти, на які варто було б звернути увагу і владі, і громадськості. Один із них – зі знаком «плюс», другий – зі знаком «мінус».

«Плюсовий» показник – це рекордно високі темпи розвитку машинобудування (загалом на 28,7%). «Повстання машин», про яке писав

аграрних господарствах уже в найближчому майбутньому, коли виготовлена та продана техніка вийде на поля. Не менш обнадійливим є й зростання виробництва машин та устаткування для металургії, будівництва, переробки сільгосппродуктів, тобто саме в тих галузях, які є або можуть стати локомотивом української економіки.

Натомість ложкою – тільки не дьогтю, а нафти, – виявилася нафтопереробка та нафтовидобуток. Загалом спад у виробництві бензину, дизпалива та мазуту майже на третину порівняно з аналогічним періодом 2007 року ще можна пояснити раціо-

ЗАГРОЗИ «ПІД ЯЛИНКУ»

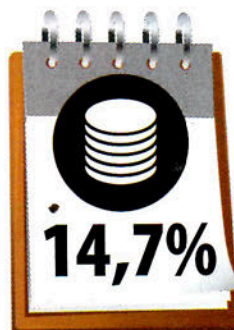
Детальний розгляд показників першого півріччя 2008 року дає можливість із високим рівнем достовірності виявити кілька «проблемних зон» в економіці: якщо ситуація в них погіршуватиметься, для економіки це матиме невтішні наслідки.

Перший за важливістю – це, безумовно, негативне сальдо зовнішньої торгівлі. В перекладі з економічної мови на загальнозвичану цей термін означає, що Україна продає товари за кордон на меншу суму, ніж закуповує для внутрішнього вжитку. Найгірше те, що від'ємне сальдо в першому півріччі 2008 року зросло більш ніж удвічі – до

36,4%

ВИРОБНИЦТВО М'ЯСА ПТИЦІ

14,7%

ЗРОСТАННЯ РЕАЛЬНИХ ДОХОДІВ З УРАХУВАННЯМ ІНФЛЯЦІЇ

ВПРИТУЛ

\$9845,2 млн із \$4171,4 млн у аналогічному періоді минулого року. Зрозуміло, що головну роль тут відіграло подорожчання нафти й газу, від імпорту якого Україна суттєво залежить. Але якщо з нафтою ситуація не така погана (наразі чорне золото у світі дешевшає), то не доводиться сумніватися в намірах Росії «зарядити» Україні максимально високу ціну на газ уже з наступного року. І керуватимуться наші північні сусіди не так економічними, як політичними резонами. Тому дуже багато залежить від того, наскільки успішно наша влада зможе, по-перше, домовитися про прийнятну ціну на газ і, по-друге, компенсувати подорожчання за рахунок зростання транзитної ставки на постачання російського газу через Україну до Європи. Якщо в цих питаннях ми зазнаємо невдачі, дисбаланс між імпортом та експортом може сягнути критичного значення.

РІСТ ОБСЯГІВ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ

Друга «проблемна зона» — це виробництво м'яса. Наразі й по свинині, й по яловичині (особливо це стосується замороженого м'яса) бачимо дуже значний спад. На тлі загального зростання в харчовій галузі такі показники виглядають майже катастрофічно. Найгірше те, що для збільшення виробництва м'яса потрібен як міні-

мум рік. Утім, є і позитивний чинник: гарний урожай здешевить фуражне зерно, а отже, тваринництво стане рентабельнішим. Однак урядове стимулювання було б тут дуже доречним.

Не такі масштабні, але відчутні проблеми можуть спіткати будівельну галузь. Попри дуже значне (майже 50%) зростання інвестицій у будівництво, обсяги викона-

них будівельних робіт знизилися на 2,1%. Це є ще одним доказом передкризового стану галузі, наслідком якого може стати не так здешевшення квартир у новобудовах, як різке зростання кількості довгобудів. **(Тиждень планує проаналізувати стан будівництва в Україні в одному з найближчих номерів).**

Як би там не було, але згадані вище сухі цифри економічної статистики вже найближчим часом перетворяться на гострі аргументи, якими претенденти на президентське крісло гамселитимуть своїх конкурентів. Зрозуміло, що для Юлії Тимошенко вкрай важливо, щоб проанонсований півроку тому «український прорив» не перетворився на «прем'єрський провал». А отже, не варто сумніватися у тому, що економічні результати другого півріччя 2008 року

РІВЕНЬ ІНФЛЯЦІЇ ЗА ПІВРОКУ

в Україні обговорюватимуть значно активніше, ніж першого. ■

Фоновий звук

Системи відображення інформації

- комутація та наладка роботи обладнання в приміщеннях площею від 100 до 100 000 м²
- гарантійна, сервісна та технічна підтримка
- розробка та впровадження нестандартних інноваційних рішень

Послуги "під ключ" - від розрахунків до запуску в експлуатацію

ПрессКом® TECHNOLOGY

тел./факс: (044) 585-97-27
www.presscom.ua

«Диктатура» покупця

ФОТО: АНДРІЙ ПОМІН

АВТОР: Тетяна Акімова

Чи є адекватна відповідь на квартирне питання

Український ринок нерухомості впав у летаргію. Кількість операцій з купівлі-продажу житла цього року зменшилася у п'ять разів, а ціни сягнули максимуму і «завмерли». Фахівці стверджують, що зниження попиту та ускладнення процедури видачі іпотечних кредитів призвели до того, що «ринок продавця» перетворився на «ринок покупця». Тож варто хоча б оцінити, на що цей покупець може претендувати за нинішніх умов.

«ПЕРВИНКА» ЧИ «ВТОРИНКА»?

Це найперше запитання, відповідь на яке має знайти потенційний покупець квартири. Зазвичай житло вигідніше придбавати на первин-

ному ринку, де вартість «квадрата» нижча, особливо якщо брати на етапі котловану й у віддалених районах. Однак ріелтери та забудовники зауважують, що зараз на ситуацію впливають інші чинники. «Сьогодні на різних етапах будівництва компанії виставляють максимальну ціну, оскільки не розраховують продати саме зараз, — розповідає керівник відділу маркетингу та PR будівельно-інвестиційної компанії «Київ Житло-Інвест» Володимир Германов. — Ця максимальна ціна враховує всі можливі процеси подорожчання будівельних матеріалів. Більше того, максимальний обсяг продажу квартир припадає на стадії оздоблювальних робіт чи введення будинку в експлуатацію».

Квадратний метр на вторинному ринку дорожчий, але й тут не все так просто. Як стверджує менеджер департаменту нерухомості керівної компанії «ТІКО-Констракшн» Олена Черета, вища вартість житлової

площі на «вторинці» формується внаслідок меншого порівняно з новобудовами метражу, при цьому коштів на квартиру може дешевше, ніж аналогічна в новобудові. Так, якщо на околиці Києва нова готова однокімнатна квартира площею 46 м² коштує \$130 тис., то квартира площею 36 м² на вторинному ринку обійдеться покупцеві в \$110 тис. Втім, забудовники вважають, що різниця між вартістю житла на «первинці» і «вторинці» поступово стиратиметься.

Сьогодні житло економ-класу в столиці на стадії будівництва продають в середньому по \$2,2–2,5 тис за м². «Якщо вести мову про купівлю житла в Києві, то найприйнятніший варіант — вкласти гроші в однокімнатну квартиру мінімального метражу (до 40 м²) на етапі котловану, коли вартість буде приблизно \$100 тис. І краще зробити первинний внесок, щоб не наразитися на завищену про-

центну ставку за кредитом», — радить Олена Черета.

ЦІНА БЕЗ ЯКОСТІ

Але зробивши вибір на користь квартири в новобудові на «фінішних» етапах будівництва, ви зведете до мінімуму ризик паразитися на довгобуд. Однак майже напевне доведеться мати справу з будівельними недоліками. За оцінками фахівців, 90–95% нових квартир, що здаються в експлуатацію, мають відхилення від норм якості. Здебільшого це стосується цементних стяжок і склопакетів. Теоретично покупець має право не прийняти від забудовників таку квартиру і вимагати усунення всіх недоліків, проте, як свідчить практика, дешевше і швидше відмовитися від цього задуму й робити все самостійно.

Прикро те, що нерухомість, яка позиціонується як елітна, має ті самі недоліки. «Навіть якщо у людини з середнім рівнем доходу є можливість придбати житло бізнес-класу, воно того не варте», — стверджує віце-президент Спілки фахівців з нерухомого майна України Ігор Однопозов.

Забудовники ж притримуються іншої думки. Наприклад, Володимир Германов вважає, що якість житла на первинному ринку підвищилася: у новобудовах змінилися будівельні і пожежні норми, в середньому збільшилася відстань від підлоги до стелі, покращилося планування, з'явилися сучасні склопакети, зросла кількість індивідуальних проектів. Фахівець радить обирати монолітно-каркасні будинки, оскільки «панельний будинок — це криві стіни і стеля».

ГАРАНТІЙ НЕ БУДЕ

Зважившись на купівлю житла, можна розпочати його пошук і самотужки: промоніторити оголошення в газетах та Інтернеті, переглянути варіанти квартир. Але в 99,9% випадків продавець вже співпрацює з агентством нерухомості, яке дбатиме про його інтереси, а не про ваші. У Києві широко застосовують схему, за якою ріелтерські послуги (до 5% вартості квартири) в основному оплачує покупець, а продавець сплачує податки і мито. Щоправда, гарантувати, що купівля

пройде рівно і гладко, не зможе жодне агентство нерухомості.

За словами директора компанії «Юридична консультація Братів Коваленків» Наталії Опрі, під час купівлі квартири на первинному ринку клієнт ризикує, наприклад, що терміни здачі житла буде перенесено, внаслідок чого в'їхати в нову квар-

тирку в запланований період часто вдається, або ж зміниться планування квартири в процесі зведення будинку: покупець одержує не ту квартиру, яку бажав. Саме це є головною причиною того, що покупці відмовляються від придбання дешевшої квартири на первинному ринку і віддають перевагу дорожчій «вторинці».

Найпопулярніший спосіб придбання квартири на вторинному ринку — купівля в кредит під заставу нерухомості. Менш розповсюджений — оренда з правом викупу. «Такий спосіб сьогодні практично не використовується, оскільки продавець, виставляючи квартиру на продаж, хоче отримати всю суму одразу, а укладаючи договір оренди квартири, продавець тим самим відтермінує її продаж», — пояснила Наталія Опря.

Якщо на первинному ринку головний ризик полягає в тому, що квартиру можна взагалі не отримати, то на вторинному покупець ризикує згодом її втратити. Фахівці стверджують, що випадків втрати права власності на житло «мізерний відсоток», хоча таких статистичних даних агентства нерухомості не мають. В цілому, фінансові ризики, пов'язані з втратою права власності, можна застрахувати (так зване титульне страхування). Розмір внесків становить на рік 0,3–1% вартості всіх витрат на купівлю квартири, а страхувати варто мінімум на три роки. Втім, наразі таке страхування дуже не популярне — в межах 1% обсягу всіх операцій купівлі-продажу житла.

В будь-якому разі, попри наявність різних варіантів придбання нерухомості, всі вони мають одну фатальну рису: ціна житла залишається занадто високою. А отже, «диктатура покупця» наразі найчастіше зводиться до однієї-єдиної дії — не купувати нерухомість, якщо умови її продажу є економічно не виправданими для споживача. ■

За оцінками фахівців, 90–95% нових квартир, що здаються в експлуатацію, мають відхилення від норм якості

тиру в запланований період часто вдається, або ж зміниться планування квартири в процесі зведення будинку: покупець одержує не ту квартиру, яку бажав. Саме це є головною причиною того, що покупці відмовляються від придбання дешевшої квартири на первинному ринку і віддають перевагу дорожчій «вторинці».

Найпопулярніший спосіб придбання квартири на вторинному ринку — купівля в кредит під заставу нерухомості. Менш розповсюджений — оренда з правом викупу. «Такий спосіб сьогодні практично не використовується, о-

КВАРТИРИ ТАКИ ДОРОЖЧАЮТЬ

Динаміка цін на первинному ринку нерухомості у 2008 році, \$ США за м²

* середня вартість м² однокімнатної квартири

Пітбуль проти

АВТОР: Дмитро Губенко

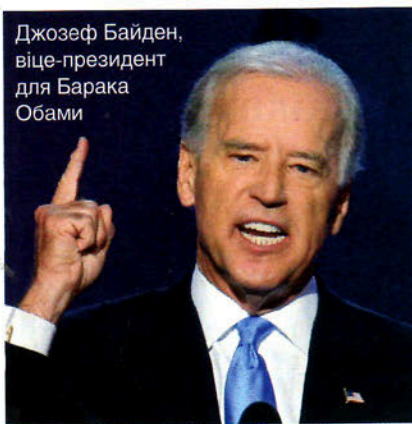
Барак Обама та Джон Маккейн вибрали напарників у боротьбі за Білий дім

Президентська кампанія у США вийшла на фінішну пряму. Обидві провідні партії нарешті офіційно визначилися зі своїми кандидатами у президенти та віцепрезиденти. При цьому не обійшлося без сюрпризів: особливо здивував Америку вибір республіканців, чийм кандидатом на другу в державі посаду стала маловідома губернаторка штату Аляска Сара Пейлін. Тепер претенденти на Білий дім та їхні команди мобілізують усі сили й ресурси — попереду ще два місяці напруженої політичної боротьби.

ЧАС ОБАМИ

Голова департаменту комунікацій Каліфорнійського державного університету в Нортриджі Бернардо Аттіас зазначає, що національні конвенції партій стають дедалі масштабнішими й дорожчими. «Ми справді бачимо, що в XXI ст. політичні медіа досягли зрілості», — каже він. Особливо науковця вразила 40-хвилинна програмна промова Барака Обами, з якою він виступив 28 серпня на закритті національної конвенції Демократичної партії. Талановитий оратор, Обама використав той самий заклик до змін — «Настав час...», — що й Мартін Лютер Кінг 45 років тому. До речі, телетрансляцію цієї промови, за даними дослідницької групи Nielsen Media Research, дивилися 38,4 млн глядачів — виступ Обами перевершив трансляцію церемонії відкриття літніх Олімпійських ігор-2008 у Пекіні та вручення Оскара.

А те, що демократи вибрали голову сенатського комітету з міжна-

Джозеф Байден, віцепрезидент для Барака Обами

ФОТО: REUTERS

родних питань Джозефа Байдена як потенційного віцепрезидента, було цілком передбачувано. 65-річний політик із Пенсильванії має привернути до Обами голоси тих білошкірих виборців, які голосували за Гіларі Клінтон. Звісно, найкраще з цим завданням упоралася б як кандидат у віцепрезиденти сама колишня перша леді, але такого варіанта демократи навіть не розглядали. «Байден — це хороший вибір, — вважає Аттіас. — Він допоможе привернути увагу тих американців, які перебувають посередині політичного спектра й усе ще вважають, що Обама — представник крайнього радикалізму».

Гіларі Клінтон, у свою чергу, докладає зараз усіх зусиль, щоб переконати своїх прихильників (а це переважно білошкірі жінки середнього й старшого віку та робітники з глибинки) стати на сторону Обами. Однак від 20% до 30% із них планують голосувати за республіканця Маккейна. Причиною може бути як підсвідомий расизм, так і просто недовіра до кандидата, який, мовляв, обіцяє більше, ніж зможе зробити. Аттіас вважає ці побоювання невинуватими: «Насправді Обама не пропонує утопію, він просто обіцяє раціональніше та ефективніше прийняття рішень, ніж ми бачили в останнє десятиріччя».

ПІТБУЛЬ ДЕМОКРАТІВ

Проте Джозеф Байден належить до консервативних демократів, і це пев-

ною мірою ставить під питання прагнення Обами до змін. Критики з прогресивного крила Демократичної партії нагадують, що Байден двічі голосував за Патріотичний акт, тобто закон, який після терористичних актів 11 вересня 2001 року істотно обмежив свободи американських громадян. У зовнішній політиці він належить до «яструбів» — свого часу підтримав вторгнення до Іраку та голосував за ембарго проти Куби.

Та все ж цей одіозний політик конче потрібний Обамі, який не визнає брудних методів політичної боротьби. «Байден — це пітбуль, котрий розірве Маккейна на шматки, якщо в нього буде така нагода», — образно каже Аттіас. Маккейнові зараз активно допомагає Карл Роув,

баракуди

Республіканський з'їзд відбувся, не зважаючи на наближення урагану «Густав»

якого вважають архітектором перемог на президентських виборах Джорджа Буша-молодшого. Це вже помітно з агресивних антиобамівських телероликів, що з'явилися у серпні в ефірі американських телеканалів. Як передбачає Агтіас, у наступні тижні пересічному виборцеві ще не раз нагадають про зв'язки Обами з Єремією Вайтом (чорношкірим пастором, який виголошував расистські промови проти білих) та Вільямом Аерсом, а також про те, що дружина кандидата Мішель Обама начебто презирливо називає білошкірих whitey.

РЕСПУБЛІКАНСЬКА БАРАКУДА

Поки верстався цей номер, у Сен-Полі добігала кінця Республіканська

національна конвенція, яка мала офіційно затвердити кандидатом у президенти Джона Маккейна, а в віце-президенти — 44-річну Сару Пейлін. Коли 29 серпня Маккейн оголосив, кого він обрав своєю напарницею, Америка була здивована. Вперше в історії партії республіканці пропонують на посаду віце-президента жінку. Та й в історії США дотепер був лише один випадок, коли 1984 року демократи висунули на цю посаду Джеральдін Ферраро.

Губернаторка Аляски маловідома за межами рідного штату. Проте в її біографії чимало досягнень. Вона була королевою краси, зірковою баскетболісткою в старших класах (саме там до неї причепилося прізвисько Сара-баракуда) й телеведу-

чою спортивних програм. У 24 роки Пейлін подалася в бізнес, а звідти прийшла в політику, де зробила запаморочливу кар'єру: 1992-го стала членом місцевої ради містечка Васілла, 1996-го — його мером, а вже 2006 року її обрали наймолодшою й першою в історії жінкою-губернаторкою Аляски.

Саме через статтю, кажуть аналітики, Пейлін і висунули. За планом стратегів Маккейна, вона має повернути прихильників Клінтон, розчарованих тим, що їхня улюблениця не стала кандидатом навіть у віце-президенти. Пейлін, утім, цього й не приховує. «Гілларі залишила 18 мільйонів у найвищій та найміцнішій скляній стелі в Америці. Але, як виявилось, з жінками в Америці ще не покінчено, і ми можемо розбити цю скляну стелю раз і назавжди», — заявила губернаторка Аляски, прийнявши пропозицію Маккейна.

Експерти оцінюють цей крок республіканського претендента на

Сара Пейлін,
віце-президент
для Джона Маккейна

Овальний кабінет як ризикований. З одного боку, Пейлін — соціально консервативний політик, і це має заспокоїти тих республіканців, які вважають Маккейна надто ліберальним. Вона новачок у великій політиці, але вже має славу реформатора. З іншого боку, тепер у демократів є чим бити головний козир Маккейна — звинувачення Обами в недосвідченості. Але студент-правник Далласького університету Роджер Дженсен вважає, що саме тому у людей було відчуття, що Обама привнесе в політику щось нове. «Тепер, коли його підтримали Тед Кеннеді, Гілларі Клінтон та інші традиційні демократи, це передбачає, що він у їхній кишені. Інакше кажучи, це буде звичайна політика», — розчарований Дженсен. ■

Не забудьте вимкнути телевізор

ОПИТУВАЛА

Марія Старожицька

ФОТО: PHL

Новий телевізійний сезон, не схожий на попередні

Ще не було в телевізійному просторі такої кількості переходів ведучих з каналу на канал, повних змін амплуа на тлі загальної тенденції до танців, розваг і пліток. Відклавши детальний аналіз ситуації на початок жовтня, **Тижень** поцікавився у ведучих програм із різних каналів, що саме з анонсованого колегами-суперниками в боротьбі за глядацьку увагу в цьому телесезоні вони дивитимуться.

АНДРІЙ КУЛИКОВ
ведучий «Свободи слова» на каналі ICTV

Буду дивитися Савіка Шустера на «Україні». Прикро, що не буде «Дуелі» із Сергієм Рахманіним – він добре себе показав. Мені дивно, що також не буду дивитися на Анну Безулик як ведучу «Я так думаю». Важко сказати, чому виник свідомий або підсвідомий відхід від політичної аналітики. Можливо, це перестраховка перед наближенням президентської виборчої кампанії. Що дивитимуся, то це 5-й канал, з його «Майданом» і «П'ятьма копіями» – він у мене на роботі завжди ввімкнений.

ГАННА БЕЗУЛИК
розпочинає вести шоу «100% Україна» на каналі «1+1»

З нетерпінням очікую на «Службовий романс» Володі Зеленського й Руслани Писанки на каналі «Інтер». Звичайно, буду відстежувати документалку на каналі СТБ. А ще хочеться побачити перший «великий» сезон на каналі TVі, який починає своє мовлення в Україні і над яким працюють Микола Княжицький та Євген Кисельов. Чекаю програми Андрія Куликова «Свобода слова» на ICTV, адже мені здається, що цього сезону в цьому форматі є можливість запропонувати унікальний продукт – відвертий, незаангажований, змістовний. І ще, сподіваюся, буде дуже цікавий серіальний показ на Новому каналі.

АРТЕМ ШЕВЧЕНКО
ведучий програми «Агенти впливу» на каналі «Інтер»

Подивлюся принаймні дві перші програми Савіка Шустера на каналі «Україна», аби вирішити, чи варто буде дивитися далі. Також цікаво, що зроблять у новому сезоні журналісти програми «За вікнами» телеканалу СТБ і що саме робитиме Богдан Кутепов на каналі TVі, назву його програми розслідувань анонсували як «Знак оклику». А взагалі буду, як і звик, дивитися лінійку вихідних днів

на НТВ – програми «Максимум», «Російські сенсації», «Ти не повіриш» та інші. І, звичайно, мені не байдуже, що саме станеться з новинами на «1+1» – поки що там змінили всіх ведучих.

СЕРГІЙ ШВЕЦЬ
розпочав вести ранковий блок мовлення «Сніданок з «1+1»

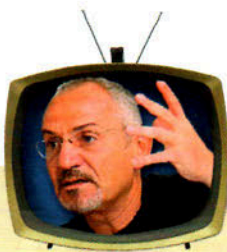
Маю намір дивитися ранкові блоки конкурентів, насамперед «Інтера» – якщо сам не встигатиму, то в запису. На Новому каналі у «Підйом» прийшов Геннадій Попенко, мій давній товариш, також із ним ранковий ефір вестимуть комедієклавівці, звичайно, цікаво, як це виглядатиме в ефірі. Дивитимуся новини на ICTV, генеральний директор цього каналу, Олександр Богущкий, заінтригував новою програмою журналістських розслідувань. І, звичайно, задля загального розвитку треба знати, що зробить Шустер на «Україні» – принаймні, опікування французьким телепродюсером його програмою «Шустер live» – це щось нове для нашого телепростору.

СВІТЛАНА ЛЕОНТЬЄВА
розпочала вести програму «Новини» на Першому національному о 21:00

Починатиму ранок зі «Сніданку з «1+1»»: в Ілони Довгань та Сергія Швеця гарні ефектні образи й цікаве подання тем, вони обидва експериментують у новому для себе жанрі. Звичайно, та- ▶

НАЙГУЧНІШІ ЗМІНИ ОБЛИЧ ТЕЛЕСЕЗОНУ 2008–2009

Савік ШУСТЕР

«СВОБОДА СЛОВА»

ІНТЕР

«ШУСТЕР LIVE»

Ганна БЕЗУЛИК

«Я ТАК ДУМАЮ»

1+1

«100% УКРАЇНА»

1+1

Світлана ЛЕОНТЬЄВА

«НОВИНИ»

ІНТЕР

«НОВИНИ»

Катя ОСАДЧА

«СВІТСЬКІ ХРОНІКИ»

Перший національний

«СВІТСЬКІ ХРОНІКИ»

1+1

кож дивитимусь програму «100% Україна» на «1+1» – мені традиційно подобається стиль роботи Ганни Безулик. Шкодную, що з ефіру зникнуть новини телеканалу НТН. Мені взагалі не подобаються зміни, що відбуваються, зокрема, у випусках новин на більшості каналів – коли ведуча посміхається, розповідаючи про трагічні події – автомобільна катастрофа, загинули люди, а вона каже: «Подивимося далі подробиці цієї пригоди». Це не пригода, це трагедія! Новини стають наскрізь жовтими, вони розповідають про катастрофи та вбивства, а не про сутність речей, що відбуваються в державі та за її межами, що саме стоїть за подіями.

ЮРІЙ ГРОМНИЦЬКИЙ
ведучий програми «По-перше»
на УТ-1

Я, як правило, не дивлюся українське телебачення – віддаю перевагу послугам

«тарілки»: англійське BBC та італійське телебачення данина моєму минулому життю в цій країні. В новому сезоні я дивитимусь програми Андрія Куликова та Савіка Шустера, але і до них, і до мене в студії ходять одні й ті самі люди, і говорять майже те саме – насправді це вже нецікаво. Помітив зростання пропозиції розважальних програм практично на всіх телеканалах, але вважав і вважаю їх перегляд марнуванням часу. Здається що керівники каналів пішли в глибоку «розважалівку» або намагаючись відвести країну від реального розуміння політичної ситуації, або повторюючи російський досвід перетворення телебачення на знаряддя управління мізками громадян. Утім, можливо, вони просто зрозуміли, що люди втомилися від політики. ■

ПІДСУМОК

Новіс русські бабкі

Звичайне й зрозуміле збудження будь-якого телевізійника на початку сезону, а також гучні промо-акції каналів трохи закладають вуха сторонній людині й заважають їй адекватно сприймати те, що насправді діється в українському просторі. А взагалі війна телекомпаній нині відбувається навіть не на фронті новин і, тим більше, не на фронті іміджевих програм. Справжня зброя в боротьбі за рейтинги (а інші результати професіоналів не цікавлять) – це серіали прайм-тайму. Зрозуміло, що по-справжньому змагаються не Артем Шевченко з Ганною Безулик, і навіть не «ТСН» із «Подробицями», а «Монтекрісто» («1+1», 21:15) із «Галиною» («Інтер», 21:35). Усі ці продукти – «Палаючий лід», «І все-таки я кохаю...», «Вулиці розбитих ліхтарів-6»,

«Щасливі разом», «Завжди кажи завжди» тощо – зроблені або в Росії, або передусім для Росії (навіть якщо юридична адреса продакшн-студії розташована в Києві, а зйомки проводили під Одесою). На прайм-віських серіалах і подекуди недільних кінофільмах канали заробляють гроші, тож обличчя Каті Пушкарьової та няні Віки вони цінують дорожче, ніж обличчя Алли Мазур та Людмили Добровольської.

Що ж стосується авторських програм чи новин, то їх поки створюють (або, принаймні, мали б створювати) не заради рейтингу, а заради встановлення довірливих лояльних стосунків зі своїм глядачем, який за допомогою цих знаків навігації залишатиметься саме на цій кнопці, а не гратиметься пультом у пошуках чогось цікавішого. Ведучий авторської програми – це

немовби дорожній щит, який нагадує, що ви перебуваєте на трасі «Київ–Одеса», а не, скажімо «Харків–Сімферополь», принаймні, саме це в приватних розмовах стверджують досвідчені телепродюсери. Винятки завжди є: «Танці з зірками», «95-й квартал» і, звісно, Савік Шустер, за яким, попри всі претензії, слід визнати одне досягнення: він спромігся зробити ток-шоу головною подією каналу, на якому в той час працює.

Але, загалом на українському телебаченні поки що змінилося мало: від переімени місць доданків сума не змінюється. Погоду на ньому в цьому сезоні, як і раніше, визначатимуть у будні «Вогонь кохання», по суботах і неділях Філіпп Кіркоров і щодня – «Новіс русські бабкі».

ІЛЬКО МАЙДАЧЕВСЬКИЙ

ФЕСТИВАЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ КУЛЬТУРИ

ПРОГРАМА

ЦЕНТРАЛЬНЕ ДІЙСТВО

На Галявині Фестивалю (винятки вказані окремо)

10:00 – Служба Божа

с. Урич, церква св. Миколая

12:00 – Дія Перша:
Зустріч з Князем

Руталчин поміст

Урочиста хода

Представлення учасників,
благословення воїнів перед боєм

Бугурти – масові бої

Парад середньовічного костюму,
випробування для охочих, скоморохи

Музика:

Видатні українські барди:

Едуард Драч

Наталка Криничанка

Самойда Володимир

Братчик Київського кобзарського цеху

Ярослав Крисько

Музичні колективи сіл Урич, Підгородці та Соліт

Ансамбль старовинної музики "Львівські Менестрелі"

16:00 - Проект "ІРМОС"

(Давні духовні напиви України)

МО "Майстерня Пісні", Наталка Половинка

- подвір'я наскельної фортеці Тустань

17:30 – Дія Друга:
Бій Зміїв

Турнір воїв-русичів та гостей з Європи
(півфінал, фінал)

Музика:

Видатні українські барди: Олександр Смик

Віктор Цимбалюк

МО "Майстерня Пісні", Наталка Половинка (Україна, вокал)

та Клаус Кугель (Німеччина, перкусія) - традиційні українські пісні та перкусія з усього світу.

Бугурти – масові бої

Музика:

Василь Жданкін – кобзар, бард

21:00 – Дія Третя:
Нічний штурм
Фортеці

Театр Тіней

Середньовічні танці

Музика:

Гурти "Стрибожі Внуці"

"Люди Добрі"

"Дивні"

Вогняне Дійство

24:00 - Урочисте закриття

6

вересня

МАЙДАНЧИКИ

/від ранку до вечора/

- Наскельне місто-фортеця Тустань – огляд, екскурсії
- Сувеніри Тустані
- Музей історії Тустані
- Історичний табір
- Стрільбище
- Середньовічна зброя
- Середньовічна глиняна піч
- Ігрові майданчики
- Ремісники-художники
- Галявина скульптур
- Катання на конях
- Фіра – сцена скоморохів, ігри з дітьми
- Торгове поле
- Інформаційний центр
- Наметове містечко глядачів
- Кінокуток
- Майстерня середньовічного танцю

www.tustan.com.ua

Тіло в роздріб

Реалії та міфи торгівлі людськими органами

Постраждалих в автокатастрофах ще живих патрають на органи для пересадки, дітей викрадають і вбивають, аби трансплантувати їхні нирки або печінки багатим замовникам. Такі міфи циркулюють у суспільстві з початку 2000-х, коли на теренах колишньої радянської імперії розгорівся перший трансплантаційний скандал. Всі ці чутки далекі від реальності, — стверджують правоохоронці, фахівці в галузі медицини та... торгівці людськими органами. Втім, твердження високопосадовців про те, що чорного ринку запчастин до людини не існує, теж далекі від істини. Купити або продати людський орган в Україні дуже складно. Але, як свідчить розслідування **Тижня**, можливо.

ЗМІСТ:

РИНОК, ЯКОГО НЕ ІСНУЄ

Пропозиція людських органів перевищує попит
СТОР. 42–43

ПРИГОДИ ДОКТОРА ЗІСА

Тиждень вийшов на ізраїльських «чорних» трансплантологів
СТОР. 43–45

«ЧОРНА» СХЕМА

Як працює підпільний ринок людських органів
СТОР. 44–45

НИРКОВО-ПЕЧІНКОВИЙ БАРОН

Журналіст **Тижня** пішов у «трансплантаційну мафію»
СТОР. 46–49 ►

Чорний ринок,

АВТОР: Андрій Лаврик

Люди позбавляються «зайвих» органів цілком добровільно

Високопосадовці правоохоронці та медичні світила заявляють про те, що чорного ринку трансплантацій у нашій країні немає і бути не може. Тим часом сотні українців шукають покупців на свої нирки та печінки.

Наприкінці серпня Ворошиловський районний суд Донецька виправдав ізраїльського трансплантолога Міхаеля Зіса, якому українські правоохоронці закидали незаконну пересадку органів у Донецькому центрі трансплантації нирки. Натомість на екстрадицію медика чекають у Молдові та Ізраїлі, прокуратури яких висувають Зісу подібні обвинувачення (*докладніше про це на стор. 43*).

За всю історію України лише одну людину засудили за спробу продати людський орган. 36-річна жінка за \$45 тис. продавала нирку свого чотирирічного сина. Злочинна оборудка не вдалася – «покупцями» виявилися працівники МВС. Вирок суду горе-матусі – 4 роки позбавлення волі.

ПРОПОЗИЦІЯ ПЕРЕВИЩУЄ ПОПИТ

Скандали, пов'язані з торгівлею людськими органами, для нас уже давно не новина. Втім, жодна справа «чорних трансплантологів» ще не дійшла до суду, а більшість із них виявилися міфами. Про м'ясників, які полюють своїх жертв, аби пришити багатому клієнтові нове серце чи нирку, мова не йде. Люди позбуваються «зайвих» органів цілком добровільно. Але не безкоштовно. На спеціальних дошках оголошень і форумах в російськомовному Інтернеті можна знайти безліч оголошень, в яких ідеться про продаж «зайвої» нирки

ФОТО: GETTY IMAGES

ЯКОГО НЕ ІСНУЄ

або частини печінки. Зокрема, чоловік з України, який називає себе Юрієм, пише:

«Особисто я маю серйозний намір продати половину печінки, бо взагалі немає грошей. В мене родина, я заробляю 700 грн на місяць. Як ви думаєте, вистачає? Це реальна можливість відкрити свою справу. <...> Звісно, є ризик, дуже великий ризик, і кажуть, що є інші виходи, але зрозумійте, я вже втомився шукати. А тут є можливість заробити справжні гроші, хоча й дорогою ціною...»

\$20–50 тис., що пропонують за донорський орган, для мешканців країн колишнього СРСР — надто великі гроші. Наскільки можна судити, на чорному ринку людських органів пропозиція наразі перевищує попит. Це пов'язано не лише з тим, що підпільна операція дуже дорога (наприклад, трансплантація нирки з урахуванням «послуг» донора може коштувати до \$250 тис.) і мало який хворий та його родичі мають змогу зібрати таку суму. Річ у тім, що серед великої кількості «запчастин», виставлених на продаж, дуже рідко трапляються органи, які підходять конкретним пацієнтам. У Міністерстві охорони здоров'я України **Тижню** пояснили, що донор має бути не тільки абсолютно здоровим, але й макси-

мально імуносумісним із реципієнтом (людиною, якій пересаджують орган). Якщо донор і реципієнт не є родичами, то вірогідність такої сумісності дорівнює 1:50 000.

Водночас заступник начальника управління нагляду за розслідуванням кримінальних справ Генеральної Прокуратури А. Колісник на запит **Тижня** повідомив, що «факти добровільного чи примусового надання громадянами України органів для трансплантації не фіксувалися».

ГРОШІ — БІДНИМ, ОРГАНИ — БАГАТИМ

Директор Координаційного центру трансплантації органів, тканин і клітин Олександр Кухарчук розповів: щорічно 1000 українців потребують пересадки нирки. Але з 2005 року по травень 2008-го в українських медзакладах зроблено лише 337 таких операцій. Той, хто вчасно не отримав донорський орган, приречений на смерть.

У країнах Євросоюзу за браком донорських органів щодня помирають 10 людей. Такий дефіцит спричинив появу «трансплантаційного туризму»: багаті європейці й американці, котрі потребують пересадки хворого органа, вирушають до країн, влада яких дивиться на торгівлю органами крізь

пальці. «Трансплантаційні тури» користуються попитом і в українців. Удаючи із себе родича хворої на ниркову недостатність людини, я вийшов на київську фірму «Мед-Вояж». За \$22,5 тис. мені запропонували влаштувати хворого у «провідну клініку Пакистану», де і донора підшукують, і операцію проведуть.

У депутатів Європарламенту свого часу виникла ініціатива карати тих, хто купили собі органи, 10-річним ув'язненням. Однак далі пропозицій справа не пішла. Натомість деякі західні діячі пропонують торгівлю органами легалізувати й поставити під жорсткий контроль. Вони апелюють до того, що суворі заборони не завадять підпільному бізнесу, тоді як перебування його поза законом підвищить ризики як для хворих, так і для донорів. «Якщо ця торгівля все одно здійснюється, чому не зробити її контрольованою? — задається питанням професор хірургії з Єльського університету Емі Фрідман. — Тоді те, що хтось хоче віддати нирку за певну ціну, буде прийнятним. Якщо робити це безпечно, донор не постраждає». Фрідман та деякі її колеги вважають, що тільки легалізацією можна зупинити злочинний бізнес, витіснивши з нього мафію. ■

АВТОР: Андрій Лаврик

«Вони забагато на себе брали»

Українські правоохоронці заарештували Міхаеля Зіса торік у жовтні. Ізраїльському хірургові спочатку закидали торгівлю людьми, потім змінили формулювання на «вилучення органів людини

Справа доктора Зіса

шляхом обману з метою трансплантації». Ще в грудні минулого року Окружний суд Хайфи (Ізраїль) засудив співучасників Зіса до різних термінів покарання. 21 серпня цього року Ворошиловський райсуд Донецька визнав лікаря невинним.

Транснаціональне угруповання «чорних» трансплантологів поліція виявила після того, як до неї звернувся донор, нирку якого вилу-

чили, але не заплатили обіцяної винагороди. В Ізраїлі почалися арешти, до справи підключився Інтерпол. З'ясували, що це угруповання встигло наслідити ще й у Молдові, але всі ниточки вели в Україну, де, на думку слідства, проводили більшість операцій з трансплантації.

Закони Ізраїлю дозволяють пересаджувати органи лише від близьких родичів — батька, ■

Схема Зіса-Вольфмана*

Слідкуючи за перебігом справи ізраїльсько-українського картелю торговців органами, **Тиждень** відтворив схему, за якою працює цей чорний ринок

*Міхаель Зіс і Борис Фольфман – члени транснаціонального угруповання «чорних» трансплантологів що діяло на території Ізраїлю, а також, імовірно, Молдови, Туреччини й України

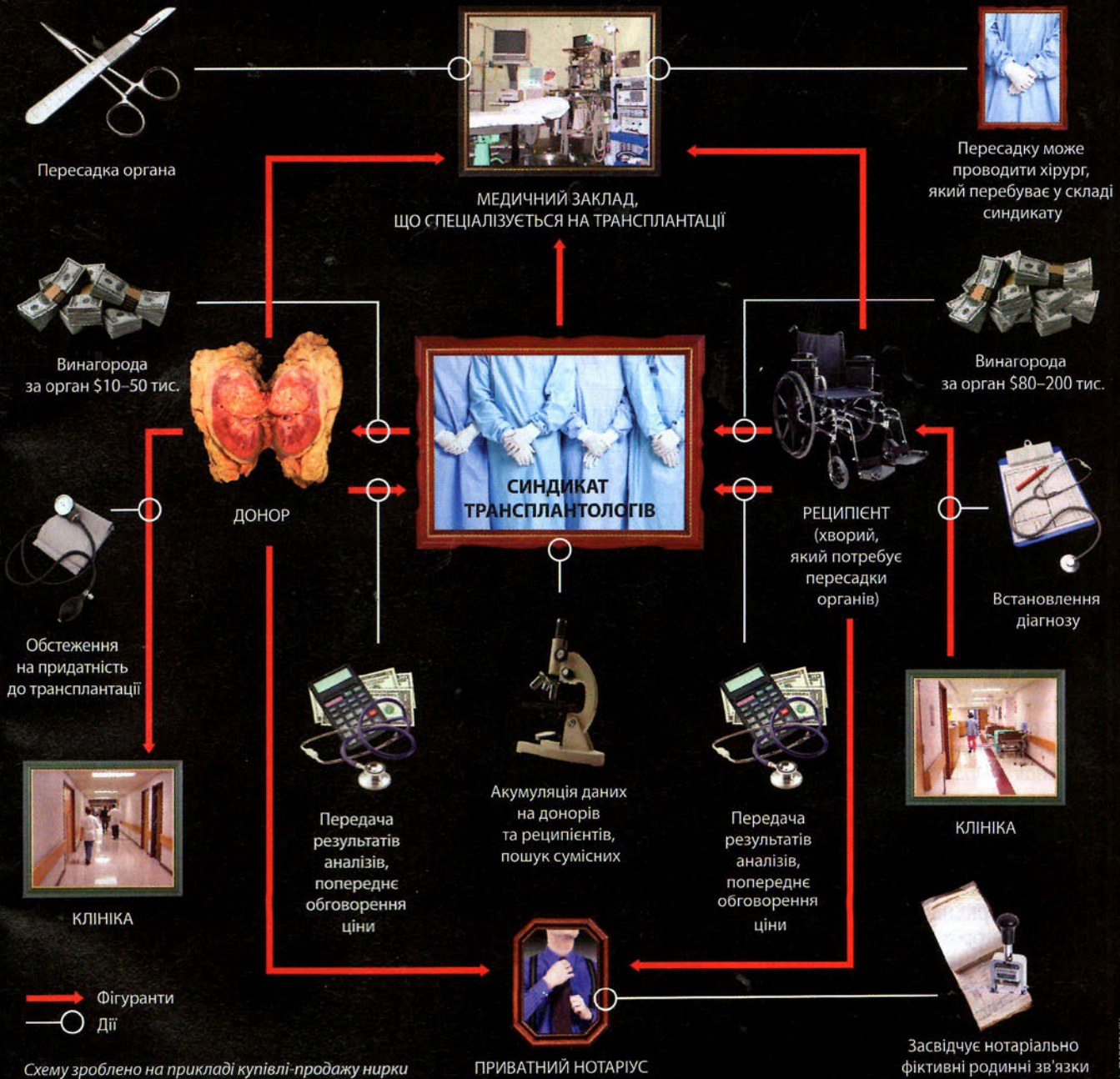
матері, сестри/брата. Тоді як українське законодавство ліберальніше – пожертвувати орган у нас може племінник, дядько тощо. Захист Міхаеля Зіса апелює до того, що він привозив для трансплантації в Україну таких от неблизьких родичів, чим жодного нашого закону не порушив.

Водночас, серед звинувачень українських правоохоронців, висунутих ізраїльському хірургові,

фігурує епізод, коли Зіс привів у Донецький центр трансплантації донора й реципієнта, які не були родичами. Удаваний племінник із Донецької області мав віддати «дядечкові» з Одеси нирку й отримати як компенсацію \$10 тис. (на чорному ринку ціна цього органа стартує з \$15-ти тис.). При цьому слідство переконане, що потенційного донора не попередили про високий ризик для його здоров'я,

пов'язаний із видаленням нирки. Захист переконав суд, що доктор Зіс нічого не знав про обман. Утім, навряд чи лікар скоро побачить свободу: по-перше, прокуратура має намір оскаржити вирок, по-друге, на хірурга чекають інші країни, де йому закидають незаконну трансплантацію.

«Я вважаю, що вони отримали те, що заслужили. Вони надто багато на себе брали», – написав

авторів цих рядків уродженець Донбасу Олександр Галагута (він же Алекс Лімфорд). Він фігурував у справі ізраїльських «чорних» трансплантологів як один із потерпілих — члени угруповання утримували його силою, коли він вирішив повернутися в Україну. Однак, крім цього, Галагута-Лімфорд, за версією слідства, у групі трансплантологів збирав інформацію про потенційних клієнтів

і донорів. **ТИЖНЮ** вдалося поспілкуватися з ним по телефону й за допомогою електронної пошти.

«Раніше всі операції проводили в Туреччині, але після того, як нами зацікавилися тамтешні спецслужби, ми почали шукати інше місце, — свідчить він. — Середня ціна для кінцевого покупця (нирки. — Авт.) становила \$150 тис. Донор отримував \$10–30 тис. Лі-

кар Зіс справді робив операції в Донецьку. І став там працювати після того, як нам почали наступати на хвіст у Туреччині».

Олександр запевняє, що жодного відношення до «трансплантаційного бізнесу» тепер не має. Водночас група потенційних донорів закидає йому шахрайство (буцімто він видурив у них чималі суми грошей) і розшукує його з метою фізичної розправи. ■

Агент «транспла

АВТОР: Андрій Лаврик

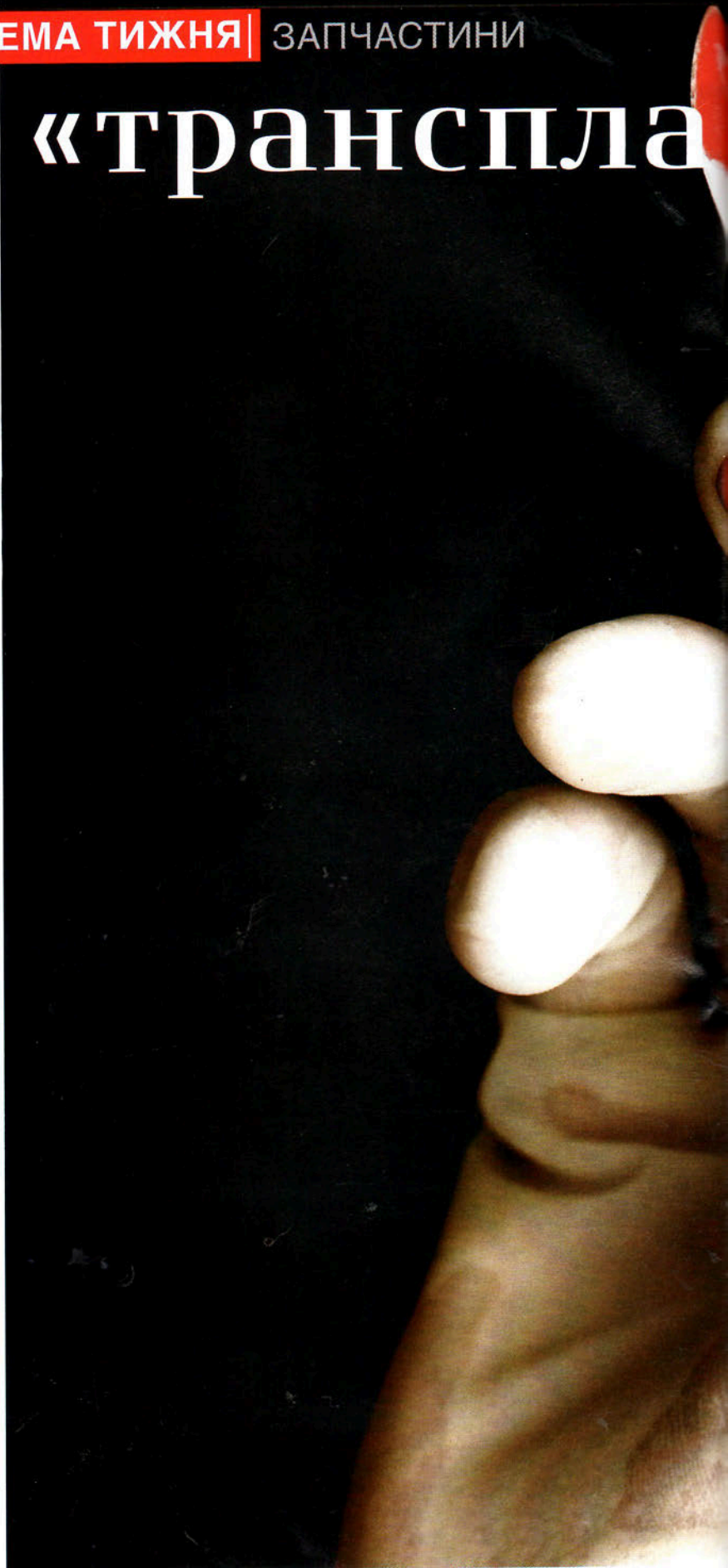
Тиждень купував нирки й печінки

Ми обмінюємося рукостисканнями. «Тож ви хочете продати свою нирку?» – перепитую я. – «Так, і бажано швидше, – відповідає співрозмовник. – Дуже потрібні гроші». – «Швидко ця справа не робиться, – одразу розчаровую. – Сумісний з вами реципієнт може з'явитися не раніше, ніж за кілька місяців, а може не з'явитися ніколи». Він вмить понурив голову. Я ж починаю випитувати, що його штовхнуло на цей крок – продати свою нирку. Практично всі історії тих, хто вирішили позбутися органа за винагороду, стандартні: купа боргів і бажання отримати швидкі великі гроші. Ці люди автоматично потрапляють під приціл зловмисників.

ОБДУРИТИ БЕЗКІНЕЧНІСТЬ

Майже рік тому, в жовтні, автор цих рядків розмістив на одному зі спеціалізованих інтернет-сайтів оголошення такого змісту: «Потрібні донори нирки та печінки в Україні». З того часу я листуюся з людьми, які, в буквальному сенсі, готові віддати частинку себе. Звісно, не задарма – суми бажаної винагороди коливалися від \$20 тис. до \$150 тис.

Під час роботи «під прикриттям» я з'ясував, що більшість трансплантаційних посередників (за одного з яких видавав себе і ваш покірний слуга) – насправді шахраї: скаргами

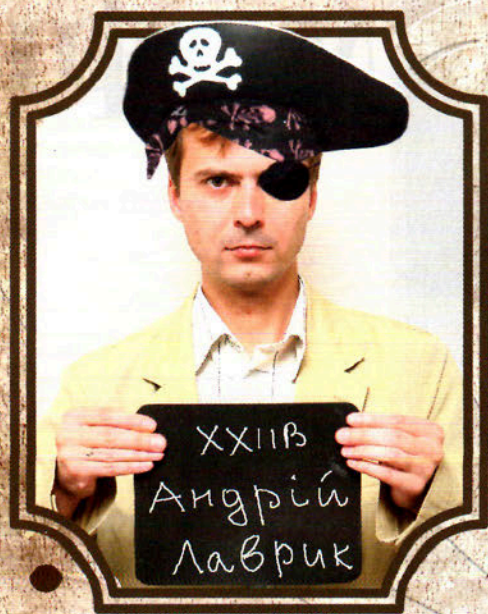
нтатаційної мафії»

на них завалені всі спеціалізовані WEB-ресурси. Схема обману досить проста: добровольцю повідомляють, що в США (або Туреччині, Європі тощо) є багатій, який потребує орган, але, щоб прибути на місце операції, потрібна страховка, оформлення якихось документів. Звісно, це коштує грошей (від кількох сотень до двох тисяч доларів), які має сплатити потенційний донор. Якщо той погоджується, то вже ніколи не побачить ані посередника, ані грошей. Жертвою таких-от псевдотрансплантологів став Олександр (тут і далі прізвища не наводжу з етичних міркувань) за рік до того, як на нього вийшов кореспондент **Тижня**. Необачність коштувала цій людині \$200.

Олександр регулярно два місяці поспіль телефонував мені з проханням зустрітися. Врешті-решт ми домовилися побачитися у центрі Києва, в підземному переході однієї зі станцій метро. Мій «клієнт» — високий чоловік із хворобливою худобою. На вигляд — за сорок років. Ми привіталися. Він квапливо порпається в дешевій потертій сумці й передає мені DVD-диск із результатами досліджень свого організму щодо можливості донорства печінки. «Може, чаю?» — пропоную я. Спочатку Олександр навідріз відмовляється, але після моїх запевнень, що платитиму я, погоджується.

Ми сідаємо на терасі кафе «Старий квартал». Я тут постійний клієнт, персонал мене впізнає. «Что будете, Андрей Владимирович?» — звертається офіціант. Це дещо піднімає мене в очах «клієнта» й водночас заспокоює його. Він за- ►

Андрій Лаврик – редактор відділу розслідувань. На сайтах оголошень про продаж органів відомий як Антон Л.

Легенда: представник транснаціонального синдикату «чорних» трансплантологів

Роль: пошук потенційних донорів, збір медичних даних про них, вивчення благонадійності претендентів

мовляє чорний чай, я – темне «Крушовіце». – «Скільки ви можете заплатити за нирку?» – запитує Олександр. – «Ну, по-перше, плачу не я, а безпосередньо ті, кому вона потрібна для пересадки, – кажу діловитим тоном. – По-друге, маю вас попередити: шанси на те, що ви комусь підійдете за сумісністю, дорівнюють одному до тисячі, тож імовірно, що претендент на вашу нирку не знайдеться ніколи...» – «Та я це знаю!» – перебиває він. – «Щодо суми винагороди, то вона залежить від того, як ви домовитесь з реципієнтом, – переходжу до головного. – Це може бути і \$20 тис., і \$100 тис.» Олександр махає рукою: «За той час, що я намагаюся продати хоч якийсь свій орган, я таких обіцянок наслуховався, й уже їм не вірю. Згоден і на \$15 тис.» – «Дивіться, не продешевіть», – попереджаю я.

Він допив чай, розпрощався й пішов. У мене ж залишилося півкелиха пива й журнал Esquire. Дониваючи оксамитовий напій, я прочи-

тав «Правила життя» від Стівена Кінга. Запам'яталось останнє правило, яке в літературному перекладі звучить так: «Не намагайтеся обдурити безкінечність».

За півроку до того, як я зустрівся з Олександром, зі мною зв'язався юнак на ім'я Костя. Він запевнив,

«Але ти маєш усвідомлювати, що, позбувшись якогось органа, ти автоматично стаєш інвалідом. Напевне, років до 40-50 почуватимешся нормально, а потім відчуєш, що в тебе нирка лише одна»

що цілком здоровий і готовий негайно продати нирку за \$50 тис. Хлопець запропонував зустрітись після 23.00 на Троєщині й наполягав, щоб я узяв із собою аванс. Водночас

він мав необачність писати мені на електронну скриньку з адреси, яку він використовував для реєстрації на сайтах знайомств і пошуку роботи. Тож за 15 хвилин я знав, що в Кості немає дівчини, він живе з батьками, ніде не працює, й одного разу намагався шахраювати з наркотичним препаратом трамадолом – пропонував охочим купити пігулки через Інтернет, і я сумніваюся, що людям, які вислали Кості гроші, таки вдалося «розкумаритись». Усіма цими дослідженнями про бешкетника я поділився з його матір'ю через електронну пошту.

ЗА БОРГИ НА ОРГАНИ

Вітчизняні правоохоронні органи не переслідують громадян, котрі продали або збираються продати власні органи. Щоправда, стаття 143 Кримінального кодексу «Порушення встановленого законом порядку трансплантації органів або тканин людини» містить 4-ту частину, яка за незаконну торгівлю органами передбачає ув'язнення термі-

ном до 5-ти років. Теоретично під дію цієї норми мають потрапляти не лише покупці, але й продавці органів. Проте в Міністерстві внутрішніх справ **Тижень** запевнили, що в діях меркантильних донорів складу злочину не вбачають. Тим не менше, уважно стежать за віртуальними біржами людських органів в Інтернеті. Принаймні, мені дали зрозуміти: міліції відомо, що низку оголошень про купування органів насправді давав кореспондент **Тижня**.

Володя майже годину чекав мене біля магазину «Квіти» на станції метро «Театральна» — він прибув на місце зустрічі на 30 хвилин раніше умовленого часу, я ж запізнився на 15. На мої вибачення він махнув рукою: «Нічого страшного». Щоб якось спокотувати свою провину, я взявся похачувати його пивом. Коли нам принесли пінний напій, він почав розпитувати: як проходить операція? де? Я розповів вигадану легенду. Мовляв, трансплантація відбувається в тій клініці, яку обере реципієнт. То може бути і в Україні, і в Росії, і в Європі чи десь в Азії. Поточні витрати — переїзд, харчування, проживання й реабілітацію донора — оплачує, звісно, «наша» сторона. — «А оплата?» — запитує він. — «Після операції — на банківський рахунок, — відповідаю. — Готівкою ми не практикуємо заради безпеки донорів. У нас у Туреччині був прикрий випадок, коли донор після операції з купою готівки не доїхав до аеропорту, тіло знайшли за місяць на околиці Стамбула». — «Розумію, — каже Володя. — А якийсь документ, угода буде зі мною укладена?» — «Звісно. Тож скільки ти хочеш?» — «70 тис. умовних одиниць».

Ми замовили ще пива. «Я оце читав в Інтернеті, що операція з пересадки абсолютно безпечна для донора, — продовжив він, — що одразу після неї людина може ходити». — «Може, але не дуже швидко. — Я відпиваю зі свого келиха. — Звісно, спочатку якогось особливого дискомфорту не буде, якщо дотримуватися дієти. Але ти маєш усвідомлювати, що, позбувшись якогось органа, ти автоматично стаєш інвалідом. Напевне, років до 40-50-ти почуватимешся нормально, а потім відчуєш, що в тебе нирка лише одна. А, не дай Боже, вона захворіє? Тобто таким чином ти вкоротиш собі життя».

Володя якийсь час мовчки п'є пиво, потім запитує: «А печінка вам не потрібна? Її ж відрізають не всю, і я чув, що вона відновлюється». — «Взагалі-то, у нас трапляються клієнти, яким необхідно пересадити печінку. — Я навіть не змигнув оком. — Але ціна там значно нижча, ледь не вдвічі».

Зауважу, що на той момент ми з «клієнтом» почали хміліти, втратили пильність і говорили досить голосно, тож відвідувачі за сусідніми столиками почали на нас з острахом озиратися. «Слухай, — кажу, — а чому ти вирішив заробити грошей у такий ризикований спосіб?» Володя сумно зітхає. Він повідав свою історію: десь півроку тому потрапив у аварію на придбаній у кредит машині. Був на підпитку, порушив правила й протаранив новенький Lexus. «Я зі своїм банком так і не розрахувався, а тут ще почали телефонувати з компанії, де була застрахована та іномарка, — скаржиться він. — А якось до мене додому прийшли два здоровані, схожі на бандитів, сказали: «Де хочеш бери гроші, хоч квартиру продавай!» А як я її продам? Я ж не буду батьків на вулицю виганяти!» — «Ну, щоб вирішити цю проблему, не обов'язково себе на органи продавати, — кажу йому. — Квартира на кого записана?» — «На тата, а що?» Я йому пояснюю, що в такому разі кредитори не зможуть її відібрати. Їм лишається йти до суду, який ухвалить рішення стягувати з офіційної зарплати Володимира 50–100 грн щомісяця. «Що, правда?» — перепитав він. Коли я підтвердив, Володя сказав: «Тоді давай, напевне, відкладемо цю справу». Ми випили «на коня» й розійшлися.

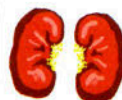
Переконати не продавати свій орган Сашка, хлопця років 25-ти, я так і не зумів. Він сказав, що нирку продати йому потрібно негайно. В чому причина, я не міг вивідати години зо дві. Але таки з'ясував, що хлопець, образно кажучи, «позичив» у компанії, на яку не так давно працював, \$30 тис. Коли нестача виявилася, бос вимагав повернути гроші, або він звернеться в міліцію. Оскільки вся сума була витрачена на розваги, кошти довелося перепозичити в людей, причетних до злочинного світу. І тепер Сашко перемовується від кредиторів і водночас шукає гроші, щоб повернути борг.

За тиждень я зустрівся з Андрієм, кремезним чоловіком років 35-ти з

дуже добрим виразом обличчя і сумними очима. Цього року він потрапив в автокатастрофу, доки лежав у шпиталі, прогорів його бізнес, залишилася сила-силенна проблем. Після зустрічі з ним я вирішив припинити роботу під «прикриттям» — чужі проблеми почали давити на мозок. Але кілька днів тому зателефонував Сашко, сказав, що в нього знайшовся клієнт у Мінську, який готовий заплатити хоч і менше потрібної йому суми, але вже зараз. Я попередив його, що ця пропозиція виглядає досить підозріло. Він погодився й зізнався, що з ним зібралася їхати знімальна група одного з провідних ТБ-каналів. Що ж, принаймні, хлопець стане знаменитим. ■

ПРАЙС

Ціни чорного ринку*

Нирка — \$15–100 тис.

Печінка — \$20–80 тис.

Серце — \$100–300 тис.

Кістковий мозок — від \$5 тис.

Рогівка ока — від \$5 тис.

*попит і пропозиція на нелегальному ринку людських органів

ЦІЛКОМ ОФЦІЙНО

Правоохоронна статистика

Протягом 2005–2008 років органами прокуратури розслідувано 4 кримінальні справи за ст. 143 Кримінального Кодексу, пов'язані з торгівлею органами і тканинами людини. Всі ці справи доправлено до суду, по 3 з них винесено обвинувачувальні вирoki. Повідомлення від правоохоронних органів іноземних держав про спроби купівлі-продажу органів людини для трансплантації громадянами України до органів прокуратури не надходили.

Генеральна Прокуратура України

АВТОР: Ігор Кручик

Марія Проценко до Чорнобильської катастрофи обіймала посаду головного архітектора міста Прип'ять. Вона будувала й вона ж евакуювала місто енергетиків, яке зараз, мертве і заросле лісом, стало атракціоном для спраглих адреналіну туристів

«Раніше забороняли розповідати про те, що ми знали», — говорить Марія Проценко (вона ж Му Лань) про аварію на ЧАЕС. Після 1991 року відвертість стала можливою, однак «мабуть, уже років 20 ніхто мною не цікавився».

Довкола нас щебечуть дівчата гламурного стибу. Обговорюють креслення, сперечаються, з чого роблять стіни інтер'єру. Це студентки Мистецького інституту художнього моделювання й дизайну — є такий виш у столиці на Пріорці. Але й на їх яскравому тлі мініатюрна літня китаянка, їхня викладачка, не губиться — виглядає дивовижною нетутешньою квіткою.

Жінка опирається на милицю. Після чорнобильських подій Марія Проценко в 1991 році захворіла на парапарез — різновид паралічу хребта, який викликають нервові стреси: «Мені взагалі пророкували, що ходити не буду. Але раптом я отримала запрошення викладати». Виявилося, що їй це під силу й подобається: «Я в інституті другий рік. Тут мені вдихнули друге життя. Спочатку сумнівалася, чи зможу взагалі працювати після тривалої перерви? Але, напевно, Бог завжди дає сили на добрі справи». ▀

Мати А

ФОТО: СЕГЕНКОТЕНКО

ТОМОГРАДА

Прип'ять, аварія

ФОТО: АРХІВОРИ

ПОРУЧ ІЗ «МИРНИМ АТОМОМ»

«Наприкінці 1970-х ми вирішили переїхати з Казахстану в м'якші кліматичні умови — до чоловіка на батьківщину, в Україну».

Перший раз Проценко приїхала до Прип'яті в 1978 році. «ЧАЕС уже працювала, швидкими темпами зводили й селище атомників. Я тоді зачудувалася, що не Чорнобиль розвиватимуть, а вирішили будувати місто з нуля поруч зі станцією! Його спроектував київський інститут «Діпромісто».

Молоду архітекторку вразила краса Атомограда. «Сонце ласкаве, небо блакитне, на вулицях дуже чисто. Поруч ліс, річка». Нові 5-, 9- й 16-поверхові будинки, п'ять шкіл, дитячі садки, численні гральні майданчики...

Але чому місто будують поряд із атомним реактором? «За санітарними нормами, населений пункт повинен розташовуватися від АЕС на відстані не ближче 4-х км. Там і було 4 км, я міряла», — наче виправдовується Марія Володимирівна. Хоча

навіть чи вона змогла б віддалити дитсадки від ЧАЕС хоча б на міліметр. Ці та й інші такі самі фантазмагоричні «норми» затверджували в Москві — разом із осяйними перспективами країни й «мирного атома».

Марія Проценко у 37 років стала головним архітектором міста — нове, чисте, воно здавалось утіленням міражу: тут житиме прогресивна молодь, яка даруватиме енергію світові. Син тоді вчився у п'ятому класі, дочка в другому. Жили в гуртожитку, і лише за три роки до аварії родина отримала квартиру.

Проекти, однак, усі були порадянському типові, тобто не надто враховували комфорт для людини. Архітектор міста — мов садівник, — тож жінці багато чого довелося переробляти: «Перепроєктувала інтер'єри готелю, Будинку торгівлі, басейну, ресторану, Будинку книги. За півроку до аварії увели до ладу стоматологічну поліклініку».

СЬОГОДНІ В ПРИП'ЯТІ МАЛО ЖИТИ 150 ТИС. ЛЮДЕЙ

Кремль прагнув нарощувати атомні потужності, вже почали зводити 5-й блок ЧАЕС, започаткували 6-й. Населення міста планували довести до 150 тис. жителів (на час Чорнобильської катастрофи їх було близько 48 тис.). «У 1985 році ми захистили 20-річний генеральний план розвитку Прип'яті на період до 2005 року. А напередодні аварії, 25 квітня, до нас приїжджали колеги з «Діпроміста», обговорювали, як проектувати нові мікрорайони».

Проценко зітхає, пригадуючи безкоштовний міський автобус — він робив коло містом, а потім заїжджав на ЧАЕС. Згадує чоловіка: «Красень: кучерявий, блакитноокий, стрункий. Чимось подібний на Миколу Гнатюка. Бувало, подружки жартують: «Дивися, твій артист співає по телевізору».

Потім розповідає про прип'ятських книголюбів, які збиралися в спроектованому нею Будинку книги. Атомники — люди освічені. В часи «сухого закону» з лимонадом у фужерах улаштовували літературні читання.

«За рік до аварії до нас у гості приїжджала мати чоловіка, літня сільська жінка з Полтавщини. Запитала: мовляв, діточки, а ви не боїтеся, що станція вибухне? Мене це дуже вразило», — каже Проценко. Хіба чули тих, хто передбачали, що утопія може закінчитися руїнами, заростями долини-чорнобилю? Тож коли

Жовті гіацинти

«Саулов і Проценко пішли в будівлю виконкому — забирати якісь свої папери, я ж сів у машину, ввікнув дозиметр, який одразу ж засвітив, заспівав невгамовний гімн радіації, і почав на тлі цього щебетання записувати свої враження... На клумбі вирости сирітські жовті гіацинти — Марія Володимирівна зірвала їх на згадку про цей день. «

Юрій Щербак. «Чорнобиль»

...у пам'яті головного архітектора

ФОТО: REUTERS

На обрії - ЧАЕС

місто спіткав фатум Содом і Гоморри, розум багатьох атомоградівців відмовлявся це сприймати. І досі пані Проценко дивується передбаченню свекрухи.

КИТАЙСЬКА ОРХІДЕЯ

«Мого батька бабуся називала Володею, хоча він Сю Сян Шуй. Я дуже на нього схожа». Її ім'я китайською означає «орхідея», тож Віктор Проценко дарував ці квіти дружині на свята.

«Дід мій китаець, але жив у СРСР. В 1937 році його репресували, загинув у таборі. Нам правду не казали: мовляв, виїхав кудись, напевно, до себе на батьківщину. Бабуся розповідала: жінки, в яких були чоловіки-китайці, звернулися з колективним листом до Надії Крупської (*дружина Леніна, номінально належала до тогочасної верхівки правлячої партії - Рєд.*) із проханням дозволити їм податися до Китаю на пошуки близьких. Декому дозволили. Моя бабуся виїхала з двома дітьми й двома валізами в Тачен провінції Сіньцзянь».

У пошуках кращого життя піддані Піднебесної й Кремля тоді намагалися перетнути цей кордон у протилежних напрямках. Але добре там, де нас немає.

«Я була немовлям, коли батьки вирішили податися до СРСР. А бабуся залишилася в Китаї. А коли мені виповнилося 10 років, ми знову

поїхали в Китай — провідувати бабусю. Ішов 1956 рік. Погостювали недовго. Запам'ятався момент перетину китайсько-радянського кордону, він мене тоді здивував. Нас уже в перших класах російської школи навчали, що держкордон — це колючий дріт, собаки, поорана смуга, застороги від шпигунів... А тут — ґрунтовий шлях, ніякого дроту... Китайський прикордонник підняв дерев'яний шлагбаум, підштовхнув нас і крикнув на радян-

тому, — замислилася пані Марія. — Зараз я все більше усвідомлюю, як він мене любив. Мос будь-яке бажання розумів навіть без прохань — із напівнатяку».

ВОНА ЕВАКУЮВАЛА ПРИП'ЯТЬ

«Після аварії я стояла на мості при в'їзді в місто Прип'ять. Зустрічала автобуси, показувала водіям маршрут: до якого будинку й під'їзду під'їжджати, аби зібрати евакуйованих».

Проценко за посадою входила в Прип'ятьський виконком (мерію), тож стала одним із організаторів евакуації родин атомників. А потім працювала в оперативній робочій групі, що організувала побут ліквідаторів. Пані Марія впевнено з пам'яті креслить схему міста: «Тут іде вулиця Курчатова. Отут — центральна міська площа, Будинок культури, тут — ресторан... Її очі відсвічують спогадами. Ні, впізнаванням! Для Проценко Прип'ять не місто-примара, не утопічна ідея, а реальність, що застигла, як метелик у бурштині.

«Плани Прип'яті всі були в мене. Коли що — ідуть із питаннями пожежники, водопровідники, енергетики... Підійшов гарний хлопець у камуфляжі, назвався: майор Орлов. Я зачудувалася — він був юний для такого звання. Виявляється, до Чорнобиля пройшов Афган. Каже: ми хочемо зробити огорожу по периметру міста. Я питаю: «Навіщо?» ►

«Ми захистили 20-річний генеральний план розвитку Прип'яті на період до 2005 року. А напередодні аварії обговорювали, як проектувати нові мікрорайони»

ську сторону: «Іване! Моя відпустив, твоя приймав!»

Замолоду Му Лань мріяла бути архітектором, вступила до інституту в Усть-Каменогорську — казахському промислому центрі свинцевих копалень. Там же познайомилася з українцем Віктором Проценком, і подружжя прожило в злагоді 40 років. Син уже в Києві закінчив політехніку, дочка — лінгвістичний університет. «Віктор помер три роки

Він пояснив: тут усе відкрите, магазини не охороняють, там безліч товарів, на складах — продуктів, в школах і дитсадках — майно без догляду. Просить: накресліть, як краще обнести місто колючим дротом, щоб не зачепити підземні комунікації. В мене шкірою пройшов мороз. Ніколи таким не займалася».

Місто обнесли колючим дротом. Засторога від мародерів і самоселів? Але й мимовільне нагадування про те, чим закінчуються утопії.

МЕРТВЕ МІСТО — ЗОЛОТА ЖИЛА

Ангел згорнув, як карту, небо над цією місцевістю... В містечку Чорнобиль, однак, і нині живуть люди, ходять у Свято-Іллінський храм. А от Атомоград давно мертвий. «Я остаточно втратила надію, що ми повернемось у Прип'ять, коли поспілкувалася восени 1986 року з фізиками й біологами, які працювали в Чорнобилі від Академії наук». Учені тоді озвучили періоди напіврозпаду радіоактивних речовин, що забруднили зону аварії, — тисячі років. «Сосни-мутанти там ростуть зараз з такими величезними голками», — пані Марія ши-

роко розводить долоні, наче рибалка.

Але на руїнах Прип'яті постійно з'являються людські тіні. Після кожного Великодня в зону їздять на гробки. На тлі міста-примари знімав свій кліп у протигазах гурт «Гайдамаки» — лідер музикантів Олександр Ярмола звідти родом. Десь тут мандрувала Ліна Костенко, фіксуючи залишки польської Атлантиди.

І це не все. В оприлюдненій 2005 року доповіді МАГАТЕ, зокрема, зазначалося, що «ЧАЕС стала досить популярним туристичним об'єктом». Так, місто Прип'ять перетворилося на атракціон. Їздять оглянути об'єкт «Укриття» (Саркофаг), споруджений над зруйнованим реактором у 1986 році, а нині аварійний, подивитися на цвинтаравтомобілів (за підрахунками Генпрокуратури, в Чорнобильській зоні все ще знаходиться до 2 тис. одиниць різної техніки, яка не пройшла дезактивації), але головне — побачити, як умирає сучасне місто, що з ним за 20 років зробила природа.

«Екстрим у тому, щоб отримати дозу опромінення? Люди не розуміють, що це таке — радіація», — розмірковує Проценко. Звичайно ж,

вона знає, що влітку в Чорнобильській зоні щодня перебуває по кілька туристичних груп, переважно іноземних. Закон України «Про туризм» вимагає гарантій безпеки для мандрівників. Цікаво, як туроператори можуть це забезпечити поруч із неостиглим реактором? Термін гарантованої експлуатації саркофага минув у 2006 році, на бетоні, під яким лежать 170 тонн радіоактивних мас, уже павутиняться тріщини.

«Після аварії в мене почалися головні болі, пронос, підскочив тиск. Я не знала, від чого це. Думала, що завагітніла, мовляв, токсикоз. Ніде в мізках не заворушилося, що це може бути реакція на радіоактивність», — згадує Марія Проценко свої відчуття в зоні. Згадує й інше: «Юрій Щербак мене ще тоді запитав: як ви думаєте, яку найбільшу шкоду Чорнобильська аварія завдала жінці? Я не змогла відповісти... І от зараз кажу: жінки почали боятися народжувати».

Пані Марія замислюється. А навколо нас квітнуть гламурні дівчата, як орхідеї, пробігаючи зі студентськими проектами нових квартир і, можливо, цілих міст — Футуроградів. ■

Чортове колесо Made in USSR — одне з видовищ чорнобильських екстрим-туристів

ПОГЛЯД

Пиво – сила

Ностальгія за часами, коли вживання хмільного напою було са-кральним і життє-ствердним

Нинішні процеси пивопиття схожі, як мені здається, на неповноцінний коїтус. Ну, коли люди не «любляться» й навіть не «займаються любов'ю», а злягаються безтолковим похапцем. Випадкові люди, без особливої пристрасті, озираючись, чи не йде, бува, хто з відром до під'їздного сміттєпроводу, щоб відсахнутися врізнобіч і забути один одного через кілька хвилин.

Чому так, питаєте? Та все просто. Річ в абсолютній доступності пінного продукту. Років п'ять уже, мабуть, а то й більше, як в Україні немає жодного пивного дефіциту, сортів пива все прибуває, продають його повсюдно й воно стало досить пристойної якості. І в нинішню спеку взяти пляшечку якісного холодного й свіжого напою не становить ніякої проблеми.

Але – парадокс! – має цей процес і зворотний бік. Зникла таємниця, ось що.

Разом із усезагальною доступністю пиво втратило щось сакральне, здимів, щез, вивітрився якийсь містичний вимір, пари метафізики, а не лишень кислий запах неякісного вчорашнього пійла й матюччя над чергами до совдепівських павільйонів-«стекляшок».

Раніше пиття пива було наравду процесом, а місця його споживання – чимось більшим, ніж банальними забігайлівками. І ті, хто туди йшли, були багато в чому окремою стратою, кастою. Перевірений нарід, випробуваний труднощами, що тепер здаються мезозойськи неправдоподібними – зачиненими гастрономами, хаотичними заводами, виснажливими чергами, приблатиканими завсідниками, які весь

ПАВЛО ВОЛЬВАЧ
письменник, поет

час лізуть без черги, відсутністю бокалів... Це був окремий світ. Із власними етикою, психологією, ритуалами й фольком.

Окрім всіякого дріб'язку – як без нього? – в пивниці йшлося про речі серйозні: від зарплати, заниженої цього місяця через козла-бригадира, до обговорення військових дій в Афганістані, від пропущеного гола до нових технологій у моторобудуванні, а між анекдотом про генсека й розповіддю про візит до коханки снувалися кодовані натяки про чергове, ризикове, але вигідне: «Єсть одна шняга... Ділюга, тобто...»

Власне, пиво – це ж не тільки пиво. Я, наприклад, навіть не можу посправжньому пригадати його, тодішнього, смак. Бо пив не більше кількох бокалів чи, точніше, півлітрових баночок, якими прижимистий бармен замінив дефіцитні келихи. Потім мене відволікали. Завжди.

«Ну шо, пивка для ривка? – змовницьки казав Бацик. – У гастроном завезли «Славик»! (Для тих, хто не в курсі: убойне плодоягідне вино «Слов'янське», пляшка 0,5 – «Славик», 0,75 – уже «В'ячеслав»...) «Ето

самое, можна й по водочке, – Подоля не менш змовницьки теревив двома пальцями планку джинсового батника. – Вже ж 11 скоро».

Пиво – це велике сподіване плесо, що, втамувавши першу спрагу жажденних, розпадалося на дрібніші ручаї за інтересами – хтось ішов по «Славіка», хтось приносив самогон («у Зінки»), хтось доливав у пиво горілку, пробавляючись вибуховим «йоршем», хтось – зокрема, ми з Єгором, – присівши за столи, на приступку під стіною, закурювали косяк і філософствували в колихких заростях терпкого диму.

За час мандрів від пивної по пляшку й назад встигалося узнати й досягнути безліч цікавих і важливих речей, як, наприклад, те, що пункт прийому склопосуду чомусь другий день не працює, видно, Ром прихворів, що довгоного дівчина з під'їзду навкис від грильбару ходить із персонажем, схожим на законного чоловіка, лишень увечері, а вдень частенько сидить сама під під'їздом із книжкою на колінах і, отож, у світі зовсім не все втрачено, і що небо оце, рудувате від сонця, високе, з південними компактними хмарками – найкрасивіше у світі.

Зрештою, смак пива теж був незвичайний. Ну, а яким він міг бути, якщо, наприклад, ви з дівчиною, не тою, з під'їзду навкоси, а з іншою, але теж довгоногою, вбили кілька годин, пройшли в пошуках пива піврайону й таки знайшли його, омріяне, в Богом забутій «столовці» навпроти другої лікарні, й перед самим закриттям – о, щастя, – встигли наповнити два «трюхлітровичі»? Смак мав бути незвичайний. Але яким він саме був – не пригадую. Пам'ятаю її губи, очі, мінливі діаманти, оторочені здивованими віями, палахке чорне волосся. Ще раз губи.

Ну, пиво, власне, вже не дуже й потрібне.

Ракетний скри

АВТОР: Сергій Грабовський

Конструктор Валентин Глушко дав людству можливість досягнути Марса й Венери, та це виявилось непотрібним. Його сторіччя на державному рівні не відзначили

«Глушко Валентин Петрович (2 вересня 1908, Одеса—10 січня 1989, Москва) — академік АН УРСР (1958) та АН СРСР, творець першого у світі електротермічного ракетного двигуна й багаторазового ракетно-космічного комплексу «Енергія» — «Буран». 1938 року засуджений до 8 років за «шкідництво». Його двигуни підіймали у повітря літаки (Як-3, Су-6, Су-7), космічні кораблі «Восток», ракетносії «Протон». 1994 року його ім'я отримав кратер на видимому боці Місяця».

Ось така стаття про Валентина Глушка наразі вміщена у «Вікіпедії». Стаття, звісно, неповна і де в чому неточна. Тут забуто, що двигуни Глушка підіймали в космос кораблі «Восход» і «Союз», станції «Салют» і «Мир», автоматичні зонди до Місяця й планет, що їх досі успішно використовують у спільних російсько-українських та російсько-американських ракетних проектах. І це далеко не все, створене під керівництвом академіка Глушка, який завжди говорив про себе — «українець». Але йдеться не лише про техніку, а й про його грандіозну космічну мрію, яку він прагнув утілити заради усього людства.

ЗАВОЮВАННЯ ЗЕМЛЕЮ МІСЯЦЯ

У 15 років одесит Валя Глушко розпочинає регулярне листування з

Костянтином Ціолковським, зазначаючи, що обдумує освоєння космосу за допомогою ракет. А ще через рік він завершує рукопис своєї першої книги «Проблеми експлуатації планет». У шкільні роки креслить перший проект ракети з рідинним двигуном і намагається побудувати її. Починають публікуватися його науково-популярні статті про космічні польоти: «Завоювання Землею Місяця» (1924 рік), «Станції поза Землею» (1926 рік) тощо.

«Наслідком прогресу людської культури є виснаження життєвих соків

Землі, чим людство, в кінцевому підсумку, ставить себе під загрозу краху, як своєї цивілізації, так і свого існування. Вихід із майбутньої кризи — поповнити запаси енергії та матерії ззовні, з глибин світового простору, з інших тіл.

Академік Глушко на вершині кар'єри

У 15 років Валя Глушко починає листування з Костянтином Ціолковським

Цілоком природним є тепер поставити сусідні нам планети в таке ж становище, в якому перебували раніше не відомі нам континенти. Колонізувати нові планети, організувати на них експлуатаційні частини для постачання все більш нужденної Землі є цілоком природним і зрозумілим кроком усе зростаючої промисловості й могутності людського інтелекту».

Це фрагмент із книги «Проблеми експлуатації планет». Ще в 16 років Валентин Глушко визначив головний сюжет свого життя — забезпечити

космічний розвиток людства, освоїти Місяць і планети Сонячної системи. Таку мету Глушко поставив перед собою тоді, коли не те що ракети, а літаки — чи, як тоді казали, аероплани — були неабиякою екзотикою. І він шов до цієї мети крок за кроком, конструюючи все потужніші ракетні двигуни.

СКРИПАЛЬ, СЕРЦЕЇД І ПОЛІТЗЕК

Але він ніколи не був роботом-вундеркіндом. У 1920—1922 роках юний Глушко навчається в Одеській консерваторії по класу скрипки у професора Столярова, потім його переводять до Одеської музичної академії. Естетичний вимір людського життя, ба більше — технічного прогресу він вважав одним із визначальних. Бо ж коли не перемагатиме краса, кому потрібні наука й техніка? А ще, забігаючи наперед, зауважу, що Валентин Глушко завжди справляв неабияке враження на жіноцтво і мав на космодромі репутацію найпершого стилісти й витонченого донжуана.

Та повернімося у середину 1920-х. Валя Глушко після профтехшколи працює слюсарем, що відкриває йому, за радянською термі-

Паль

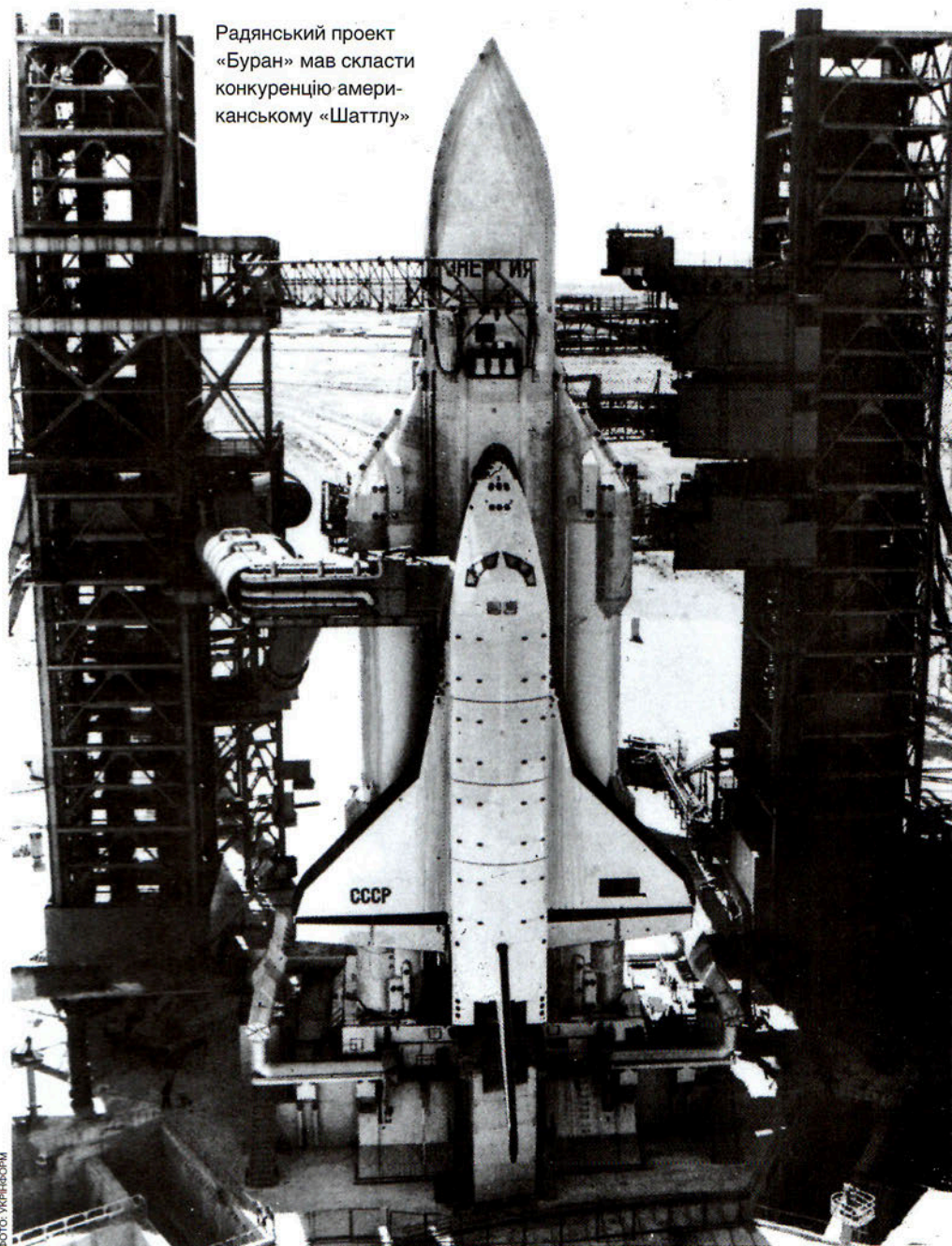
нологією, «вихідцю з гнилої інтелігенції», дорогу до вищої освіти й науки. Ленінградський університет – газодинамічна лабораторія в Ленінграді – Реактивний науководослідний інститут у Москві. Ось його шлях у ці часи. В середині 1930-х починається тривала співпраця Валентина Глушка з Сергієм Корольовим, наслідком якої через багато років стане запуск першого у світі штучного супутника Землі й перший політ космонавта. Але поки що здобутки скромніші: 5 листопада 1936 року проведені офіційні стендові випробування двигуна ОРМ-65 тягою до 175 кг (запам'ятаймо цю цифру) для ракетоплана РП-318 і крилатої ракети 212 конструкції Корольова.

Здавалося б, перед молодим конструктором відкрилися значні творчі перспективи. Але настає 1937 рік, один за одним зникають колеги, робота фактично завмирає. До Валентина Глушка черга дійшла 23 березня 1938 року.

Після двох днів перебування в підвалі Луб'янки він підписав зізнання про участь в антирадянській організації та шпигунство на користь Німеччини. Чекісти були задоволені: зламали інтелігентика! Глушка перевели до Бутирської в'язниці, де він мав чекати суду. І тут 30-річний учений відмовляється від усіх свідчень і починає боротьбу з системою. Серед адресатів його листів Вишинський, Сталін, Берія. Останній віддав наказ переглянути справу, пом'якшити вирок і використати вченого в одній із «шарашок» **Ідив. довідку.**

Глушко швидко стає головним конструктором казанської «шарашки», де створюють ракетні прискорювачі для літаків. Там же за якийсь час з'являються Сергій Корольов і всі вцілілі зеки-ракетники. Валентин Глушко використовував найменші можливості «витягнути» з таборів та в'язниць усіх колег, які залишилися живими. Він домігся, щоб зеки-

Радянський проект «Буран» мав скласти конкуренцію американському «Шаттлу»

конструктори мали найкраще обладнання та щоб їх годували ліпше, ніж на волі. А ще, за спогадами колег, білосніжна випрасувана хусточка завжди виглядала з верхньої кишені його робочої куртки...

На початку 1944 року конструктора забавжав бачити Сталін. Їх розмова тривала понад годину. Глушка негайно звільнили; на волю вийшли і його працівники та колеги.

БАТЬКО СТАНЦІЇ «МИР»

Улітку 1945 року Валентина Глушка і його колеги відрядили до Німеч-

ДОВІДКА

Костянтин Ціолковський (17 вересня 1857 року – 19 вересня 1935 року) – російський учений українського походження, теоретик і дослідник повітроплавання й космонавтики.

Шарашка, шарага – сленгова назва тасмних НДІ та КБ, підпорядкованих НКВС, а пізніше МВС, у яких працювали ув'язнені науковці та інженери.

чини вивчати трофейну ракетну техніку. Знайомство з нею викликає шок. Двигун ракети А-4 (більш відомої як «Фау-2») має тягу понад 25 т (найпотужніший радянський — 900 кг). Доводиться копіювати німецькі зразки, й уже в жовтні 1948 року РД-100 — копія двигуна «Фау-2» — підіймає у повітря Р-1 — радянську копію цієї ракети. Ще якийсь час — і Глушко доводить тягу свого двигуна до 37 тонн.

Ну, а далі — двигуни уславленої «сімки», Р-7, яка підняла в космос перший штучний супутник і стала основою для багатьох подальших модифікацій — РД-107 (тяга —

близько 78 т біля поверхні Землі), двигун першого ступеня, та РД-108 (тяга — 71 тонна), двигун другого ступеня. «Сімка» з третім ступенем підняла на орбіту кораблі «Восток» та «Восход», її модифікація підіймає донині «Союзи», а з четвертим розгінним ступенем ракета свого часу відправила міжпланетні станції до Місяця, Марса й Венери. А загалом під керівництвом Валентина Глушка до 1988 року були створені понад 50 рідинних ракетних двигунів та їхніх модифікацій, які застосовували й застосовують нині на 17-ти моделях бойових і космічних ракет.

Перший супутник Землі й перша пілотована орбітальна станція «Салют», політ Гагаріна та м'яка посадка на Марс — усе це забезпечили двигуни КБ Глушка.

22 травня 1974 року Валентин Глушко був призначений директором і генеральним конструктором науково-виробничого об'єднання «Енергія». Він став другим після Корольова загальною визначним формальним і неформальним лідером радянської космонавтики. На цій посаді Глушко займається вдосконаленням пілотованих орбітальних станцій «Салют» і транспортно-вантажного корабля «Союз»; розробкою вантажного корабля «Прогрес».

А паралельно з тим розробляє велетенський носій «Енергія» (тяга лише одного двигуна цього носія РД-170 становить 740 тонн!), що має виводити на орбіту космічний літак «Буря». Зрештою, під орудою академіка Глушка була створена перша у світі багатомодульна орбітальна станція «Мир».

ВІН ЗАПУСТИВ РАДЯНСЬКИЙ ШАТЛ

Ще наприкінці 1950-х років Сергій Корольов і Валентин Глушко почали проектувати ракетносії та кораблі для пілотованих польотів до Місяця й Марса. Розрахунки засвідчили: людина може ступити на інші небесні тіла, але для цього потрібні нові, надзвичайно потужні ракетносії. А ще треба дослідити, як людина переносить тривалий стан невагомості, знайти засоби компенсації негативного впливу цього стану, створити механізми антирадіаційного захисту, «навчити» міжпланетний корабель маневрувати, побудувати модуль для посадки на інші космічні тіла й старту з них, забезпечити безперебійний зв'язок із Землею.

І все це — за умов постійної боротьби з радянською системою, в якій завжди були гроші на побудову десятків тисяч танків, сотень літаків і бойових ракет, але ніколи не вистачало коштів на мирний космос.

На початку 1960-х років між Корольовим і Глушком спалахнула гостра суперечка щодо того, двигуни з яким паливом ставити на надпотужний ракетносій, призначений для місячної (а в перспективі — й

16-річний Валя Глушко у рідній Одесі

марсіанської експедиції. В результаті Корольов разом з іншими фахівцями конструював ракету Н-1 (після смерті головного конструктора її так і не «навчили» літати), а Глушко поставив свої на той час найпотужніші ракетні двигуни на носій УР-500К, створений у КБ Володимира Челомея. Однак до Місяця цей ракетноносій відправив лише безпілотні кораблі — партійний вождь Брежнев не наважився у грудні 1968 року дати команду вже підготовленим космонавтам зайняти пілотські крісла.

1974 року академік Глушко, врахувавши помилки й здобутки своїх колег, накреслює програму руху в космос: 1979 рік — постійно діюча орбітальна станція, 1981 рік — експедиція на Місяць, 1983 рік — політ до Марса. Фантастика? Аж ніяк: за цим стояв тверезий розрахунок. Один за одним злітали «Салют»; зростала тривалість польотів космонавтів; детально проробили проект місячної бази, розрахованої на шістьох дослідників; нарешті, на стартовий майданчик вийшов ракетноносій «Енергія», здійснив перший політ орбітальний літак «Буран» — аналог американського шатла.

Певна річ, було відставання від графіка — постійно діюча орбітальна станція «Мир» з'явилася на сім років пізніше від запланованого, бо ж Кремлю було не до космосу, шалені гроші йшли на війну в Афганістані. І вже був готовий до виробництва не бачений досі носій «Вулкан», здатний вивести в космос масу до 230 т. Отже, можна було ближчим часом летіти і на Місяць, і на Марс — залишилося доробити небагато. Але саме в цей час номенклатурна еліта сіла на «мерседеси» й почала «прихватизацію»...

«РОЗВІЯТИ МІЙ ПРАХ НАД МАРСОМ»

...Макети місячної бази в повну величину розібрали тільки в 1999 році, коли стало зрозуміло, що вони вже нікому й ніколи не знадобляться. А орбітальний літак «Буран» перетворили на атрак-

Подружжя Глушко біля прижиттєвого пам'ятника конструктору на Приморському бульварі (1984 р.)

ФОТО: УКРАЇНОСРМ

ціон у парку культури й відпочинку...

Українець Глушко дав людству технічну можливість досягнути Марса і побудувати постійну базу на Місяці наприкінці ХХ ст. Та це виявилось непотрібним. Чому? Тут можливі різні відповіді. Головне, що за-

раз, коли й Сполучені Штати, й Росія заявили про намір провести за кілька десятків років пілотовану марсі-

анську експедицію, майже все доводиться починати спочатку. Втрачені технології, конструктори, що пішли на пенсію чи померли, розвалені стартові комплекси. Науково-технічний регрес, інакше кажучи.

Але втрачені знання та технології будуть відновлені, якщо, звісно, в центрі уваги космічних держав не постануть якісь інші проблеми — чи глобальна екологічна криза, чи не менш глобальна війна з ісламським фашизмом, чи створення ліберальної православної імперії.

Валентин Глушко ще побачив старт «Бурана». Великий інженер і мрійник помер, заповівши розвіяти свій прах над Марсом. Проте цей заповіт зі зрозумілих причин залишився невиконаним. ■

ХРОНІКА

Зоряний час Глушка

1957 рік — двигуни, створені конструкторським бюро Валентина Глушка, підняли в космос перший штучний супутник Землі.

1959 рік — політ першої автоматичної дослідницької станції до Місяця.

1961 рік — старт автоматичної станції до Венери й політ першого космонавта планети Юрія Гагаріна.

1966 рік — перша м'яка посадка на Місяць автоматичної станції.

1968 рік — обліт Місяця безпілотним кораблем «Зонд-5» і його м'яка посадка на Землю.

1971 рік — перша пілотована орбітальна станція «Салют».

1972 рік — м'яка посадка автоматичної станції на поверхню Марса.

Республіка

АВТОР: Міла Тішаєва

Людині, яка ніколи не бувала в Берліні, досить складно пояснити, чому туди потрібно їхати. Адже там немає ні моря, ні хмарочосів, ні романтичних веж, ні слонів... Хіба що бетонні руїни часів холодної війни. Щоб зрозуміти німецьку столицю, *Тиждень* вирушив у мандрівку на взятому напрокат велосипеді...

Берлін

Прохід через Бранденбурзькі ворота тепер цілком демократичний

PHOTO: REUTERS

нили зсередини... І зрозуміли, чому він саме такий.

Новітня історія Берліна почалася зовсім недавно — з падіння Муру, кінця холодної війни. Кажуть, не було на той час у старенькій Європі міста більш актуального. Берлін вирував виставками, концертами небачених масштабів, усерйоз маючи намір кинути виклик Парижеві й Лондону в герці за звання справжньої столиці Євроспільноти. Тоді це нововідкрите місто, що мало незграбний і зовсім не респектабельний вигляд, заповнили юрби талановитих авантюристів із усього світу. Саме вони й створили ту неповторну атмосферу свободи й вічної молодості Берліна, завдяки чому він став заледве чи не Меккою для «вільних творців» усіх мастей і ґатунків.

«Хто зрозуміє суть єдності й розбіжностей берлінських кварталів, той пізнає Берлін», — так говорив... ні, не Ніцше або Заратустра, а мій берлінський друг, який приїхав сюди видатного для міста 1989 року. І от, узявши напрокат комунальну веломашину (дякувати Богові, вони тут чатують наїзників на кожному розі), я вирушаю найвідомішими берлінськими районами.

ЛИПОВИЙ БУЛЬВАР

Головна вулиця Берліна (і до, і після всього, що вже було й ще буде) — Унтер-Дер-Лінден. Дослівно: бульвар під липами. Щоправда, тих лип вже немає, занадто багато подій випало на долю цієї частини міста. Але тут збереглося ще багато цікавого. Наприклад, Берлінський собор, Опера, Університет... Відверто кажучи, прогулянка головною вулицею не надто наближує до особливого розуміння Берліна, якимось уже тут дуже правильно все виглядає. Але я для себе вважала такий променад обов'язковим. Як мінімум тому, що саме по Унтер-Дер-Лінден переможним маршем ішли солдати Першого Українського фронту в 1945-му.

Переїнявшись історичною гордістю, я пройшла крізь Бранденбурзькі ворота, голосно наспівуючи «День Перемоги». Так, із піснею, й докрокувала до Рейхстагу. Взяти його виявилось непросто: охочих потрапити всередину за-

Перше, що вразило мене в екс-столиці Німецької Демократичної Республіки — це чи не повна відсутність туристичних принад. Ні, ну с, звичайно, Рейхстаг і залишки берлінського Муру... Але щоб заради цього їхати бозна-куди!.. І звідки тоді беруть початок усі ці захоплені розповіді друзів і знайомих про Берлін? Я почала шукати відповідь — і ось вона.

(західна частина міста була острівцем капіталізму на території соціалістичної Німеччини) за-

Саме по Унтер-Дер-Лінден переможним маршем ішли солдати Першого Українського фронту в 1945-му

ТАК КАЗАВ... НІ, НЕ ЗАРАТУСТРА

Берлін не відкривається так просто «матрасникові» — туристові-ледацюзі. Це місто, що пережило гордіню нацизму й сором поразки, вщент зруйноване й потім навпіл розділене бетонним Муром

ввишки більше трьох метрів майже на 30 років: з серпня 1961-го по 1989-й. Це столиця за межами своєї країни, що неформально називає себе не менше, ніж «Республіка Берлін», — він хоче, щоб ви його відчули й оці-

ВАРТО ОГЛЯНУТИ

вжди чималенько, а пильна сторожа на вході влаштовує перевірку не на жарт.

По годині очікування перед Рейхстагом своєї черги значимість відвідування цього культового місця дещо зблякла, і я рушила на Острів музеїв, де просто під зоряним небом теплими літніми вечорами показують кіно або танцюють танго між колонадами.

КЛУБ НІМЕЦЬКИХ 80-Х

Досить швидко моїм улюбленим місцем стали околиці Гакешер маркт (Hackescher Markt) – центр нічного життя золотої молоді на центральних вулицях, пафосних клубів і елегантних повій у корсетах – це їхня постійна уніформа.

Ці місця ідеально підходять для безцільних прогулянок у прохідних двориках. Я виявила там чимало цікавого: галереї, дизайнерські крамниці, а також таємні місця зібрань загниваючої берлінської інтелігенції, з якою буває приємно поділитися київськими новинами. Але по-справжньому улюбленим став «Куба-Бар»: відчиняєш двері – й переносишся у світ запашних сигар і Че Гевари, коктейлю «Мохіто» й танців із якимось гарячим Педро. ▀

ПОРАДИ ЧАЙНИКАМ

Як доїхати, де замешкати і поїсти

Віза – шенгенська, переліт алюмінієвим птахом МАУ – €300, якщо обрати потяг – €150 в обидва кінці. Берліном краще пересуватися на орендованому велосипеді – €6–10 на день. Або купити тижневий проїзний на всі види транспорту. Найкращі місця для проживання – райони Мітте або Пренслауерберг: там є готелі й хостели на будь-який смак і гаманець (від €10 до €300 на добу).

Щодо їжі: ранок варто починати в затишних кав'ярнях зі шварцвальдським тортом десь у Мітте (€7–8), обідати – бізнес-ланчем у Пренслауерберзі або Кройцберзі (€5–10), повечеряти можна в модному клубі White trash, там же й залишитися на нічну тусню. В берлінці є традиція переходити з бару в бар (по-нашому «водити козу» – Ред.), тож рушайте за ними.

Берлін

● РЕЙХСТАГ

«Імперське зібрання» – парламент у кайзерівській Німеччині, а також у Третньому рейху. Будівлю розбомбили в 1945-му, потім її реконструювали. 1990 року в Рейхстазі облаштувався бундестаг (тобто державне зібрання) об'єднаної Німеччини, зараз туди пускають усіх бажаючих

● ОСТРІВ МУЗЕЇВ

грандіозний архітектурний і культурний комплекс на острові серед річки Шпрее. Створений 1830 року, належить до Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

● МУЗЕЙ БЕРЛІНСЬКОГО МУРУ

розташований біля блокпосту «Чекпойнт Чарлі», де лоб у лоб стояли радянські й американські танки. Поруч – легендарне кафе «Адлер», у якому західні туристи пили каву й дивилися на солдатів Варшавського договору

● ПРЕНСЛАУЕРБЕРГ

колишній пролетарський квартал Східного Берліна, згодом перепрофільований під місцину тусівок, центр творчого й клубного життя. Тут таки вирує відомий на всю Європу блошиний ринок

Однак головний претендент на звання клубного центру — Пренслауерберг (Prenslauerberg), колишній пролетарський квартал. Знаменита місцина тусівок початку 1990-х, альфа й омега творчого і клубного життя Східного Берліна.

До слова, розвиток цього різновиду життя в Берліні — ще одна тема для квазінаукового дослідження. Тобто зрозуміло, що видовищ берлінському людові праглося завжди, й так само зрозуміло, що політика НДР наявність клубів відкидала — як прояв ворожого менталітету.

Внаслідок цього діалектичного протиріччя клуби були і водночас їх не було, тому що розташовувалися вони в найнесподіваніших місцях східної зони міста, постійно змінюючи дислокацію: у напівзруйнованих будинках, занедбаних басейнах, на приватних квартирах...

Довгоочікувана свобода геть забилася баки тусівникам, а тут ще й плутанина з правами власності на житло в «нічийній» столиці... Й стихійні «місця зустрічей» почали з'являтися на кожному розі, змагаючись в оригінальності одне з одним.

От, наприклад, бар-квартира з цілком реальним облаштуванням 1980-х: старі протерті до дірок дивани, кухня з холодильником типу «Донбас»... І, знаєте, там справді почувася дуже затишно. Несподівана соціалістична умова оплати — пий-їж, скільки заманеться, й плати, скільки зможеш, — налаштовує на тривалі «кухонні розмови». Та й компанія в таких місцях завжди цікава — не дарма ж у Пренслауерберзі оселилися безліч отих самих талановитих «творчих обшарпанців».

Славиться Пренслауерберг і блошиним ринком — майже точною копією лондонського. Ті самі молоді дизайнери, ті самі неформали, так само не нудно тут можна провести увесь день, розшукуючи Веласкесів у купах мотлоху.

ІГРИ НЕФОРМАЛІВ

Ще в епоху горезвісного Муру анархічно налаштована молодь з усієї Західної Німеччини почала переїжджати в західноберлінський район Кройцберг (Kreuzberg). Причини були більш ніж вагомими: законне звільнення від служби в бундесвері

Площа Жандармен маркт — одна з найгармонійніших. Ліворуч — Французький собор, в центрі — Шиллер, праворуч — «Концертхаус»

тих, хто вирішили героїчно мешкати на «острові в червоному морі», й фантастично низькі тутешні ціни на житло. Так сформувалася неформальна атмосфера Кройцберга. А коли його мешканці, самовільно

Славиться Пренслауерберг і блошиним ринком — майже точною копією лондонського. Ті самі молоді дизайнери, ті самі неформали

окупували порожні будівлі й землі поблизу колишнього Муру, перетворилися на сквотерів — головний біль для берлінської поліції, — за районом міцно закріпила слава великого бунтівника.

Тодішні анархісти постарішали на 20 років, але так і не заспокої-

лися. Ніде в Берліні не побачиш такого скупчення усіляких неформалів. Вони, не зважаючи на часом загрозливий вигляд, зазвичай дуже товариські. А улюблена гра жителів району — Перше Травня. Тобто начебто все серйозно: берлінці з червоними прапорами виходять на демонстрацію, по місту розвішані багатообіцяючі постери «Револуція!». Насправді ж усе це обертається гучним карнавальним натовпом — і от слабкі гасла «справжніх» пролетарів тонуть у тисячах мегагерц музики з пересуваних діджейських стереоколонок.

Із сутінками напруження емоцій сягає апогею: сотні тисяч людей збираються на одній із площ Кройцберга. Точне місце збору заздалегідь не афішують, але вже незабаром усі входять на площу перекриті поліцією. Гуркіт рейву підсилює напругу, гомін юрби потужнішає, і от — перша пляшка із запальною сумішшю летить у поліцейського!

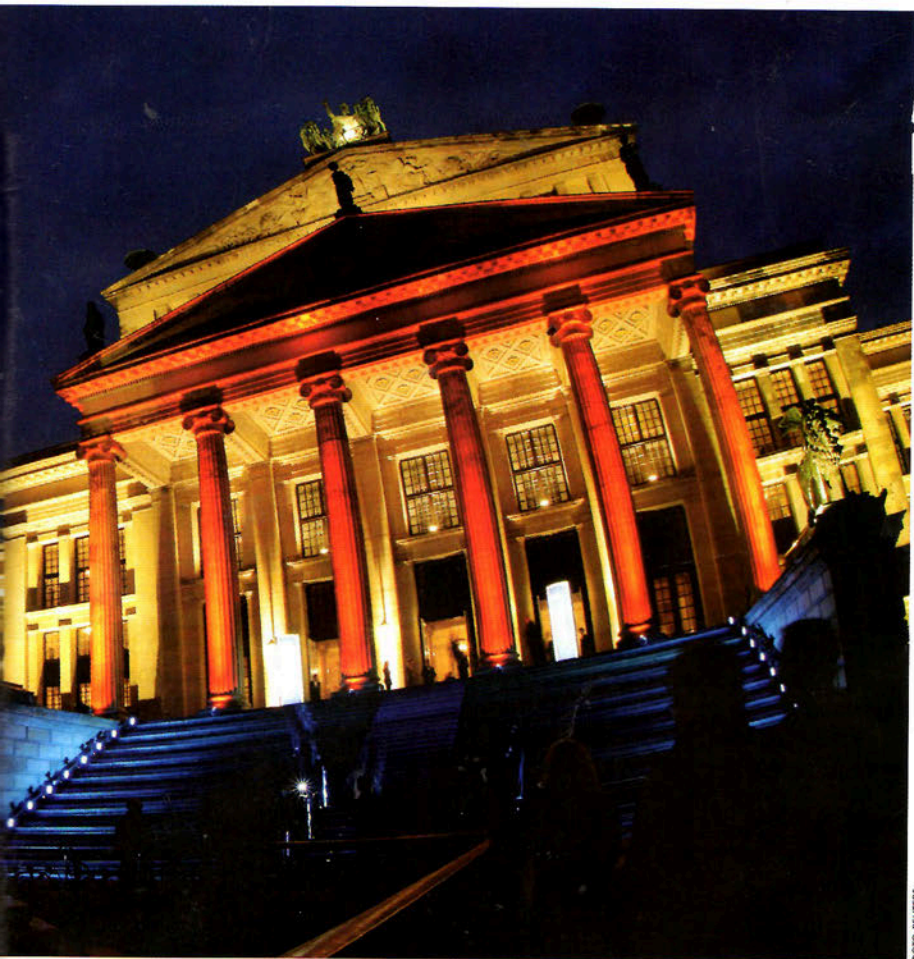

ФОТО: REUTERS

Піднявшись на парапет, я із замиранням серця стежу за розвитком подій, жадою гострих відчуттів пересилую страх. Поруч зі мною — пристойна пара серед-

нього віку, вони вже років із 20 грають у цю гру. «Якщо не пустять у хід водомети, то боятися немає чого», — заспокоюють мене одові берлінці. Демонстранти й поліція

Релікти епохи НДР
ще трапляються де-не-де

ФОТО: МИХАЙЛІШЕВА

знають усі ходи й результат гри наперед, і до півночі всілякі хвилювання заспокоюються, а юрба сублімує революційну енергію в танці.

КАРТИНИ ПРОСТО НЕБА

Як не сумно визнавати, але Берлін сьогодні — зовсім інакший, аніж 10 років тому. Налагоджений капіталізм Західної Німеччини поступово відвоює своє місце. Сквотери Кройцберга зникають як клас, і Берлін таки перетворюється на правильну європейську столицю. Поки не пізно, треба ловити зникаючі елементи: такі, наприклад, як стихійний бар на пляжі біля вокзалу Остбангоф, надійно захований за довгими, майже кілометровими залишками берлінського Муру.

Сам Мур — місце видатне: він вважається найбільшою у світі відкритою галереєю картин. Не плутати високе мистецтво з графіті — творчістю на парканах — над цією стіною попрацювали 118 відомих художників із 21 країни світу!

Створюючи обличчя нового Берліна, архітекторам дали можливість втілити свої найбожевільніші фантазії, і поціновувачі сучасної архітектури ризикують завищити тут надовго. Найдивніша будова міста — Єврейський музей, а найпомпезніша — Потсдамерплац. Коли стоїш поміж осяяних хмарочосів, навіть не віриться, що лише 20 років тому тут був пустир пристінної зони.

БЕРЛІН БАГАТОКУЛЬТУРНИЙ

Відкриваючи для себе Берлін, я раптом виявила, що маю змогу принагідно довідатися чимало нового про культуру різних народів.

Берлін кольоровий: тут — усі відтінки шкіри, втім, як і в багатьох інших європейських мегаполісах. Але в німецькій столиці прибульці з третього світу почуваються такими ж повноправними берлінцями, як і місцеві: з проблемою націоналізму німці покінчили ще в 1945-му. І точно ніколи до неї не повернуться.

Раз на рік, улітку, всі національності, що мешкають у Берліні, виходять показати себе в апофеозі краси на Фестиваль культур. Здається, я їх розумію. ■

Фторований шлях до небес

АВТОР: Тарас Литвин, біохімік

Сучасні хіміки вразили світ плівкою ЕТФЕ, з якої можна будувати повітряні замки, стадіони та інші архітектурні дива

Що спільного між пекінським Аквацентром, футбольним стадіоном Allianz Arena в Німеччині, екологічним комплексом «Едем» у Великій Британії та гігантським шатром «Хан шатири» в Казахстані? Матеріал, з якого зроблені всі ці будівлі, — етилен тетрафторетилен (ЕТФЕ, англійською — ETFE). Цей полімер (див. словничок) винайшли хіміки фірми Dupont ще в 1972 році.

Розвідки в галузі сучасної хімії часом нагадують досліди алхіміків. Вони не менш фантастичні, ніж пошуки еліксиру довголіття й філософського каменя, мертвої і живої

води з українських казок, а от результат дають цілком реальний. До списку улюблених речовин алхімії (ртуті, сірки, свинцю, сурми, селітри) сучасні хіміки додали, здавалося б, банальні С (вуглець), Н (водень) і F (фтор). Та якщо з це-ашфтору зробити тріо кватетів, тобто звести до купи по чотири атоми вуглецю, водню й фтору, а потім розмножити цей мономер (див. словничок), то отримаємо полімер ЕТФЕ (іноді його ще називають фторкаучуковою плівкою) — найчудесніший з-поміж будівельних матеріалів.

ДИВО-ПЛІВКА

Щоб побачити ЕТФЕ, останнім часом було достатньо ввімкнути телетрансляцію Олімпіади в Китаї. Змагання з водних видів спорту відбувалися у «Водному кубі» — найбільшій у світі споруді з ЕТФЕ площею 80 тис. м². Так-от, бульбашки цього фантастичного «Куба» складаються з прозорих пневматичних подушок, виготовлених із плівки, підфарбованої у блакитний колір. Удень прозорий ЕТФЕ пропускає сонячні про-

мені, тож не треба хвилюватися про освітлення. А ввечері полімерні стіни перетворюються на екран, на якому плавають, стрибають, грають у водне поло — йде трансляція змагань для глядачів на вулиці.

Новий фторполімер, знаменитими родичами якого є тефлон (здаймо сковороди, які не пригорають), полівінілхлорид (вінілові плитівки) і GoreTex (взуття та одяг, що «дихають»), поступово витісняє з будівельних майданчиків скло. Адже ЕТФЕ пропускає більше світла, в 100 разів легший, ніж скло, а монтувати його — 24–70% дешевше за традиційні матеріали (це-глу чи бетон).

Далі більше. Фторполімер витримує навантаження в 400 разів більше власної ваги, його можна добряче розтягнути — втричі від початкової довжини — без втрати еластичності. Споруди з ЕТФЕ легко ремонтувати, достатньо припавити латку на пошкоджене місце. До його поверхні нічого не прилипає, він стійкий до багатьох агресивних речовин та ультрафіолетового випромінювання.

Райський пейзаж під плівкою

ФОТО: REUTERS

Плівка ЕТФЕ береже «Едем» від несподіванок британського клімату

Чи не єдиний мінус — дощ. Уявіть собі надутий пластиковий пакет під краплями зливи і помножте цей шум на тисячі й мільйони пакетів, тобто ЕТФЕ-подушок. Тому медитаційні зали з цього матеріалу поки не будують, хоча інженери кажуть, що це питання часу — системи шумопоглинання в полімерній технології щороку покращуються.

ПОЛІМЕР ОГОРТАЄ ЄВРОПУ

Спочатку тетрафторетилен використовували як ізоляційний матеріал в авіакосмічній галузі, атомній промисловості, електроніці. Наприкінці 1970-х німецький інженер і фанат човнів Стеван Ленерт спробував використати фторполімер для створення вітрильника, але матеріал був недостатньо гнучким. Однак німця вразила надзвичайна прозорість і міцність ЕТФЕ, його здатність самоочищуватися — до цього матеріалу не прилипає бруд. Ленерт настільки захопився, що 1982 року в Бремені створив фірму Vector Foiltec для виготовлення ЕТФЕ-плівок. Першою роботою компанії став фторполімерний дах павільйону в зоопарку міста Арнхайм у Нідерландах.

З цього часу слава фторполімеру як будівельного матеріалу почала поширюватися Європою. Всесвітній фурор у 2000 році викликав проєкт «Едем» — гігантський екологічний комплекс у британському Корнуолі. Під полімерним дахом почувуються наче вдома екзотичні

рослини й тварини з різних куточків світу.

Так суперполімер почав огортати всю планету. Футбольні стадіони в Базелі та Мюнхені, аквапарк «Тропічні острови» в Бранденбурзі — тут одне вікно з ЕТФЕ має площу 20 тис. м²!, — Атріум Бредфордського університету в Британії, дах залізничної станції в 5-му терміналі аеропорту Хітроу, супермаркет The Mall Athens у Греції, театр Meiderich у Дуйсбурзі...

Американці теж відчули, що запахло грішми. Наприкінці року вони відкриють центр мистецтв при політехнічному інституті міста Троя (штат Нью-Йорк) — концертний зал на 1200 місць і театр на 400 перекриє знайоме нам полімерне склепіння. А в місті Пелла (штат Айова) будують аналог британського «Едему» — Earthpark із джунглями площею 28 га.

РІЧКА ПІД СКЛЕПІННЯМ

Та повернімося до Азії, де після Олімпіади-2008 очікується бум на фторполімер, адже є з кого брати приклад. Поряд із «Водним кубом» стоїть ще одне диво світу — стадіон «Пташине гніздо», головна арена Олімпіади. Для будівництва «Гнізда» використали 50 тис. м² плівки ЕТФЕ, для «куба» — 300 тис. м².

Високотехнологічну плівку китайцям постачала японська Asahi Glass, світовий лідер у галузі фторполімерів. Цього року компанія вже інвестувала понад 2,5 млрд йен (біля

€16 млн) у розширення виробництва. Згідно з прогнозами Asahi Glass, попит на ЕТФЕ у світі зростатиме на 10% щороку.

Зараз у столиці Казахстану Астані закінчують зводити гігантське «Ханське шатро» — розважальний центр «Хан шатири» заввишки 150 м і площею понад 10 футбольних стадіонів. Під тентом із прозорої плівки скоро з'являться крамниці, кав'ярні, кінотеатри, фонтани, парк із терасами, судноплавна річка з пляжами по обидва боки, поля для гольфу. Температура всередині весь рік триматиметься в межах від 15 до 30°C — залежно від місця відпочинку та незалежно від небесної погоди.

Поспішайте замовляти квитки до нових едемів. Їх буде все більше — сучасні алхіміки лише входять у смак. ■

СЛОВНИЧОК

Мономер (від грец. *monos* — один і *meros* — частина) — невелика молекула, що може утворити хімічний зв'язок із іншими мономерами й скласти полімер.

Полімер — високомолекулярна сполука, в якій атоми, поєднані хімічними зв'язками, утворюють ланцюги, а також тривимірні структури. Для полімерів властиві еластичність, мала крихкість, здатність молекул орієнтуватися під впливом магнітного поля. Полімери використовують для виготовлення плівок та волокон.

ФОТО: UNIAN

Лебідь, рак і щука

АВТОР: Владислав Головахін

**Саме так
почуваються
нині провідні
українські
футбольні клуби.
Перебуваючи на
різних позиціях,
вони вирішують
принципово не
однакові завдання**

Центральний матч 7-го туру чемпіонату України пройшов у Києві, де з'ясували стосунки віце-чемпіон «Динамо» й нинішній лідер першості донецький «Металург». Поки «Шахтар» бабрається на споді турнірної таблиці, друга команда міста гірників гідно заступає його на першій сходинці.

БОКС НА ГАЗОНІ

Тільки підопічні Юрія Сьоміна зуміли обірвати сенсаційну переможну ходу суперника, який цього сезону

не зазнав жодної невдачі. Переможний гол ще на початку першого тайму провів Бангура. При цьому потрібно зауважити, що гості на тлі «Динамо» виглядали вельми непогано. Й мали шанси поїхати зі столиці з високо піднятою головою. Як Сергій Шиченко з ударної позиції пробив просто в голкіпера господарів, не зрозумів, напевно, і він сам.

Коли до кінця зустрічі залишалося кілька хвилин, марокканський захисник «Динамо» Бард Ель-Каддурі зіткнувся з хавбеком донецьчан. Португальський легіонер гостей

Рікардо Фернандеш «вступився» за партнера, й Бард відразу ж упав на поле. Навіть сильний дощ не зміг загасити конфлікт — до епіцентру подій збіглися гравці, тренери й помічники головного арбітра. Звідала здавалося, що Шива вимахує всіма своїми руками.

«Як я міг симулювати? — обурювався після матчу Ель-Кадурі. — Ви самі бачили, що мене вдарили головою... При кожному падінні гравці «Металурга» так кричали, немов їм ламали ноги. А лишень суддя призначав штрафний, піднімалися й бігли, як коні. Ось це я називаю симуляцією».

Підсумок грандіозної бійки — видалення трьох спортсменів і тренера «Металурга» Ніколая Костова. Найбільше задоволений керманіч киян: його команда скоротила відставання від омріяної першої позиції до двох очок. А про бійку поговорять — і забудуть.

АНТИРЕКОРД «ШАХТАРЯ»

А ось «Шахтар» ніяк не зупинить своє падіння. В грі проти запорізького «Металурга» «помаранчево-чорні» ледь добилися нічиєї. Після м'ячів бразильського легіонера Фернандіньо з пенальті і Євгена Селезньова здавалося, що все йде за планом Мірчі Луческу. Але в другому таймі супротивник за вісім хвилин забив два м'ячі й звів зусилля «гірників» нанівець.

За сім матчів чинний чемпіон України заробив лише сім очок і застряг на 11-му місці — такого невдалого старту в команді Луческу ще не було. «Шахтарю» терміново треба щось змінювати. Та складається враження, що в клубі не дуже розуміють, що саме. Хіба з'явилися чутки, про можливу відставку тренера, який наразі не приховує своєї розгубленості.

«Дуже шкода, що в День шахтаря ми не змогли порадувати вболівальників, — сумно зітхав після матчу румунський наставник. — беру на себе всю відповідальність за результат. На жаль, гра показала, що відсутність деяких провідних гравців одразу ставить нас у важку ситуацію. Те, що команда, ведучи на своєму полі 2:0, пропускає під кінець матчу два голи, змушує замислитися. Виходом зі становища, яке склалося, може бути заміна тренера».

ЯЙЦЕ — ЗБРОЯ ФАНАТА

Поки Луческу каявся та посипав голову попелом, на кардинальну заміну зважилися в «Дніпрі». Після поразки в кваліфікаційному раунді Кубка УЄФА від скромної швейцарської «Беллінцони» подав у відставку Олег Протасов. Виконувати обов'язки керманіча призначили Володимир Безсонова, який останні тижні посідав пост спортивного директора клубу.

Фактично, Протасов пішов зі скандалом. Після гри в Лугано в дніпропетровському аеропорту на рідну команду нетерпляче чекали близько сотні фанатів, які заздалегідь запаслися помідорами і яйцями. Таким радикальним чином уболівальники хотіли висловити своє ставлення до невдалих виступів своїх улюбленців. Один із фанів узагалі прихопив із собою страхіливу на вигляд біту. На щастя, зу-

цтва. На базу «Дніпро» доправили також у супроводі спецпідрозділу. Але історія на цьому не закінчилася. Сердиті фанати вирушили за автобусом команди і врешті семеро гравців таки мусили «по-чоловічому» поговорити з переслідувачами.

Можливо, саме ця розмова розбудила футболістів. І в поєдинку з «Металістом» дніпрян було не впізнати. Господарі впевнено переграли гостей із Харкова — справді красиві голи на рахунок Максима Калиниченка та Руслана Ротаня.

ЄВРОПЕЙСЬКА «ТРУБА»

Тим часом визначилися суперники «Шахтаря» й «Динамо» в груповому турнірі Ліги чемпіонів. Підопічні (поки що?) Луческу зустрінуться з іспанською «Барселона», португальським «Спортигом» і швейцарським «Базелем». «Динамо» екзамнуватимуть британський «Арсенал», португальський «Порту» й турецький «Фенербахче».

За чутками, киянин Олександр Алєєв, який дивився трансляцію жеребкування по телевізору в колі друзів, висловився, що тепер «Шахтареві» труба (останнє слово насправді було значно міцнішим). Загалом, алаверди на цю тему могли б розповісти й «гірники».

Але якщо «Динамо», особливо після розгрому московського «Спартака», почувається досить упевнено, то донеччани вступатимуть у європейську боротьбу психологічно виснаженими. ■

Поки «Шахтар» бабратється на споді турнірної таблиці, донецький «Металург» заступає його на першій сходинці

стріч палких «шанувальників» і футболістів так і не відбулася — кілька десятків бійців «Беркута» розігнали розгніваних чоловіг, попутно конфіскувавши дві сумки з овочами та продуктами птахівни-

ГРУПОВИЙ ТУРНІР ЛІГИ ЧЕМПІОНІВ

«Шахтар». Група С

1	«Барселона», Іспанія
2	«Спортиг», Португалія
3	«Базель», Швейцарія
4	«Шахтар», Україна

Тур	Дата	Суперник	Місце
1	16.09	«Базель»	У гостях
2	01.10	«Барселона»	Вдома
3	22.10	«Спортиг»	Вдома
4	04.11	«Спортиг»	У гостях
5	26.11	«Базель»	Вдома
6	09.11	«Барселона»	У гостях

«Динамо». Група G

1	«Арсенал», Англія
2	«Порту», Португалія
3	«Фенербахче», Туреччина
4	«Динамо», Україна

Тур	Дата	Суперник	Місце
1	17.09	«Арсенал»	Вдома
2	30.09	«Фенербахче»	У гостях
3	21.10	«Порту»	У гостях
4	05.11	«Порту»	Вдома
5	21.11	«Арсенал»	У гостях
6	10.11	«Фенербахче»	Вдома

У ЛЬВІВСЬКОМУ КЛЮЧІ

АВТОР: Іван Лютий

Цієї осені на концертній мапі України домінуватиме столиця Галичини – з класичною музикою

У вересні Львів прийматиме одразу три гучні імпрези. Тон уже задало відкриття фестивалю легкої камерної музики «Імпровізація». В середині вересня душею та розумом львів'ян володітиме композитор Мирослав Скорик. А наприкінці місяця, коли мешканці готелю «Львів» у передчутті холодів натягують на себе всі ковдри, стартують концептуальні «Контрасти».

БУДИЛЬНИК-МЕСТРЕ

Секрет музичного шарму міста, котре за насиченістю та якістю мистецьких подій не тільки не поступається Києву, а часом є взірцем для столичних культуртрегерів, до кінця ще ніким не розгаданий. Можливо, таємниця прихована в культурному корінні: магнетизм батьківщини співачки Соломії Крушельницької, композитора Філарета Колеси, диригента Стефана Турчака, піаніста Віктора Єреська, альтиста Юрія Башмета, скрипалів Олега Криси та Богодара Которовича й досі діє невідмовно. А може, річ у іншому: до сьогодні у Львові залишається, як ніде, багато палко відданих своїй аристократичній справі професіоналів, готових відгукнутися на будь-яку сміливу ініціативу.

Схоже, всіма цими обставинами й скористався практичний диригент із Барселони Мелані Местре, який ще рік тому зібрав «Львівський симфонічний оркестр» — антрепризу ентузіастів, спроможних після мертвого сезону налаштувати на музичний лад концертні зали й слухацьку аудиторію. Саме в цьому — сенс Першого фестивалю камерної музики «Імпровізація». Меломанів в Органному домі пробуджуватимуть класичними шлягерами і рідко виконуваними Октетом Фелікса Мендельсона й Септетом Йоганна Непомука Гуммеля. Інтригу підтримають концерти скрипальки Лідії Футурської та японської піаністки Йоко Сузукі (відповідно 6 та 10 вересня), а також завершальний Танго-марафон на площі Ринок 14 вересня.

ГЕРОЮ СЛАВА!

23 серпня, о 15.00 на лавочці станції «Університет» київського метрополітену було помічено 70-річного композитора Мирослава Скорика. Лацкан піджака урочисто вдягнутого митця прикрашала новісінька Зірка «Героя України». За мить по-тяг із композитором-орденоносцем розчинився у святошинському напрямку.

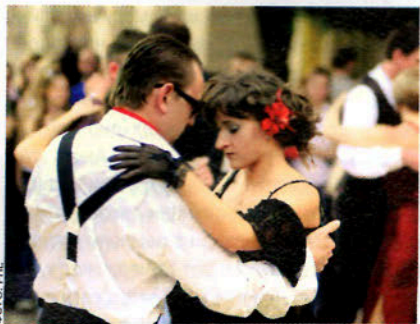
Перевершуючи пафосно-офіційний Київ, рідне місто ювіляра відсвяткує «героїчну» подію по-мистецькому. В межах «Днів музики Мирослава Скорика» з 12 по 19 вересня відбудеться ретельно спланована ретроспектива творчості композитора. Такого царського дарунку, здається, ще не отримував жоден український майстер. І публіка жодного міста не відчувала на собі просвітницького експерименту такого масштабу.

Популярність композитора прийшла після прем'єри 1964 року картини «Тіні забутих предків» Сергія Параджанова, де Скорик фігурував як автор музичного ряду. Феномен магічного впливу цієї музики, безумовно, не можна відокремити від генія самого Параджанова, роботи звукорежисера й величезного масиву первісного карпатського фольку, зібраного прагматичним маестро. Саме ця карпатська жилка, прищеплена згодом класичним конструкціям, і сформувала Скорика його «фірмове» обличчя.

«Ретрансляційний» талант композитора виявився і в активно експлуатованому жанрі своєрідних діалогів із попередниками. Достатньо згадати оркестровку незавершеної опери «На Русалчин Великдень» Миколи Леонтовича або транскрипцію для симфонічного оркестру 24-х каприсів Нікколо Пага-

ніні, з якою пов'язаний найбільший резонанс останніх років. Майже рівноцінно рідною стихією став для Скорика і джаз.

На сценах Львівської опери, філармонії та консерваторії цього вересня можна буде почути й побачити майже все: від благословенного Іваном Павлом II біблійного оперного блокбастера «Мойсей» до Шевченківської кантати «Гамалія». Крім симфонічного відкриття, на увагу заслуговуватиме, перш за все, філармонічний парад із п'яти скрипкових концертів, який відбудеться 16 вересня. Ще однією музичною перлиною стане виконання у консерваторії 18 вересня двох скрипкових сонат, Квартетного дитячого та ностальгійних фортепіанних дуетів. 14 вересня Львівська опера розщедриться на постановку балету «Повернення Батерфляй» – хореографічно втіленої історії сто- ▶

ЩО СЛУХАТИ**Музичний вересень у Львові****ТАНГО НА РИНКУ**

Зробити заключний концерт фестивалю «Імпровізація» лише з танго й на площі Ринок – ідея напрочуд вдала. Певно, Мелані Местре підказали, що саме сюди на вихідних регулярно приходять потанцювати відвідувачі численних танго-клубів міста. Тож Львівський симфонічний оркестр під його орудою зіграє твори Брагатто, Косентіно, Андерсена і, зрозуміло, П'яццоллі, включно з його Концертом Notpage a Liege для гітари, бандонеона та струнних. У цілому, музика ця для слухання. Але не виключено, що публіка під час концерту не втримається й закружляє в танці.

14 вересня
Львів, площа Ринок

СКОРИК-ПАГАНІНІ

На відкритті «Днів музики Мирослава Скорика» у філармонії меломанів прийматимуть Академічний симфонічний оркестр на чолі з Айдаром Торібаєвим й улюбленці композитора – українсько-американська віолончелистка Наталія Хома та піаніст Володимир Вінницький. Програма насичена, як суповий концерт: Концерт для віолончелі з оркестром, Фортепіанний концерт №3, транскрипції трьох фортепіанних п'єс («Нічні метелики», «Долина дзвонів», «Альборада») для симфонічного оркестру з циклу «Відображення» Моріса Равеля. І п'ять каприсів Скорика-Паганіні на біс.

12 вересня
Концертний зал ім. Людкевича
(вул. Чайковського, 7)

ГУРУ ВІОЛОНЧЕЛІ

Щоразу на приїзд до Львова польського віолончелиста Анджея Бауера чекають із нетерпінням. На початку своєї кар'єри музикант мав честь грати Віолончельний концерт Вітольда Лютославського під керівництвом автора й завдяки зусиллям вдячного композитора отримав стипендію на освіту у Великій Британії. Нині Бауер – гур у польської віолончельної школи. Програму свого сольного концерту у Львові метр побудує нехитро. Обрамлятимуть серцевину дві віолончельні сюїти Йоганна Себастьяна Баха. У центрі – Modus Томаша Сікорського і власний Duotone.

29 вересня
Будинок органної та камерної музики
(вул. Бандери, 8)

сунків Соломії Крушельницької та італійського композитора Джакомо Пуччіні. Коли на афішах цього українського еквівалента «Кармен-сюїти» Бізе-Щедрина авторство вказують як Скорик-Пуччіні, а не навпаки – це любов. Палка любов Львова до свого «композитора в резиденції».

МІСТО «КОНТРАСТІВ»

Концерти першого Міжнародного фестивалю академічної музики «Контрасти» справили 1995 року враження естетичного шоку. Київ потопає у провінціалізмі, щойно переживши еміграційну катастрофу касти працездатних струнників, а у Львові тим часом виникла маленька музична Європа – територія для втаємничених із вишуканими програмами класики ХХ ст. З авторськими концертами світових композиторських зірок (часто в присутності останніх). З організованою та відданою публікою, згодом привченою навіть платити за квитки. І з власними брендами на кшталт ансамблю сучасної музики «Кластер» композитора Івана Небесного чи камерного хору Gloria Володимира Сивохопа – менеджера «Контрастів».

Виконавши за десятиріччя функцію антології сучасної музики, імпреза все більше залучає всесвітньо відомих виконавців – рівня російського піаніста Алексея Любімова чи швейцарського віолончеліста Івана Монігетті. Потрохи зникає і регіональна герметичність фестивалю. З одного боку, він активно співпрацює з мистецькими форумами столиці, обмінюючись проектами й дублюючи цілі концертні програми. З іншого, Львів давно включився в бурхливий колообіг мистецького життя сусідньої Польщі.

Перлинами нинішніх «Контрастів» стануть витончена програма від Франца Шуберта до Тору Такеміцу австрійського піаніста Альберта Сассмана (27 вересня). Сольний концерт еталонного польського віолончеліста Анджея Бауера (29 вересня). Гастролі Державного духового оркестру України з гіпер-радикальним для цього колективу репертуаром (2 жовтня). Клавірабенд патріарха польського авангарду Зігмунда Краузе (3 жовтня) та два концерти українсько-російсько-американського скрипала Олега Криси (4, 5 жовтня). ■

ПЕРСОНАЛЬНЕ

Епічне-вічне

СЕРГІЙ ПРОСКУРНЯ
режисер

Львів завжди нагадував мені гігантський орган. Інструмент божественний та інфернальний одночасно. Це почалося ще в дитинстві. Чалапаш узимку – в руках футляр зі скрипкою-половинкою – повз костьол, а там тихе сяйво з вікон і далекі звуки. І звуки ці такі чудові, що ти переживаєш: ніколи з-під твоїх рук подібні не народяться... Але було й таке: мокрі від дощу святі-інваліди (за совка їм повідривали руки) біля катедри, башти й дахи, рури й ринви, дощ стукотить (у скронях?), мокра бруківка виблискує, сунуть хмари – епічна музика старого міста.

У Львові буде мати успіх той, хто не тільки відчує природу містичного карнавалу, але й зможе творити в унісон із містом, яке тебе творить. Отже присутність музикантів обов'язкова! Коли з-за рогу вириває стрімка фігура Олега Криси, коли осяяний внутрішнім світлом, погляд Арво Пярта вимальовує Soli Deo Honor et Gloria або Володимир Сивохін підтюпцем завертає на вулицю Чайковського – значить, у Львові черговий музичний фестиваль. Цього року їх стало ще більше. Назва одного з них «Імпровізація» – ніби натякає на експромтний характер формування

програми: від рідкісних для української сцени опусів Мендельсона та Сен-Санса до танго П'яцолли, пожиттєва епоха якого наближається до виснаження. Нові ж ансамблі конфігурації – квартет «Ліберо», квінтет «Аколада» та безліч ансамблевих виступів солістів Львівського симфонічного – свідчать про нестримне бажання до самовираження, до тривання в просторі музики й просторі міста. І про репертуарні пошуки.

Кількісні ознаки також демонструють творчий потенціал галичан. На тлі ж цієї масовки, утвореної з безлічі ансамблів та оркестрів, народжених на вимогу амбіційних харизматиків та фестивалівних продукціоністів, яскраво вирізняються солісти. А те, що світової слави музиканти віддаються до рук львівських диригентів та поєднують звучання своїх Амати та Гварнері з «галицькими тембрами», свідчить про потужне зростання авторитету. Щастя усвідомлювати, що земляки оволодівають мистецтвом арт-менеджменту, а фестивалів класичної музики й джазу нині тут не менше, ніж попсових імпрез та рокових акцій. Дискусії про невідповідність музичного масиву – масиву слухацько-глядацькому, про порожні зали, про виснаженість жменьки меломанів, яких не вистачає на таку кількість концертів, про індиферентність молоді мене не лякають. Давайте навчимося піарити та захопимо (ідеями) банки, готелі, туристичну інфраструктуру – й Львів поверне собі європейську славу «столиці розваг».

Окрема подяка за Мирослава Скорика. Органіка його творчості – в космосі Міста, неперервний зв'язок метра зі львівським мистецьким середовищем на будь-яких відстанях, його розшифровка стародавніх кодів прекрасного, його оркестровки вічного вражають і захоплюють. «Дні музики Мирослава Скорика», насичені подіями та несподіваними зустрічами, окреслять риси тисячоліть, адже майбутнє музики невичерпне.

ЗМІНИТИ «СКРИНЮ»

АВТОР: Катерина Липа

Українські студенти запропонували варіанти реконструкції столичного архітектурного монстра

1 вересня Посольство Фінляндії в Україні та представництво фінської фірми Luvata оголосили результати проведеного ними студентського архітектурного конкурсу. Це «паперове» змагання стосувалося реконструкції будинку, який зажив слави хрестоматійної потвори. У 1970-ті навпроти столичного оперного театру звели велике грубе й невідповідне навколишній забудові одоробло. Люди охрестили його «скринєю», а викладачі архітектурних факультетів стали його наводити вихованцям як приклад несмаку. Учасникам конкурсу запропонували зробити щось із фасадом «скрині», щоб вона не так кидалася в очі.

Ідеї молодих зодчих були так чи інакше пов'язані зі спробами її замаскувати й візуально зменшити. За рівнем складності це завдання того ж порядку, що й сховати жвавого слоника в шафі з порцеляною, але автори восьми проектів-переможців досить дотепно з ним упоралися. Зокрема, рівненці Ольга Смолінська та Богдан Ткачук спробували перетворити фасад за допомогою різнокольорових мідних пластин на гігантський, наче завислий в небі, орнамент, а переможець конкурсу киянин Андрій Медвідь запропонував візуально «розчинити» в повітрі

Ольга Смолінська та Богдан Ткачук
«намалювали» металевий орнамент

верхні поверхи будівлі, щоб вона здавалася меншою. Інші проекти також стали цілком життєздатними намаганнями дематеріалізувати осоружну «скриню».

Природно, що виникає запитання: «Воно їм треба, тим фінам — наші студенти і наша часто-густо страшнюча забудова?» Виявляється — треба. Luvata продемонструвала можливості своїх матеріалів (нині чимало західних компаній у такий спосіб шукають свіжих рішень і просувають на ринок власну продукцію), а посольство нагадало українській громадськості, що Фінляндія — батьківщина геніальних зодчих ХХ ст. Алвара Аалто та Елі Саарінен; і вона й нині залишається одним із диктаторів архітектурної моди світу. Студенти ж набули досвід оцінювання власних робіт за європейськими стандартами, які добряче відрізняються від українських.

Андрій Медвідь оббив «скриню» мідними смугами

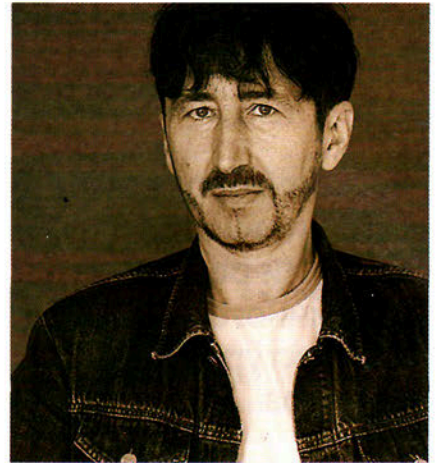

Подібні конкурси мають велику перспективу — в Києві останнім часом набували стільки споруд-страховиськ, що «скриня» на їх тлі виглядає майже витонченою. Тож талановитій молоді є де розгулятися — в столиці варто реконструювати навіть новобудови. ■

Рампа для ню

АВТОР: Мар'яна Прут

Буває, що живописна серія нагадує маленький фільм. І в цьому фільмі кожна картина – окремий кадр, в якому режисер дбайливо фіксує найпринадніші деталі

БОРИС ФІРЦАК
«кадровик»-вігадник

«**П**окадровість» мислення для Бориса Фірцака природна. До, так би мовити, «банального» живопису сценограф і художник кіно звертається в перервах між черговими фільмом чи великим шоу, тому від специфічного погляду нікуди не подітися. Полотна митця вражають продуманістю мізансцен, де ретельно вивірені ракурс, освітлення, деталі, настрої. Бракує лише камери, яка все це вхо-

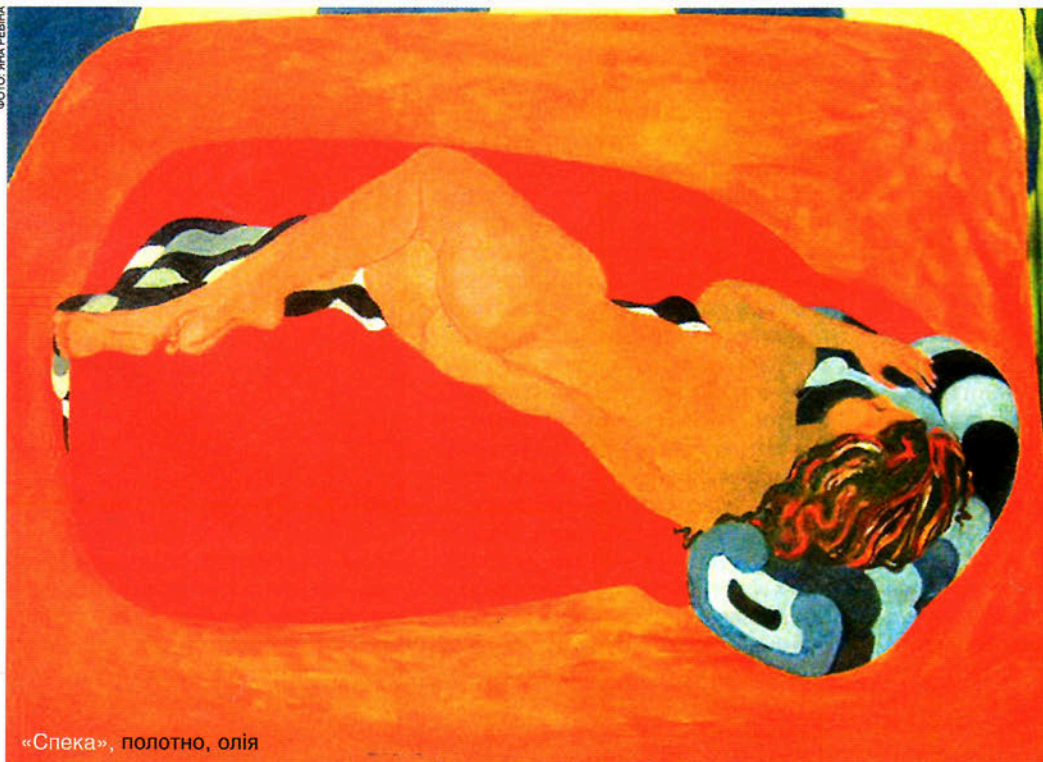
пить. Але її функцію може виконати й глядач, котрий роздивлятиметься підготовлене художником-постановником.

Остання виставка Фірцака «Ню» темою не здивувала – Борис і далі «знімає» свій безкінечний еротичний фільм. Оголена жіноча натура – генеральний напрям його художнього бачення у вільний від кіно час. Та на його стриманих, майже декоративних полотнах жінка не є «головною героїнею». Швидше, вона лише частина цікавого дійства, що відбува-

ється поза картинами. На якусь мить рух із волі режисера зупиняється, наче в дитячій грі «завмри», і ми спостерігаємо, як рука тягнеться, щоб увімкнути торшер, як чекають на своїх слухачів платівки, яким привабливим може бути напівоберт розмілого в спекотний день тіла.

Історія – ось що головне в роботах Фірцака. Його жінки умовні й позбавлені конкретних портретних рис. Одна з деталей новели, початок і кінець якої має придумати інший. Живопис Фірцака нагадує за стилем французьку «нову хвилю» – кіно ні про що і про все, де дівчина з сусіднього двору водночас – прекрасна пані, ідеал, мрія. І її оголеність не має нічого спільного з порнографічним – це просто хвилина, яку зупинили, і не тому, що вона прекрасна, а тому, що вона є. «Оскар» автору! ■

ФОТО: ЯНА РЕВІНА

«Спека», полотно, олія

15

11-14 вересня 2008
ПАЛАЦ МИСТЕЦТВ

форум видавців у Львові

Організатор:

Громадська організація «Форум видавців»

За підтримки:

Національної ради з питань культури та духовності

Співорганізатори:

Львівська обласна державна адміністрація
Львівська обласна рада
Львівська міська рада

Офіційні партнери:

Міжнародний благодійний фонд «Україна-3000»
Львівський національний університет
імені Івана Франка
Мережа книгарень «Книжковий супермаркет»

КНИЖКОВИЙ ЯРМАРОК

БІЗНЕС-ФОРУМ

МІЖНАРОДНИЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ ФЕСТИВАЛЬ

ФЕСТИВАЛЬ ДИТЯЧОГО ЧИТАННЯ

БЛАГОДІЙНА АКЦІЯ «ПОДАРУЙ ДИТИНІ КНИЖКУ!»

Генеральний партнер новин

Медіа-партнери:

Генеральний радіопартнер

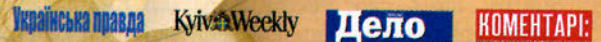
Офіційний партнер

Офіційний партнер

Перший інформаційний партнер

Ексклюзивний інформаційний партнер

Медіа-підтримка:

Інформаційний партнер

Партнер Форуму

Постійний інтернет-партнер

Піар та реклама:

Волонтери: ЛММГО Студентський рух „Студент за студента”

Акції та розваги відбудуться в цілому Львові від ранку 10 вересня до вечора 15 вересня. Слідкуйте за програмою та оголошеннями.

CD

Кольорове провидіння

«Мотор'ролла» середини 1990-х та «Мотор'ролла» зразка 2008-го — це дві різні формації. Галасливий грандж і гострі хіти на кшталт «Революція» чи «Моя голова — не мікросхема» створили хлопцям із Хмельницького бунтівний імідж та зробили їх бажаними учасниками масштабних рок-збіговиськ. Але відхід лідер-вокаліста Олександра Буднецького в царину релігійно-сакральних практик змінив геть усе. Біля мікрофона опинився гітарист Сергій Присяжний, до складу залучили гітариста й басиста гурту «Мої рослини», саунд став м'якшим, тексти — менш радикальними. Невдвозлих прихильників у групи побільшало. Про це свідчить і те, що альбом «Що кому не ясно?», записаний у новому складі, продюсер і видавець Богдан Гловацький додрукував тричі. Перейшовши на рейки мелодійного рок-мейнстріму, Присяжний і компанія заходилися нарощувати критичну масу хітів. Обкатку нового матеріалу вони здійснювали кілька років у межах турів Всеукраїнського громадського руху «Не будь байдужим». Пісні, які на концертах викликали найгучнішу реакцію публіки, і сформували новий альбом «Кольорові сни». Саме композиції «Аеліта», «Моя вода», «Полум'я» найдовше трималися в хіт-парадах різних радіостанцій. Написані вони були у співтворстві з юною поетесою Тотою Приймак з Умані. «Її тексти, — каже фронтмен групи, — так вразили мене, що я майже кинув писати щось своє. Вони настільки точно резонують з нашою музикою і настроями, що випадкове знайомство з нею я вважаю за Боже провидіння».

Олександр Євтушенко

Мотор'ролла. «Кольорові сни». — Moon Records, 2008

КІНО

Гальмувати заборонено

2012 рік. Економічні негаразди, у США криза пенітенціарної системи, в'язниці переповнені. Тоді в голові якогось злого генія виникає ідея перетворити в'язнів на гладіаторів сучасності. Тільки замість списів та мечів у них нашпиговані вогнепальною зброєю та напалмом старі авто, а їхня арена — заплутані траси, обнесені колючим дротом. Перегони за участю цих камікадзе

трансляють по всій Америці, а їхньому п'ятиразовому переможцю обіцяють амністію.

Ця фабула передбачає наявність двох обов'язкових складових — тут не обійтися без супермена і шаленого драйву екшна з елементами «роуд-муві». У «Смертельних перегонах» правил дотримано. В ролі героя — добре обізнаний на транспортній темі завдяки двом частинам

ВИСТАВКА

Погляд у майбутнє

Цього року художниця Олена Яблонська, сестра відомої української мисткині Тетяни Яблонської, святкує 90-річчя. За плечима — довге життя, значний досвід педагогічної діяльності, сотні робіт і безліч виставок. Та свій день народження ювілярка вирішила відзначити експозицією, складеною виключно з нових творів.

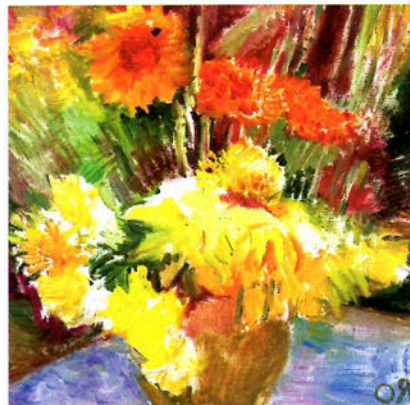
Жодних ретроспектив та зазирань у минуле, «Подих світла» — словосполучення, котре якнайкраще передає настрої пейзажів і натюрмортів Олени Яблонської. Для них художниця вибирає напрочуд витончені кольори —

блідно-жовтий, бузковий, ніжно-салатовий, білий. Квіти на підвіконні, зелені дерева та паростки — її роботи, навіть попри осінню погоду за вікном, нагадують про весняне тепло. На цих картинах зображені звичайні речі, проте їх Яблонська пише як митець зі свіжим поглядом на світ. І вона здатна у маленькому побачити

велике. Саме цим оптимістичним духом картини мисткині нагадують пізні пастелі її сестри Тетяни.

До 14 вересня
Національний художній музей
(Київ, вул. Грушевського, 6)

Анна Шабeko

КНИГА

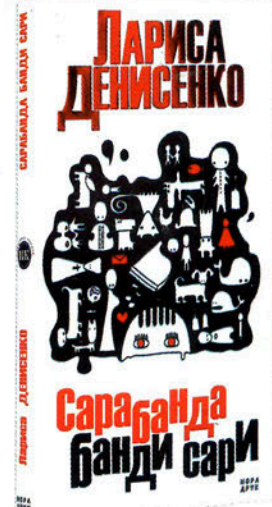
Діагноз: родичі

Головний герой роману «Сарабанда банди Сари» Павло пише статті про подорожі, не виходячи з дому. Складні запитання ставить енциклопедично освіченому знайомому sms'ками. Понад усе цінує спокій і затишок. Безпосереднє спілкування воліє замінити опосередкованим — принаймні, телефонним. Та пристрій для комунікації не допомагає, коли одного разу журналіст у себе вдома знаходить батька своєї коханки, її брата і психика: Сара поїхала у відрадження до Мексики й перебуває «поза зоною», а своїх кривних відрадила трохи пожити в друга, поки їхню оселю ремонтують. Перед Павлом постає альтернатива: виставити «банду Сари» разом із собачкою на вулицю чи додивитися це кіно до фіналу.

Звісно, він обирає останнє, і його квартира перетворюється на галасливу божевільню: підліток тренує «Сарабанду» Генделя для фортепіанного конкурсу й безугодно теревить, його татко водить гостей і добряче їх частує, і обидва перейма-

ються статевим життям чотирирічного. Сюжет напрочуд зручний для підтвердження аксіоми про «диявола, який криється в деталях». А разом із появою інших «чужих» реальність нашого героя стає на калейдоскопом побутових подробиць та маленьких історій, які, наче ноти Генделєвого опусу, утворюють характерну мелодію. Місцями вона переобтяжена штрихами-арабесками, та, врешті, це відповідає загальній концепції — на момент хепі-енду колись тихе помешкання нагадує ковчег славнозвісного Ноя. Зате Сари вже не доведеться знайомити нареченого з родиною, а молодому, відповідно, звикати до нових звичаїв.

Галина Іваненко

Лариса Денисенко.
Сарабанда банди Сари. —
К.: «Нора-Друк», 2008.

«Перевізника» британець Джейсон Стетем. Колись професійний спортсмен, він органічний у цій ролі — його досконало рельєфний торс, виголена голова і татуйовані руки значно красномовніші за лаконічні репліки. Тим більше, що монологам не сприяє атмосфера закладу, куди потрапляє його персонаж. Плюс візуальна експресія стрічки, на якій зробив акцент режисер «Смертельних перегонів» Пол Андерсен. Використавши сценарний матеріал «Смертельних перегонів 2000» Пола Бартела, він змінив тональність. Нову версію антиутопії середини 1970-х навряд чи можна назвати класичним рیمейком, адже вона позбавлена властивих оригіналу соціальної сатири та треш-естетики. У дітищі Бартела учасники автозмагань отримували додаткові бали за збитих перехожих, натомість Андерсен учинив як справжній «гуманіст», обмеживши віктимне середовище поганими хлопцями.

У кінотеатрах України
з 28 серпня

Наталія Петринська

КІНО

Дива не сталося

Італійський режисер Тоніно де Бернарді замірявся досягнути неосяжне: екранізувати та осучаснити взірці драматургії давніх греків — Еврипідову «Медею». Тому не дивно, що його інтерпретація виявилася слабкою копією літературної класики. І навіть вагома для кіноманів принада — участь у стрічці Ізабель Юппер — не позбавила «Диво Медеї» нудної претензійності. Форма, в якій режисер утілює трагедію, нагадує аматорську зйомку сімейною відеокамерою. І це лише обтяжило стрічку, бо зробити з цього операторського прийому щось концептуальне вдалося лише Ларсу фон Трієру в проєкті «Догма-95».

Історія про ватажка аргонавтів Язона та колхідську чаклунку Медею метаморфоз практично не зазнала. Емігрантка Ірен приїздить до Франції за чоловіком, який згодом залишає її заради дочки місцевого чиновника. За-

лишившись самотньою, вона щовечора виливає свій біль та образи, співаючи в барі Crazy Love Ніка Кейва, а потім приводить додому чергового незнайомця, п'є з ним вино та щотливо стискає в обіймах. Медея у виконанні Юппер зовсім не схожа на охоплену манією помсти пані. Страждаючи, ця млява та істерична особа виконує план убивства дітей, аби покарати блудного чоловіка. Зрештою перманентні рефлексії героїні призводять до дива, яке, за задумом режисера, полягає в її відреченні від душогубства. Медея-Ірен полишає негостинний Париж і присвячує своє життя альтруїстичній місії — допомагати знедоленим жінкам.

У кінотеатрах України
з 28 серпня

Наталія Петринська

ВИСТАВКА

РОК

ЛІТЕРАТУРА

ДЖАЗ

АРТ-САЛОН

АНТИКВАРІАТ «Великий антикварний салон» — місце зустрічі шанувальників образотворчого мистецтва, яким не доведеться самотужки визначитися, чи вартий той чи інший митець на увагу. Адаже в експозиції — тільки видатні твори й уславлені майстри. Переважно безіменною частиною експозиції є народна дерев'яна скульптура та православна ікона України і Росії XVI—XVIII ст. Серед зіркових імен такі метри, як Пабло Пікасо, Амедео Модільяні, Костянтин Бранкузі, Марк Шагал, Жак Ліпшиц. Чільне місце на виставці посядуть роботи художників-емігрантів, які наприкінці XIX — початку XX ст. своєю творчою Меккою обрали Париж. Серед них — близькі до кубістів маляр і скульптор Олександр Архипенко та живописець Олександр Грищенко, неоімпресіоніст Ілля Павлив, художник-імпресіоніст Микола Глуценко, графік, художник театру та кіно, авангардистка Олександра Екстер.

До 14 вересня
Український дім
(Київ, вул. Хрещатик, 2)

«СУПЕРМАРКЕТ»

Проект Володимира Топія — це живописні роботи та інсталяції, покликані затаврувати суспільство споживання, в якому духовні цінності перетворено на об'єкти торгівлі. Залучити до проблеми глядача митець прагне завдяки використанню шокувальних образів — на полотнах застигли вагітні жінки врозріз і немовлята з образками всередині.

До 11 вересня
Галерея «Дзіга»
(Львів, вул. Вірменська, 35)

БЕЗ ФРЕДДІ

КОНЦЕРТ The Queen — це значною мірою Фредді Мерк'юрі, але не тільки. Засновником гурту був гітарист Брайан Мей, він же написав хіти We Will Rock You та The Show Must Go On. А ударник Роджер Тейлор, наприклад, є автором Radio Ga Ga. Після смерті фронтмена гурт, як не дивно, не розпався остаточно — вакансію вокаліста на окремих концертах та записах займали Джордж Майкл та Роббі Вільямс. Але, за словами Мей, щось подібне до «чарівної хімії», присутньої на виступах з Фредді, знову виникло лише за участі маловідомого широкій публіці Пола Роджерса. 15 вересня має вийти їх перший спільний студійний альбом The Cosmos Rocks. До цього Роджерс співав у гуртах Free та Bad Company, а ще 1973-го його запрошували до команди Deep Purple на місце Айана Глана, проте він відмовився. Велике європейське турне The Queen та Пола Роджерса розпочнеться з грандіозного шоу в Харкові.

12 вересня
Харків, площа Свободи

ЕКС-SMOKIE

Успішні гастролі не надто відомому в Україні гурту Silson забезпечені, адже його лідер Алан Сілсон — колишній гітарист популярної в 1970-х британської команди Smokie. Колишнім учасником британської групи є також і барабанщик Silson Рон Келлі. У програмі — композиції з альбому Solitary Bird та старі, але не застарілі хіти.

6 вересня
Концерт-хол «Сади Перемоги»
(Одеса, вул. Варламова, 26)

КОСМОДРОМ

ФЕСТИВАЛЬ Майстри вигадувати нереальні історії зберуться в Харкові на фестивалі фантастики «Зоряний міст». Окрім вручення літературних премій, тут відбудуться зустрічі з відомими письменниками, презентації нових книжок, семінари для молодих авторів, художні виставки та літературні диспути. З читачами поспілкуються українські адепти жанру Дмитро Громов та Олег Ладигенський (Генрі Лайон Олді), Марина та Сергій Дяченки, Андрій Валентинов і Володимир Свержин. Творчі вечори проведуть їхні російські колеги Дмитрій Биков, Дмитрій Казаків, Олександр Громов, Васілій Головачов. Також відбудеться благодійна акція «Подаруй дітям книгу», конкурс епіграм та круглий стіл на тему «Філософія проти фантастів: у чому сенс життя?»

11 – 14 вересня
Національний університет ім. В. Каразіна (Харків, площа Свободи, 4)
Палац студентів Юридичної академії ім. Ярослава Мудрого (Харків, вул. Пушкінська, 88)

СЛОВО ЖІНКАМ

Під час літературних читань можна буде дізнатися про основну тематику німецької психологічної прози. Письменниця Селінь Вайсброт розповість про пошуки власної ідентичності, детально описані в романі «3 ночі». А Таня Дюкерс прочитає уривки з роману «Небесне тіло», в якому йдеться про складні родинні стосунки.

10 вересня
Центр буквінознавства (Чернівці, вул. Коцюбинського, 2)

ПО-ОДЕСЬКИ

КАРНАВАЛ Міжнародний фестиваль «Джаз-карнавал» в Одесі проходить дев'ятий рік поспіль. Час, достатній для того, щоб ця акція хоч на три дні потіснила монумент Дюка у топ-листі міських туристичних принад. Щоправда, наразі фасад Одеської філармонії прикрасять прапорці лише восьми держав-учасниць (торік з благословення Михайла Жванецького виступили музиканти з 14-ти країн). Але вражень вистачатиме: уперше в Україні виступить винахідник стилю дзен-фанк — швейцарський проект Ronin. Список дебютантів поповнять французька балаган-група Pulcinella, тувинська жінка-шаман Сайнхо Намчилак та сардинське тріо Франки Мазу. Серед вже знайомих виконавців — бенд голландської трубочки Саскії Лару та тріо ветеранів болгарської сцени Вапірова-Дончева-Янкулова. Окремим блоком 13 вересня виступатимуть два російсько-американські проекти.

12 – 14 вересня
Обласна філармонія
(Одеса, вул. Буніна, 15)

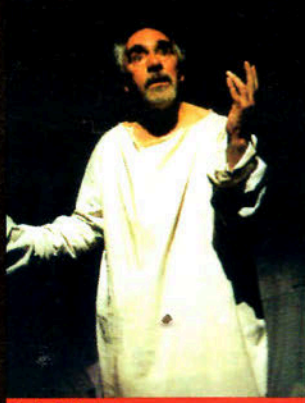
САМОГОННИКИ

Spirit з латинської перекладається і як дух, і як спирт. Таку Америку відкрив одного разу Юрій Андрухович і взявся за черговий вокально-декламаційно-фрі-джаз-рок-проект «Самогон». Його супутником під час гастролей буде польська команда Karbido.

12 вересня
Музично-драматичний театр (Ужгород, вул. Толстого, 12)
13 вересня
ПК ім. Хоткевича
(Львів, вул. Кушевича, 1)

ФЕСТИВАЛЬ

ТЕАТР

КЛАСИКА

КАЛЕНДАР ТИЖНЯ

СИМФОНІЧНИЙ КОНЦЕРТ

Молодіжний симфонічний духовий оркестр землі Баден-Вюртемберг виконує твори Фоше, Арбо, Аларкона та Аппермонта.

5 вересня. Національна філармонія України (Київ, Володимирський узвіз, 2)

6 вересня. Київ, Маріїнський парк

«СМЕРТЬ ГПОДАМІЇ»

Мелодрама Зденека Фібіха на тексти Ярослава Врхліцкого – дійство за мотивами творів Есхіла, Софокла та Аполлодора у виконанні чеських артистів.

6 вересня. Національний театр опери та балету ім. С. Крушельницької (Львів, п-т Свободи, 28)

CURRENT VALUE

Або, інакше кажучи, Тім Елліот зі своїм гіпнотичним драм'н'бас саундом.

6 вересня. Клуб «Живот» (Харків, вул. Мельникова, 6)

«ДВА ОПОВІДАННЯ ЗА ЇЖУ»

Одеська за духом вистава московського театру «КомедіантЪ».

6 вересня. Російський драматичний театр (Одеса, вул. Грецька, 48)

«SECOND HAND СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА '08»

Арт-акція – придбайте твори сучасних художників Іллі Чічкана, Миколи Маценка, Вадима Бондаренка, Віктора Покиданця, Маші Шуїної, Ігоря Гусєва на вагу

9 вересня. «Ательє Карась» (Київ, Андріївський узвіз, 22а)

ХУАНЕС

Виступ латиноамериканського мачо, який мало не став «металістом», але вчасно взявся за мелодійний рок.

10 вересня. Палац спорту (Київ, пл. Спортивна, 1)

«ПІД ЛЬОДОМ»

Вистава за проєсою Фалька Ріхтера оповідає про офісного ката, який перетворюється на жертву.

10 – 11 вересня. Гете-Інститут (Київ, вул. Волоська, 12/4)

THE ZOMBIES

Ветерани рок-сцени, які виступають у тому ж складі й з тим самим ентузіазмом, як і в 1960-х.

12 вересня. ЦКМ НАУ (Київ, п-т Космонавта Комарова, 1)

СІЧ-НА-СІЧ

РОК-ІМПРЕЗА Активний борець з попсою Олег Скрипка продовжує займатися естетичним вихованням українців. Аби витягти з андеграунду молоді гурти і не дати забути про ветеранів рок-сцени, лідер «ВВ» учергове ініціював проведення фестивалю «Рок-січ». Цього року дійство вперше відбудеться восени – крок вдалий, зважаючи на насичене фестивалями літо. Склад учасників імпрези нараховує близько 35-ти колективів та діджейів з усієї країни. Музикантів умовно поділять на кілька груп: рок-виконавці, «важковаговники» та «усі інші», тобто здебільшого альтернативники та електроніки. Когорту маловідомих гуртів («Зоряний Корсар», «Жан-дарми», «Вінки», «Лабіринт») титнуть на своїх плечах знані «Воплі Відоплясова», «Плач Єрмії», «Мандри», «Кому ВниЗ», «Хорта», «Абздольц», «Пропала Грамота». А фанатів електронних звуків потішать DJ Бґхінкі, DJ Амістат, DJ Вік та DJ's Les Nouveaux.

6 – 7 вересня

Київ, Труханів острів

БУДЕ ВАЖКО

Шведський Burst, який уже кілька років поспіль не зраджує напрямку post-hardcore, краще слухати наживо, бо його концертні виступи сповнені божевільної динаміки. Останні два роки гурт не виступав і присвятив весь час запису збірки Lazarus Bird, котру хлопці презентують у Києві. Разом з Burst відіграють московські формації Shibo та Equal Minds Theory.

5 вересня

Клуб Sky-Hall (Київ, вул. Маршала Малиновського, 24/10)

ЧЕХОВ І МОРЕ

ФОРУМ Фестиваль мистецтв «Дні А. Чехова», який пережив 10-річну перерву, поки головний театральний осередок Ялти перебував на ремонті, нині повертається до своїх шанувальників у звичному форматі, але під новою назвою – Міжнародний фестиваль «Театр. Чехов. Ялта». Ця імпреза передбачає не лише перегляд вистав, але й проведення творчих обговорень, кагусників, зустрічей публіки з митцями. Відкриватиме її створений Марком Розовскім (московський театр «У Нікітських ворот») спектакль «Доктор Чехов» – інсценізація шести оповідань класика, де співавтора цікавив насамперед лікарський досвід письменника. Серед учасників – Львівський академічний театр ім. Заньковецької з «Іоничем», столичний Молодий театр з виставою «Дядя Ваня», Севастопольський театр російської драми ім. Луначарського з «Івановим», Національний академічний театр ім. Янки Купали з «СВ» за прозою Чехова.

6 – 11 вересня

Театр ім. Чехова (Ялта, вул. Скатерининська, 13)

ПІД СХОДАМИ

«Емігранти» Славоміра Мрожежа – г'єса на двох. Переселенці до США – цинічний інтелігент та скупуватий селянин – мешкають у комірчині під сходами й ведуть нескінченні дискусії про сенс свободи та власні ідеали. В «Театрі 19» зберегли абсурдистський дух першоджерела, але замість поляків тут представлені типажі наших співвітчизників.

9 вересня

Будинок актора (Харків, вул. Красіна, 3)

АВАНГАРД

ПОСТАТЬ До столичного свята, коли три дні поспіль слухатимуть і обговорюватимуть його музику, німецький композитор Карлґайнц Штокгаузен не дожив сім місяців, померши 5 грудня 2007-го в статусі генія. Авангардист належав до останньої плеяди композиторів ХХ ст., на іменах яких встигли сфокусувати увагу широкі кола громадськості, котру він епатував ще в 1950-х своїми комбінаціями випадкових музичних елементів. На Київському міжнародному симпозиумі з ранковими доповідями та вечірніми концертами зламають чимало списів у диспутах навколо його семиденного циклу опер «Світло» та знаменитого Helikopter-Streichquartett. В останньому музиканти струнного квартету мають літати на чотирьох гелікоптерах, граючи музику, яка транслюється в залу. За браком коштів на таку ефектну прем'єру консерваторія обмежиться ретроспективною фортепіанних творів композитора.

9 – 11 вересня

НМАУ ім. П. Чайковського (Київ, вул. Городецького 1–3/12)

ВОКАЛ-ШАБАШ

Вересневий вокальний фестиваль – традиція, яку щороку підтримує Українське філармонійне товариство під керівництвом диригента Йосіпа Франца. За кілька днів Київ почує резонанс могутніх солоспівів, арій та романсів від сопрано Уляни Олексюк, Івани Бондарук, Ірини Доценко, Оксани Ратьковської та колоритного баса Андрія Гонюкова.

5 – 7, 12 вересня

Музей «Хлібня» (Київ, вул. Володимирська, 24)

НАШ ТИЖДЕНЬ

БРЕДІК ПРО БРЕДІКИ Час від часу на цю сторінку доводиться писати враження про події, що трапляються з нами чи навколо нас. В редакційному колі ця рубрика має жартівливу назву «брєдіки». Навіть не думав, наскільки важко буде писати до неї після відпустки. Уявіть: два тижні на річці, що тече серед карельської тайги. Бурхливі пороги, справжні ліси, гриби, риболовля. Абсолютно чисте повітря, й воду можна пити з річки. Але головне — нові друзі й спілкування біля вогнища. Повертаюся до Києва, а тут все по-старому: керівники держави публічаться, на дорогах корки, а поряд із ними — смітники. Нічого за ці два тижні не змінилось. А так хотілося б. ▮

▲
**СЕРГІЙ
ГУЗЬ**

▲
**ПАВЛО
СОЛОДЬКО**

ЖЛОБЬСКА ТАЧКА Частину відпустки провів у Лондоні. Вдома, звичайно, краще, але одна річ мене вразила. В одному з найдорожчих міст немає джипів. Великі машини, яких так багато на наших вулицях, побачив за тиждень двічі — Landrover і Toyota RAV4 1990-х років випуску. «Джип — це не круто, — розповів мені власник будинку, в якого ми з дружиною зупинилися. — Велика машина — неповага до оточення, яке й без того страждає від глобального потепління і вузеньких вуличок. І якщо ти їздиш Лондоном на джипі, то щось одне з двох: або ти фермер і тримаєш таку машину через необхідність їздити по болоту, або ти жлоб». На цих комплексах дехто вже й заробляє — підприємливі люди продають балончики з... брудом, щоб бризкати на джип. Мовляв, я не жлоб, мені по роботі треба. ▮

УСІ ЛЮДИ – РОДИЧІ На вулиці до мене чіпляється циганка: «І молода ти, і гарна, і в собі впевнена — давай поворожу». У відповідь я застосовую випробуваний метод — уважно, не кліпаючи, дивлюся їй в очі (гіпноз на мене не діє) і відповідаю: «А хочеш, я тобі поворожу?» Циганка: «Та я ж дивлюсь, ти нібито наша! Слухай, як колега колезі — дай 20 копійок». Мене вже приймали за свою різні народи, включно з такими віддаленими етнічно та географічно, як вірмени й фламандці (останні навіть вичитували мені за незнання «рідної» фламандської мови), а от роми «вдочерили» вперше. З цього висновок: ніхто в цьому світі не може пишатися расою чи національною чистотою — всі люди — родичі й, за твердженням учених, походять із Африки. ▮

▲
**КАТЕРИНА
ЛИПА**

▲
**ВІКТОРІЯ
ПОЛІНЧЕНКО**

ОДЕСА-МАМА Ніщо так не тішить мене в Одесі, як утілене на міських висіках і рекламних оголошеннях питоме почуття гумору. Чільне місце в моєму особистому рейтингу посідають назви бюро ритуальних послуг: «Універсал» та «Декор». Напис на продуктовій крамничці — «Чай, кава та інші колоніальні товари». Велика вивіска «Японський ресторан», трохи нижче зазначено: «Слов'янські та балканські страви» — розумій, як хочеш. Біля іншого закладу східної кухні вулична дошка з повідомленням: «Від сьогодні три суші за ціною однієї». Магазин «Пінгвін» має розшифровку «Риба та інші делікатеси» — мимоволі замислившись, ці пінгвіни належать до водних хребетних, чи все ж до птахів. Нині місто прикрашає антинаркотична соціальна реклама українською мовою — «Потурбуймося за наших дітей». Шарман. ▮

КОСМОС ПОРЯД Тепер я ще й літаю! Щоправда, з парашутом. Стрибнути збиралася давно, та все якось не виходило. Відверто кажучи, уявляла собі все це трохи інакше. Думала, вистрибуєш із літака, відкриваєш парашут і тихесенько собі лешиш, наспівуючи улюблену мелодію й розглядаючи «карту України». Я не знала, що температура повітря там, нагорі, -5°C (внизу +35°C), а швидкість, із якою наближаєшся до землі, — близько 140 км на годину. Це у вільному падінні, якого мені дісталася хвилина. Наспівувати будь-яку мелодію нереально, а про «карту України» якось не думаєш. Приблизно таким за відчуттями, мені здається, мав би бути стрибок у відкритий космос. А це було лише 4000 м над землею! Тепер думаю про космос... ▮

▲
**АННА
БАБІНЕЦЬ**

▲
**ОЛЕНА
ЧЕКАН**

ДОПОМОЖІТЬ ЗНАЙТИ Я ніколи не дивлюся ТБ. Лише новини. Та якось, перемикаючи канали, натрапила на передачу «Жді мене» і відтоді не можу знайти собі місця. Мені конче потрібно знайти одну дівчинку. Фотографія в мене є. На ній їй років п'ять, вона стоїть біля старовинного крісла, кокетливо відставивши праву ніжку, й спідлоба дивиться в об'єктив. Я добре пам'ятаю, як довго її вмовляли посміхнутися, та вона тільки більше супила брови. В неї був поганий характер, кучерява голівка, а руки й ноги в подряпинах. За неї бились усі бандити-однолітки. І хоча фотографія чорно-біла, я знаю, що сукня на дівчинці з ніжно-блакитного шифону, а комірець бабусин, із брабантських мережив. Я навіть чую пахощі конвалій, які вона тримає в руках. Її звали Олена Чекан. ▮

ПОЛЬСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК

Даніель Озія

ПЕРЕКЛАДАЧ ТА
АВТОР ПЕРЕДМОВИ

Олександр Бойченко

РОМАН

ТАРТАК

ПРЕЗЕНТАЦІЯ КНИЖКИ

ВВЕРЕСНА о 17.00

ЗА УЧАСТЮ АВТОРА ТА
ПЕРЕКЛАДАЧА

**ЩО ТАКЕ ПОЛЬСЬКЕ ПЕКЛО?
ЯК ЙОГО СПРИЙМАЄ
ЛЮДИНА, ЩО БАЧИЛА
"УКРАЇНСЬКЕ ПЕКЛО"?**

Адреса книгарні "Є":

вул. Лисенка, 3
(ст. м. "Золоті Ворота")

ВХІД ВІЛЬНИЙ

BUSINESS ПЛЮС

Додайте ПЛЮСів до свого бізнесу!

Програма лояльності від BUSINESS life
Накопичуйте та обмінюйте ПЛЮСИ на:

- GSM-послуги та мобільні телефони
- Офісну та побутову техніку
- Послуги з прокату автомобілів
- Відвідування ресторанів мережі **МИРОВАЯ КАРТА**
www.karta.ua ☎ (044) 502 2222

Повний перелік партнерів можна знайти на веб-сайті
www.BUSINESSlife.com.ua у розділі BUSINESS Плюс.

Більш детальну інформацію отримуйте в ексклюзивних точках продажу life), у центрах обслуговування абонентів life), за номером 8 800 20 5433 0 безкоштовно зі стаціонарних телефонів України або 8433 безкоштовно в мережі life) та на сайті www.BUSINESSlife.com.ua.
Послуги рухомого (мобільного) зв'язку, ліцензія НКРЗ АБ № 222715 від 17.11.2005 р. ТОВ «Астеліт»-03110, м. Київ, вул. Солом'янська, 11, літера «А», коди мережі 063 та 093.

BUSINESS life
GSM:

Індивідуальні мобільні рішення